

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

**Kommunikasjon og samhandling mellom minoritetsforeldre, barn og barnehagelærere i
konteksten av majoritetsstyrt barnehage**

Ramlo Ahmed

Masteroppgave i pedagogikk, PED-3900, Vår 2024

Sammendrag

I denne studie ble det gjort kvalitative forskningsintervju og observasjoner hvor jeg har undersøkt kommunikasjon og samhandling mellom barnehagelærere, minoritetsforeldre og barn. Observasjon ble brukt for å undersøke hvordan barnehageansatte samhandler med minoritetsspråklige barn i barnehagen. I analysen har jeg belyst språkbarrierer, morsmålsbruk i barnehagen, og utfordringer som kan oppstå på grunn av forskjeller i kulturell bakgrunn. Det ble brukt empiri fra datamaterialet og tidligere forskning for å analysere hvordan kommunikasjon og samhandling foregår mellom de ovennevnte aktørene. Problemstillingen for denne studien er dermed: *Hva slags muligheter og utfordringer erfarer barnehagelærere og minoritetsforeldre og barn i møte med hverandre i konteksten av en majoritetsstyrt norsk barnehage?* For å kunne besvare problemstillingen har jeg brukt tematisk analyse.

Funn av denne studien indikerer at barnehagelærere og foreldrene har lite kunnskap om hverandre, noe som gjør at det oppstår utfordringer i kommunikasjon med hverandre. Eksempelvis har foreldrene lite kompetanse, når det kommer til barnehagens arbeid, krav og forventninger. Når det gjelder barnehagen, har barnehagelærerne lite kompetanse i hvordan de kan samarbeide med minoritetsforeldre og barn, noe som fører til at barnehagens forforståelser øker risikoen for at disse foreldrene mister tillit, og at de blir skeptiske overfor barnehagens arbeid. Funnene i studien viser også at barnehagens forforståelser kan påvirke barnets følelse av anerkjennelse.

Nøkkelord: Minoritet, majoritet, identitet, anerkjennelse, kommunikasjon og samhandling.

Forord

Først og fremst ønsker jeg å si **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ** (Alhamdulillah). Dette fordi jeg er så takknemlig for å kunne presentere denne masteroppgaven innenfor pedagogikk ved UiT. Gjennom dette arbeidet har jeg hatt mulighet til å utforske et viktig tema innenfor pedagogikk, og jeg håper at mine funn og refleksjoner vil bidra til å berike forståelsen av pedagogisk praksis og kompleksitet. Arbeidet med selve masteroppgaven har vært en følelsesmessig reise fylt med både glede, spenning, frustrasjon og fortvilelse.

Jeg ønsker å takke mine informanter, både barnehagene og foreldrene som deltok i denne studien. Spesielt stor takk til minoritetsforeldrene som var skeptiske og likevel valgte å delta i prosjektet mitt. Jeg ønsker å takke dem for deres verdifulle bidrag og engasjement i å delta. Jeg er dypt takknemlig for tilliten informantene har vist meg gjennom deres deltakelse i studien og jeg håper at resultatene kan bidra til å gi en stemme til deres erfaring og perspektiver.

Jeg vil også takke min veileder Anna Loppacher for hennes uvurderlige støtte og inspirasjoner gjennom prosessen med å gjennomføre denne oppgaven. Jeg ønsker også å takke Anna-Maria Stenseth, som i først omgang har vært min veileder.

Til slutt ønsker jeg å takke mine nærmeste venner og familie for deres støtte, oppmuntring og forståelse gjennom denne prosessen, spesielt takk til mamma, pappa, og søsken – Yusra og Fardawsa, for deres tro på meg, uten deres kjærighet ville denne oppgaven ikke vært mulig. Jeg vil også rette en stor takk til min venninne Sagal som har vært en fantastisk veileder og støtte gjennom denne masteroppgaven. Hun har virkelig fortjent tittelen veileder for sin verdifulle støtte og oppmuntring.

UiT Norges arktiske universitet

Ramlo Ahmed

15. mai 2024

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
FORORD	3
1.0 INNLEDNING	5
1.1. BAKGRUNN FOR VALG AV OPPGAVEN	6
1.2. PROBLEMSTILLING	7
1.3. BEGREPSAVKLARING	8
2.0. TIDLIGERE FORSKNING	9
3.0. TEORETISK RAMMEVERK	15
3.1. ANERKJENNELSESBEGREPET	15
3.1.1 <i>Anerkjennelse i pedagogisk sammenheng</i>	17
3.2. BRONFENBRENNER	18
4.0. METODISK TILNÆRMING	19
4.1. KVALITATIVT FORSKNINGSINTERVJU, OBSERVASJON OG POSISJONALITET	21
4.1.1. <i>Hvorfor og hvordan gir kombinasjonen av intervju og observasjon fordeler i studien?</i>	24
4.2. VITENSKAPSTEORETISK FORANKRING	26
4.3. UTVALG OG REKRUTTERING AV INFORMANTER	27
4.4. UTFORMING AV INTERVJUGUIDE	29
4.5. GJENNOMFØRING AV INTERVJU OG OBSERVASJON	30
4.6. ANALYSEMETODE	32
4.7. TRANSKRIBERING	33
4.8. KODING OG BEARBEIDELSE AV DATA	33
4.9. FORSKNINGSETIKK	35
4.10. KVALITETSKRITERIER	37
5. PRESENTASJON OG ANALYSE AV DATAMATERIALET FRA BARNEHAGEN OG MINORITETSFORELDRE	39
5.1. SPRÅK	40
5.1.1. <i>Språkbarrierer</i>	41
5.1.2. <i>Morsmål</i>	50
5.2. KULTUR.....	57
5.2.1. <i>Kultur som berikelse</i>	57
5.2.2. <i>Utfordringer på grunn av forskjeller i kulturelle verdier</i>	63
5.3. KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING	71
6. KONKLUSJON	85
7.0. LITTERATURLISTE	89
8.0. VEDLEGG 1	94
9.0. VEDLEGG 2	96
10.0. VEDLEGG 3	100
11.0. VEDLEGG 4	105

1.0 Innledning

Barnehagen har utviklet seg til å bli en av de viktigste arenaene der barn kommuniserer og samhandler med andre miljø utenfor hjemmet. Rammeplanen understreker at barnehagen skal anerkjenne mangfold som en berikelse i den pedagogiske tilnærmingen og skal gi støtte, styrke og oppfølging til barna basert på deres unike kulturelle og individuelle forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, 2017). Videre skal barnehagen fremme respekt overfor variasjoner knyttet til verdier, religion og livssyn. Her stilles det dermed krav til barnehagens oppmerksomhet og åpenhet overfor barnets unike forutsetninger (Skoglund & Åmot, 2019, s. 64).

Bakgrunnen for denne masteroppgaven er knyttet i en stadig økende andel minoritetsspråklige barn i norske barnehager. Utdanningsdirektoratet (2023) opplyser at det i 2022 var 86 prosent minoritetsspråklig barn i alderen 1-5 år som gikk i barnehage. Det er en økning på 3,4 prosent fra 2018 – 2022. De største byene i Norge hadde største andel minoritetsspråklige barn i barnehagen. Utdanningsdirektoratet (2023) beskriver at 19 prosent av disse barna får ekstra norskopplæring i barnehagen, og de undertrekket at det ikke er en lovfestet rett til norskopplæring for disse barna. Utdanningsdirektoratet påpeker videre at kommuner med mange minoritetsspråklige barn får mulighet til å søke om tilskudd til å styrke norskopplæringen. Da blir spørsmålet hvilke utfordringer kan barn møte dersom de ikke får støtte til norskopplæring? Og hvilke utfordringer kan barnehagen møte dersom det er barn som har begrensede ferdigheter i norsk? Minoritetsspråklige barn blir identifisert i denne sammenheng «ved at både barnet og barnets foresatte har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk» (Utdanningsdirektoratet, 2023)

Denne økningen reflekterer et mangfoldig samfunn, samtidig som den også kan øke utfordringer knyttet til kommunikasjon og samarbeid mellom barnehageansatte, minoritetsspråklige foreldre og barn. Hilde Hjertager Lund er en forsker som senere skal presenteres i kapittelet om «tidligere forskning». I hennes forskning viser hun at det å være kritisk mot barnehagens praksis kan sette flyktningforeldre (minoritetsforeldre) i et dårlig lys (Lund, 2022). Hun påpeker blant annet at «de kan bli sett på som «dårlig» innvandrere av barnehagen

og samfunnet for øvrig» (Lund, 2022). Et eksempel på dette kan være når foreldrene sier nei til henvisning av barnet til pedagogisk-psykologiske tjenesten (PPT).

Ut fra min egen erfaring fra både jobb og min oppvekst som en del av det mangfoldige samfunnet vårt, har jeg registrert at det eksisterer antagelser eller lite kunnskap om mangfold i samfunnet fra barnehagesiden, hvor minoritetsspråklige foreldre i noen tilfeller feilaktig blir assosiert med omsorgssvikt. Det kommer eksempelvis til uttrykk ved at barnehageansatte oppdager at noen barn blir redde og prøver å beskytte seg når noe faller på dem. Dette eksempelet kom frem av min informant F 3 (F for foreldre) som delte sine erfaringer som barnehageansatt etter endt intervju. Grunnen til at denne forelderen hadde delt denne erfaringen i etterkant var at vi begynte å snakke om temaet rundt oppgaven, og hvor viktig det er å få informanter som deltar, hvor hun dermed hadde valgt å dele hennes erfaring som barnehageansatt. Ifølge det som diskuteres senere i metodekapittelet var foreldrene skeptiske til å delta i forskningsprosjektet. Ved at denne typen eksempler først kom frem etter å ha etablert tillit med foreldrene og på basis av å ha til en viss grad felles erfaringsbakgrunn, viser det både viktigheten av hvem det er som stiller spørsmål, men også viktigheten av å belyse denne typen situasjoner som informanten påpeker.

1.1. Bakgrunn for valg av oppgaven

Etter halvannet år som ansatt i barnehage, ble jeg overrasket over mine observasjoner rundt barns språkutvikling og kommunikasjonsbarrierer, spesielt blant barn med andre språklige bakgrunner enn norsk. En betydningsfull erfaring som fikk meg til å reflektere over arbeidet i barnehagen var en forelder fra min tidligere jobb, som oppsøkte meg for en sensitiv samtale om hennes opplevelser knyttet til barnehagens holdning overfor hennes barn. Forelderen delte sine bekymringer for den negative tilbakemeldingen de mottok fra barnehagen slik som «barnet ditt slo igjen», «kastet sand på et annet barn», «han forstår ikke når vi sier ikke slå». Denne forelderen viste uttrykk for usikkerhet om hvordan de kunne håndtere situasjonen for å forhindre at barnet fortsetter handlingene. I denne samtalen var forelderens opplevelse av

hjelpeløshet åpenbar. Dette fikk meg til å reflektere rundt kommunikasjon og samhandling mellom barnehage og foreldrene og mellom barnehage og barn.

Denne hendelsen og min refleksjon rundt det har vært en motivasjon for mitt engasjement i å utforske samhandlingen mellom barnehagen, minoritetsspråklige foreldre og barn.

Det jeg nevner ovenfor blir i konteksten av oppgaven sett med et pedagogisk øye. Mitt prosjekt legger vekt på pedagogisk kompetanse i et mangfoldig samfunn. Jeg velger å utforske dette emnet ikke på grunn av personlige erfaringer eller minoritetsbakgrunnen min, men fordi jeg ønsker å løfte frem en viktig problemstilling hvor det både i forskning og det offentlige ordskiftet sjeldent legges vekt på utfordringer og muligheter sett fra både barnehagens, og minoritetsforeldrenes perspektiv. I tillegg tas et normativt fokus på majoriteten for gitt, dette ønsker jeg å bidra til å korrigere ved å diskutere både majoritets- og minoritetsperspektiver.

Gjennom min masteroppgave ønsker jeg å identifisere potensielle barrierer og utforske måter å forbedre kommunikasjon og samarbeidet, for å styrke foreldrenes og barnets opplevelse av trivsel i barnehagemiljøet. Mitt prosjekt setter søkelys på disse dynamikkene ved å både inkludere barnehageperspektivet og foreldrenes perspektiv. Gjennom å kombinere observasjon av barnehagepraksis og intervju med barnehageansatte og foreldre, ønsker jeg å fremme en helhetlig forståelse av samhandlingen. Videre er målet med studiet å bygge broer for bedre kommunikasjon og samhandling mellom disse aktørene. Gjennom å synliggjøre de komplekse utfordringene og mulighetene i møtet mellom barnehagen, minoritetsspråklige foreldre og barn, håper jeg å legge grunnlaget for en mer respektfull og anerkjennende tilnærming i norske barnehager.

1.2. Problemstilling

Problemstillingen for denne studien er: **Hva slags muligheter og utfordringer erfarer barnehagelærere og minoritetsspråklige foreldre og barn i møte med hverandre i konteksten av en majoritetsstyrt norsk barnehage?**

Dette prosjektet har som mål å undersøke 3 hovedområder som vil bidra til:

1. Å belyse barnehagelærernes perspektiver på deres evne til å samhandle og jobbe med minoritetsspråklige barn og deres foreldre.
2. Å belyse foreldrenes syn på kommunikasjonen og samhandlingen med barnehagen i forhold til deres minoritetsspråklige barn.
3. Å observere og analysere praksisen i en barnehage for å få innsikt i hvordan barnehageansatte jobber i praksis.

Det første punktet har to formål, det vil handle om barnehagens perspektiv på samarbeid med minoritetsspråklige foreldre. Videre undersøkes det hvordan barnehagen samhandler med, og stimulerer språket til minoritetsspråklige barn i norsk barnehage både når det kommer til morsmål og norsk. Dette punktet henger tett sammen med punkt 3 hvor det observeres hvordan praksisen er. I tillegg vektlegges foreldrenes perspektiv i punkt to, det vil si hva foreldrene erfarer i deres møte med barnehagen.

1.3. Begrepsavklaring

Minoritet og majoritet er to begreper som kan variere avhengig av konteksten man er i. For eksempel kan en være minoritet i ett land, mens man i en annen sammenheng kan være majoritet. Eriksen og Sajjad (2015) beskriver at minoritet er «en gruppe som er i mindretall i et storsamfunn, som er politisk relatert avmektig, og som eksisterer som etnisk kategori over en viss periode». De som anses som minoritet i Norge er for eksempel innvandrere med «synlig» og «usynlig» minoritetsbakgrunn. «Usynlige» innvandrere er folk som kommer fra vesteuropeiske land, disse gruppene anses ofte som lik majoriteten som i dette tilfelle er nordmenn, mens «synlige» innvandrere er de som kommer fra andre land hvor deres bakgrunn er mer synlig, som for eksempel hudfarge og religiøse symboler som gjør at de skiller seg ut i forhold til majoriteten. Som Eriksen og Sajjad (2015) har påpekt, har de «synlige» minoritetene mer begrenset politisk makt eller innflytelse i samfunnet enn majoriteten, noe som skyldes forskjellige faktorer, som kulturelle forskjeller og diskriminering.

Identitet er et komplekst fenomen som beskriver menneskets oppfatning av seg selv – «hvem jeg er». Schiefloe (2019) beskriver at vår selvoppfatning består av en kombinasjon av personlige, sosiale og kulturelle faktorer. Den personlige delen av identitet omhandler våre

individuelle egenskaper og kvaliteter, mens de sosiale og kulturelle aspektene av identitet handler om vår opplevelse av tilhørighet i ulike grupper, for eksempel kulturelle, religiøse, kjønnsmessige eller nasjonale identiteter (Schiefløe, 2019).

Stereotype holdninger er et begrep som nødvendigvis krever en forståelse av hva fordommer er. Sand (2020) beskriver at fordommer «*betyr å forhåndsdomme eller å avsi en dom uten å undersøke saken nærmere. Fordommer skyldes ofte mangel på nyansert kunnskap, og vi lager oss bilder av «de andre» basert på enkeltepisoder, medieoppslag eller rykter og løselige antakelser*». Dette fenomenet skyldes at denne forhåndsdommen er basert på en stereotyp holdning.

2.0. Tidligere forskning

Hilde Hjertager Lund som ble nevnt ovenfor, er en forsker som retter sin oppmerksomhet mot barnehagesektoren og utdanningssektoren generelt. Hun har en spesiell interesse for å utforske ledelsesutfordringer og forholdene i en utdanningssektor preget av kulturelt mangfold. I tillegg er hun opptatt av sosial ulikhet og maktrelasjoner i utdanningen.

Lund (2022) har blant annet gjennomført en studie som omhandler hvordan flyktningforeldre opplever samarbeidet og møtet med barnehagen. Gjennom semistrukturerte intervju med flyktningforeldre og observasjon i barnehagen med hovedfokus på bringe og – hentesituasjoner har hun identifisert hvilke faktorer i samarbeidet mellom foreldrene og barnehagen spiller en rolle for en følelse av tilhørighet og anerkjennelse for flyktningforeldre. Hennes funn viser at dersom den pedagogiske praksisen gir lite rom for kulturelle variasjoner kan det ha negativ innvirkning på relasjonen mellom flyktningforeldre og barnehageansatte (Lund, 2022).

I hennes studie viser hun til annen forskning som har vist at i kommunikasjonen mellom barnehagen og minoriteter (inkludert flyktninger) opplever både foreldre og barn utfordringer ved at det gis informasjon framfor å gå i dialog og at språkbarrierer fører til utfordringer med foreldresamarbeid (Lund, 2022). Dermed får «muligheten til å kunne snakke med personalet om andre ting enn det praktiske som hva som er viktig for dem og oppfatninger om barn og oppdragelse» for lite plass i møtet med barnehagen (Lund, 2022).

Et annet interessant tema som er diskutert i hennes studie, er oppdragerstiler og verdier knyttet til både synet på barnet og oppdragelse. Lund (2022, s. 204) påpeker at «i møte med barnehagen kommer ulike oppdragerstiler og verdier knyttet til både barnesyn og oppdragelse til uttrykk». Hun nevner blant annet at barnehagen fungerer som en arena hvor diskusjoner om foreldreskap finner sted. Flere av flyktningforeldrene i studien hennes uttrykker at det eksisterer utfordringer rundt valg av klær og matpakke, og underforståtte forventninger til foreldreskap, som ikke er så lett å forstå. Mange kan oppleve barnehagen som samfunnsinstitusjon med sine egne normer og delvis skjulte retningslinjer som fremmed. Lund (2022) skriver at forskning fra en skandinavisk kontekst har vist begrensninger i barnehagens evne til å imøtekomme kravene om å ivareta og anerkjenne kulturelt mangfold. Barnehagepersonalet opplever usikkerhet og en mangel på kompetanse når de samhandler med minoritetsforeldre (Lund, 2022).

Som Lund (2022) skriver, viser forskningen også at pedagogiske praksiser i stor grad er preget av normer og verdier som er dominerende i majoritetskulturen når det gjelder oppdragelse og foreldreskap. Hun nevner «et fravær av diskusjon og kritikk knyttet til hvordan utdanningsinstitusjonen (som barnehagen) håndterer interkulturelle møter og diskusjoner om makt knyttet til tillit og status i slike møter» (Lund, 2022, s. 205). Dette fremhever utfordringene knyttet til å iverksette inkludering og anerkjennelse av kulturelt mangfold i barnehagesystemet, og det peker på behovet for økt kompetanse og refleksjon blant barnehageansatte. I hennes forskning konkluderer hun at det er «behov for mer fleksibilitet knyttet til foreldreskap og pedagogiske praksiser og økt kultursensitivitet og fleksibilitet i møter mellom flyktningforeldre og barnehagen» (Lund, 2022, s. 209).

I en annen studie viser Lund (2021) til hvordan personalets ulike perspektiver knyttet til kulturell mangfold kan ha innvirkning på inkludering, anerkjennelse og synliggjøring av kulturelt mangfold i barnehagen. Lund (2021) viser videre til forskningsbasert kunnskap om hvordan pedagogiske barnehageansatte håndterer, forstår og ivaretar barnehagens kulturelle mangfold.

Dermed viser forskningen at i norske barnehagemiljø er «det majoritetskulturen som har definisjonsmakten og setter den symbolske orden for hva som anses som «riktig» identitet og væremåte» (Lund, 2021, s. 154). Lund sine informanter deler blant annet sine opplevelser og forståelser når det gjelder arbeid med minoritetsforeldre. Noen av barnehageansatte i Lunds

undersøkelse uttrykker blant annet hva «den norske barnehagen» er. Lund påpeker at «etniske minoriteters foreldreskap ses av de pedagogiske lederne som utfordringer og behovet for ekstra tilrettelegging som økt arbeidsbelastning» (Lund, 2021, s. 159). Dette eksemplifiseres ved at barnehageansatte i Lunds undersøkelse nevner blant annet at «de minoritetsforeldre» må alltid få en forklaring på hva barnehagen forventer at de skal gjøre, slik at normen for «norsk foreldreskap» blir vellykket blant disse foreldrene. Lund påpeker dermed at formålet med et slikt samarbeid er å gjøre disse foreldre norske (Lund, 2021).

Videre mener Lund at dette er noe som vil bidra til ekskludering av «etniske minoriteter fra fellesskapet, inntil de er «norsk nok». Den norske væremåten, kapitalen og habitus er her gjeldene, mens etniske minoriteters kapital og habitus blir ansett som ugyldig i møte med barnehagen» (Lund, 2021). Lund (2021, s.160) diskuterer begrepet «mangfoldsfellesskap» og forklarer at det innebærer å gi rom for diskusjoner, med andre ord at de pedagogiske lederne diskuterer og utøver den pedagogiske praksisen i mangfoldsfellesskapene med verdier som respekt, toleranse og åpenhet. Dette viser betydningen av å tørre å stille også kritiske spørsmål, til å være nysgjerrig på andre og til å markere kulturell, religiøse og sosiale bakgrunn som en ressurs. Lund (2021) konkluderer med at en mangfoldsforståelse som fremhever ulikhet og mangler hos etniske minoriteter øker risikoen for ekskludering og segregering.

Som Kristin Danielsen Wolf (2019) påpeker, opplever ikke alle foreldrene å bli sett og imøtekommet. Foreldrene som har lik sosial og kulturell kapital som barnehagen, opplever samarbeidet som mer likeverdig enn foreldre som har andre sosiale og kulturelle bakgrunner (Wolf, 2019).

Som vist ovenfor, har forskning vist at det kan være utfordringer mellom barnehagen og foreldre når det gjelder kommunikasjon. Ifølge Eidsvåg (2022) kan foreldrearrangementer være en potensiell arena for å minimere disse problemene. Eidsvåg (2022, s. 102) beskriver blant annet at «uformelle samtaler kan være med på å bryte ned kommunikasjonsbarrierer og sikre grunnlag for å forbedre samarbeidet».

Språkstimulering og ressursorientert og problemorientert tilnærming:

En tidligere publisert studie av Mette Nygård og Tora Korsvold (2009) fokuserer på opplæring og stimulering av språket til minoritetsspråklige barn i barnehagemiljøet. Selv om

denne studien er mer enn 10 år gammel er den likevel relevant fordi den ser på hvordan barnehagens praksis legger til rette for inkludering, spesielt ved å utvikle og legge opp til å mestre et felles språk. Dette er fremdeles i dag et sentralt og komplekst tema i utdanningsinstitusjoner som barnehagen. Som Nygård og Korsvold påpeker, betraktes barn i dag som fremtidig samfunnsressurs og aktive medskaper av sin egen tilværelse fra en tidlig alder. Utviklingen av barnets språkferdigheter er et vesentlig mål i den moderne barnehagepraksisen, og offentlig politikk har satt klare retningslinjer for dette. Innledningsvis beskriver Nygård og Korsvold (2009, s.26) at «manglende språkopplæring og språkferdigheter er en hindring for integrering og vil bli et fremtidig samfunnsproblem hvis det ikke settes inn tiltak allerede fra barnehagealder av». Her viser Nygård og Korsvold (2009) at investering i språkopplæring og utvikling av språkferdigheter i tidlig alder kan bidra til å bedre integrering og hindrepotensielle samfunnsutfordringer knyttet til manglende språkkompetanse blant barn.

Nygård og Korsvold (2009) har gjennom sin forskning tatt frem to ulike tilnærminger til pedagogiske praksis, nemlig en ressursorientert og en problemorientert tilnærming. De har tatt utgangspunkt i disse to tilnærmingene for å beskrive nyansene i ulike måter å utvikle barns språkkompetanse på. Nygård og Korsvold påpeker at i dagens norske barnehager handler språk om positiv utvikling av sosiale forhold og måter å være sammen på, eksempelvis ved å sette ord på følelser eller formulere intensjoner. Dette vil føre til at opplæringen av riktig grammatikkbruk får mindre plass i barnehagen. Et eksempel på en problemorientert tilnærming er ifølge Nygård og Korsvold å ta lite hensyn til barn og foreldres ulike språklige og kulturelle bakgrunner. I slike tilfeller vil det si at barnehageansatte ikke gir oppmerksomhet til hva det enkelte barnet sitter inne med og at hverdagslige problemer og utfordringer i barnegruppen tar oppmerksomheten. Dette fører til et miljø der det eksisterer en felles norm for hva som anses som korrekt og normalt. Det som avviker fra denne normen, blir ofte møtt med mangel på anerkjennelse. Med denne tilnærmingen risikerer man å overse verdifulle nyanser av språklige og kulturelle forskjeller blant barna (Nygård og Korsvold, 2009).

Videre påpeker forskningen at «dersom kulturelt og språklig mangfold er en integrert del av barnehagens pedagogisk, innhold og organisering, kan vi snakke om en ressursorientert tilnærming til pedagogisk praksis» (Nygård og Korsvold, 2009, s.29). Nygård og Korsvold sin forskning viser at dialog og samspill er grunnleggende for å kunne fremme et

inkluderende fellesskap i barnehagen. Dette inkluderer muligheten til å være en aktiv lytter til barnet for å fange opp det enkelte barns individualitet og behov (Nygård og Korsvold, 2009). Munthe et.al. (2021) viser til forskning som indikerer at sosial inkludering gjennom bruk av sanger og musikk kan bidra til språklæring og tilhørighet. Keles et al. (2021) gjennomførte en systematisk kunnskapsoppsummering, hvor de beskriver blant annet at samlingsstunder der fokuset lå på å gjenta sanger, førte til at personalet og de andre barna opplevde at barn med et annet førstespråk enn norsk, ble synlige. Ved at disse barna deltok i sanger før de mestret å uttrykke seg med ord, ble de en integrert del av fellesskapet gjennom sang. Som Keles et al. (2021) oppsummerer, viser det at man i denne sammenhengen brukte norske sanger og hensikten var å styrke både språklæring og tilhørighet. De viser til at det ikke var identifisert andre studier som tar i bruk sanger på andre språk. De nevner at det også er mulig at å bruke sanger fra andre språk kunne fremme fellesskap og synlighet, men på alternative måter. Å inkludere sanger på andre språk kan fremme respekt for mangfold og gi barna mulighet til å lære litt om ulike språk (Keles et al., 2021).

Synteserapporten «skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen» fra 2006-2014, viser at pedagogiske ledere identifiserte planlagte språkstimuleringsaktiviteter, som for eksempel lesestunder, som spesielt grunnleggende for språkopplæring hos minoritetsspråklige barn (Sandvik et al., 2014). Sandvik et al. (2014) fremhever at flere studier dokumenterer hvordan barn lærer andrespråks ferdigheter gjennom lek. Det fremheves at barn kan møte utfordringer dersom de ikke mestrer lekespråket godt. Derfor antyder rapporten at deltakelse og læring er nært knyttet sammen. Videre anbefaler rapporten at personalet i barnehagen deltar aktivt i leken sammen med barna, for å hjelpe de barna som har behov for å integrere seg i leken og slik sørge for at ingen blir utelatt eller ekskludert (Sandvik et al., 2014).

En studie gjennomført av **Hilde Hofslundsengen, Sigrid Bøyum og Kjersti Sandnes Haukedal** (2020) viser at dialogisk lesing er en effektiv metode for utvikling av grammatiske ferdigheter i andrespråket, altså språket som læres etter førstespråket som en har tilegnet seg. Å mestre flere språk kan være en verdifull ressurs for barnet, og flerspråklighet kan ha positiv effekt på barnets meta-lingvistiske bevissthet. Det vil si at det gir barnet evnen til økt forståelse for språkets kompleksitet og dets ulike aspekter, noe som bidrar til problemløsningsferdigheter. Samtidig har forskningen vist at flerspråklige barn

møter utfordringer i skolefagene hvis de ikke har tilstrekkelige ferdigheter i sitt andrespråk (Hofslundsengen et al., 2020).

En prosjektrapport av Espen Egeberg og Finnborg Scheving (2018) viste at flerspråklige barn ofte blir henvist for sent til PPT. Rapporten påpeker at det kunne skyldes barnehagens manglende rutiner og metoder for tidlig identifisering av barn som hadde behov for hjelp. I tillegg kom det fram av rapporten at barnehagene trengte effektive metoder for å kunne oppdage barna tidlig. Videre var barnehagene avhengig av å samarbeide bedre med foreldrene for å gi et bedre pedagogisk tilbud til disse barna (Egeberg & Scheving, 2018).

Det er blitt gjort funn i forskning både i norsk og internasjonal kontekst rettet mot overrepresentasjon av minoritetsspråklige barn som får spesialpedagogisk hjelp (Morken & Karlsen, 2019). Dette viser at barn med minoritetsspråklig bakgrunn «ofte er overrepresentert når det gjelder generelle lærevansker (...), og underrepresentert når det gjelder spesifikke vansker som språkvansker og dysleksi» (Morken & Karlsen, 2019, s. 560). Utfordringene har bakgrunn i ulike forhold, blant annet at man for eksempel for norskspråklige barn har aldersforventninger til språkutvikling.

Som Morken og Karlsen (2019, s.561) påpeker gir alder «en tydelig indikasjon på mengde språklig eksponering». Samtidig påpeker de at det er en mangel på standardiserte kartleggingsverktøy som har som formål å identifisere flerspråklige barns språkutvikling (Morken & Karlsen (2019). Andre forhold er hvordan barnet blir eksponert for både første- og andrespråket og kvaliteten av den språklige eksponeringen både hjemme og i barnehage/skole (Morken & Karlsen, 2019, s.562). Vider viser Morken & Karlsen at «å mestre samfunnets majoritetsspråk er viktig for sosial deltagelse, utdanning og arbeid. Fordi barn og elever med minoritetsspråklig bakgrunn har en økt risiko for språklige og skolefaglige utfordringer, er det viktig at lærere ikke inntar en vente- og se- holdning» (Morken & Karlsen, 2019, s. 562).

Forskning viser at dagens kartleggingsverktøy som benyttes i norske barnehager er utviklet for barn som har norsk som morsmål (NAFO, 2024). Dette kan gi

utfordringer når det gjelder kartlegging av språkferdigheter hos flerspråklige barn. NAFO (2023) understreker at det er viktig at personalet har nødvendig kompetanse og kunnskap om flerspråklige barns språkutvikling. Videre er det nødvendig at personalet har kunnskap om betydningen av barns morsmål og andrespråklæring.

3.0. Teoretisk rammeverk

3.1. Anerkjennelsesbegrepet

Anerkjennelsesbegrepet har siden rundt 1990-tallet vært vesentlig innenfor samfunnsforskning og praktisk filosofi. Det handler om hvordan vi møter andre individer og hvordan vi forstår ulikhet. Begrepet har fått fotfeste innenfor pedagogikk både på skolen og i barnehagen og brukes også innenfor helsevitenskap og sosialt arbeid. Anerkjennelse er tiltrengt livskunnskap generelt og begrepet i seg selv er «*sammensatt, komplisert og kan relateres til flere dimensjoner og aspekter*» (Skoglund & Åmot, 2019, s. 13). Det teoretiske grunnlaget for anerkjennelse er hovedsakelig basert på moderne sosialfilosofer som Axel Honneth og Charles Taylor. Anerkjennelsesbegrepet kan forstås i to prinsipper. Det ene innebærer at individer har en ukrenkelig verdi og det andre handler om at alle har en egenverdi og et utviklingspotensial (Skoglund & Åmot, 2019).

Anerkjennelse er «*forutsetninger for all bevissthet om identitetsdannelse, frihet og selvstendighet (autonomi)*» (Skoglund & Åmot, 2019, s.20). Med andre ord spiller anerkjennelse en viktig rolle i å legge grunnlaget for at individer kan forstå sin egen identitet, oppleve frihet og oppnå selvstendighet eller autonomi. Som Skoglund & Åmot beskriver kan vi si at anerkjennelse er et spørsmål «*om å bli virkelig og om å danne en identitet*». Utviklingen av identitet er avhengig av anerkjennende relasjoner til hverandre og i forholdet mellom mennesker og verden. Vi er avhengige av andre rundt oss for å utvikle vår selvtillit, selvverdi og selvbevissthet. Vårt forhold med andre kan danne følelser av likeverd i en subjekt-subjekt- relasjon. Alternativt kan det også dannes en ikke-likeverdig relasjon særpreget av «*herre/mester (subjekt-objekt-forhold)*» (Skoglund & Åmot, 2019, s.20).

Ifølge Skoglund & Åmot (2019) legger Honneth og Taylor vekt på at kulturelle, sosiale og samfunnsmessige fellesskap bør ha som mål å styrke individets selvstendighet (autonomi). Vårt mangfoldige samfunn bør dermed ha «to målestokker som forutsetter hverandre, nemlig

vekst i individualitet og samtidig sosial inklusjon» (Skoglund & Åmot, 2019, s. 21). Vekst i individualitet handler om å gi enkeltindivider muligheter til å utvikle seg selv, utforske sine identiteter og ikke minst ta egne valg. Pedagogisk sett handler dette om å støtte og fremme individuell frihet, selvbestemmelse og individuell utvikling. Vekst i sosial inklusjon handler om å skape et samfunn hvor alle borgere, uavhengig av kulturell bakgrunn, blir inkludert, respektert og anerkjent. Det handler om å skape broer mellom kulturelle grupper og fremme forståelse og et felleskap der mangfold blir verdsatt (Skoglund & Åmot, 2019).

Slik Skoglund & Åmot (2019, s. 21) presenterer, har Axel Honneth utviklet en sentral teori om anerkjennelse. Ifølge Honneth er individer avhengig av å erfare de tre former for anerkjennelse, nemlig Den private sfæren (kjærlighet) i nære relasjoner, Den rettslige sfæren (rettigheter og likeverdighet) i samfunnet, samt Den solidariske sfæren (kulturelle, politiske og arbeidsmessige fellesskap). Den private sfæren handler om kjærlighet i form av omsorg, varme og empati i nære relasjoner (Skoglund & Åmot, 2019, s. 21). Denne sfæren legger grunnlaget for individets selvtillit. Skoglund & Åmot beskriver at i denne sfæren er «de helt grunnleggende kjærlighetsforholdene (..) symmetriske og likeverdige relasjoner der vi blir fortrolige med egne ressurser, innstillinger og verdier», noe som vil bidra til at vi føler oss akseptert og anerkjent (Skoglund & Åmot, 2019, s. 21). Dette er avgjørende for individets selvoppfatning og deres mulighet til å utvikle sin egen identitet og særegenhet («singularitet») (Skoglund & Åmot, 2019, s. 21).

Som Skoglund & Åmot forklarer er det imidlertid viktig å merke seg at ikke all kjærlighet nødvendigvis innebærer gjensidig anerkjennelse av hverandres individuelle behov, verdier eller identitet. Det er dermed viktig å finne en balanse mellom å være nært knyttet til hverandre (symbiose) og samtidig beholde individuell uavhengighet og selvstendighet (autonomi). Den rettslige sfæren handler om rettigheter til å bli respektert som likeverdig individ. Opplevelsen av respekt og rettigheter i samfunnet er grunnleggende for selvrespekt. Den siste sfære er den solidariske sfæren som innebærer å bli anerkjent for sine bidrag i de sosiale omgivelsene man lever i. Det handler ikke bare om å være en passiv deltaker i det sosiale fellesskapet, men at man deltar aktivt og etterspør hverandres ytelser og setter pris på hverandres bidrag (Skoglund & Åmot, 2019). Å bli solidarisk avhenger ifølge Honneth av om samfunnet er i stand til å inkludere ulikhet som bidrar til at deltagerne blir verdsatt for deres ulikhet.

3.1.1 Anerkjennelse i pedagogisk sammenheng

Teorien om anerkjennelse er viktig i pedagogisk sammenheng fordi den handler om å erkjenne og respektere individuelle identiteter, erfaringer og bidrag i en gruppe eller et miljø. Anerkjennelse er en viktig komponent for å skape inkluderende, respektfulle og effektive læringsmiljøer.

Anne-Lise Løvlie Schibbye og Elisabeth Løvlie (2017) skriver at en anerkjennende holdning fremmer et godt utgangspunkt for alle våre relasjoner med barn. Å anerkjenne barnet handler om å *se* og å *verdsette* barnet, noe som vil bidra til at barnet utvikler seg som individ. Som Schibbye og Løvlie beskriver er anerkjennelse «den menneskelige evnen vi har til å innta andres perspektiv (...) mangel på anerkjennelse, kanskje særlig av svake, sårbare eller undertrykte grupper, medfører en krenkelse» (Schibbye & Løvlie, 2017, s. 49). Krenkelse er det motsatte av anerkjennelse, som betyr individets opplevelse av å ikke bli anerkjent. I den solidariske sfæren blir vi ansett og satt pris på ut fra de vi er og våre egne unike bidrag. Krenkelse er dermed det motsatte av denne sammenhengen, hvor individet opplever å bli lite verdsatt og nedvurdert. Vi blir utsatt for krenkelse dersom de negative handlingene eller tilbakemeldingen vi får fra omgivelser gjør noe med oss (Schibbye & Løvlie, 2017; & Skoglund & Åmot, 2019).

Krenkelse kan oppstå dersom våre relasjonelle forståelser er asymmetriske. Slik som Skoglund & Åmot (2017, s. 26) har Berit Bae hatt stor innflytelse på det pedagogiske arbeidet i barnehager. Bae har blant annet forsket på voksnes kommunikasjon med barn allerede på 1990-tallet. Her understreker hun betydningen av denne kommunikasjonen for barns selvfølelse, selvutvikling og relasjonskompetansen. Bae har også fremhevet «hvordan vi kan forstå voksnes samhandling med barn som enten romslige eller trange kommunikasjonsmønstre» (Skoglund & Åmot, 2017, s. 26). Det romslige samspillmønsteret handler med andre ord om barnet får mulighet til å oppleve at de voksne roser og lytter velvillig. Mens det trange kommunikasjonsmønsteret innebærer at voksnes opplevelser blir så dominerende at barnet får begrenset muligheten til å uttrykke seg og utforske egne tanker og følelser. Ved trange mønstre viser voksne følelsesmessig distanse, er kritiske og gir ros uten genuin innlevelse. Bærs forskningsarbeid har dermed tydeliggjort viktigheten av at barns selvfølelser blir møtt av voksne med romslige kommunikasjonsmønstre. Dette innebærer at

voksne anerkjenner barnets væren, som innebærer at voksne er i stand til å reflektere over egne handlinger og være åpne for barnets unike opplevelser.

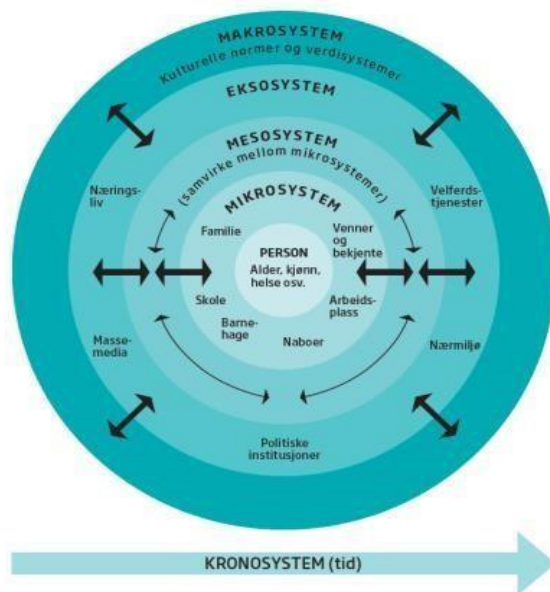
Som Schibbye & Løvlie (2017, s.50) beskriver har individer «en indre, subjektiv opplevelse både av seg selv, andre og verden for øvrig. (...) Alle gode relasjoner starter derfor med en grunnleggende anerkjennelse av den andres ukrenkelige indre verden». Å anerkjenne handler ifølge Schibbye og Løvlie om å gi oppmerksomhet til individets eksistens, forstå individets opplevelser, bekrefte gyldigheten av deres følelser eller meninger, og dermed verdsette individet for hvem de er (Schibbye & Løvlie, 2017, s. 50).

3.2. Bronfenbrenner

Bronfenbrenners teori, også kjent som utviklingsøkologisk modell, er en modell utviklet av psykologen Urie Bronfenbrenner. Teorien fokuserer på hvordan ulike nivåer av omgivelsene påvirker individets utvikling og atferd (Bronfenbrenner, 1979). Det vektlegger betydningen av både nære og fjerne sosiale omgivelser for individets utvikling. Ifølge Bronfenbrenners teori er individet en del av økologiske systemer som påvirker hverandre gjensidig og spiller en avgjørende rolle for individets utvikling (Bronfenbrenner, 1979). Teorien tar for seg fire hovednivåer som Bronfenbrenner kalte for mikro, meso, ekso og makrosystem. Det første nivået som er mikro, handler om de nærmeste omgivelsene som individet direkte samhandler med, som for eksempel familier, venner, barnehage/skole og nabolag. Disse miljøene påvirker direkte på individets utvikling. Videre kommer det mesosystemet som omhandler forbindelsene og samspillet mellom ulike mikrosystemer (Bronfenbrenner, 1979). Et eksempel på dette kan være at samspillet mellom barnehage og foreldre kan påvirke barnets utvikling.

Eksosystemet som er det tredje nivået referer til en eller flere omgivelser der individet ikke er direkte aktiv deltaker. Det vil si at på dette nivået kan individet bli påvirket av det som skjer i omgivelsen sin uten å være aktiv deltaker. Makrosystemet er det fjerde nivået og omfatter bredere samfunnsstrukturer, normer, kulturelle verdier og ideologier som påvirker individets utvikling (Helsedirektoratet, 2015, s. 13). I tillegg til de fire hovednivåene har

Bronfenbrenner lagt til kronosystemet i sin siste versjon av den utviklingsøkologiske modellen, dette for å synliggjøre tidsdimensjonen i individets utvikling (Helsedirektoratet, 2015, s.15). Kronosystemet viser hvordan livshistoriske hendelser påvirket individets utvikling. For eksempel hvordan overgangsperioder, eller innføringen av en ny rammeplan kan påvirke individets utvikling og atferd over tid.

Figur 1 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell (helsedirektoratet, 2015)

4.0. Metodisk tilnærming

En metode er en prosess, et middel for å løse problemer og fremskaffe ny kunnskap. Den gir en strukturert tilnærming som viser hvordan vi kan samle inn, analysere og tolke data for å oppnå forskningsmålet. Som Olav Dalland (2020) påpeker, stiller metoden ikke bare krav til oss om å være ærlige og sanne, men den krever også at vi systematiserer våre tanker. Dette betyr at vi må følge intellektuelle standarder i forskningen for å sikre at vi har en grundig og etterprøvable tilnærming til våre forskningsspørsmål. Den vitenskapelige metoden er derfor ikke bare en vei til å oppnå kunnskap, men også en prosess som utfordrer oss til å tenke nøye, organisere våre tanker og følge strenge retningslinjer for argumentasjon og evidens (Dalland, 2020).

Oppgaven min har som mål å undersøke kommunikasjon og samarbeid mellom barnehage, minoritetsforeldre og barn, dermed kreves det en grundig tilnærming for å forstå de ulike faktorene som påvirker denne dynamikken. For å oppnå en dypere og omfattende forståelse av disse fenomenene, er det avgjørende å velge en forskningsmetode som gir rom for å utforske nyansene og konteksten i samhandlingene mellom disse tre aktørene. I denne studien har jeg valgt en kvalitativ forskningsmetode som er spesielt godt egnet for å oppnå dette formålet (Thagaard, 2013). Det finnes ulike tilnærminger i kvalitativ forskningsmetode. Den kan gjennomføres ved intervju, observasjon, eller litteraturstudier (Thagaard, 2018, s. 17).

I min studie har jeg valgt å kombinere kvalitativt forskningsintervju og observasjon. Intervju vil være min hovedmetode, og observasjon vil være en supplerende tilnærming. I dette metodekapittelet skal vi se nærmere på hva kvalitativ forskningsmetode innebærer, og diskutere fordeler ved å kombinere to ulike metoder. Videre skal det beskrives hva kvalitativ observasjon går ut på, hvordan jeg gjennomførte og dokumenterer observasjonen. Deretter skal jeg beskrive hva forskningsintervju går ut på og gjennomføring av intervjuprosessen. Videre skal jeg beskrive hvilken analysemetode som ble tatt i bruk i denne studien og hvordan datamaterialet ble samlet inn og analysert. Til slutt skal det også belyses hvordan datamaterialet er kvalitetssikret i forhold til reliabilitet, validitet og overførbarhet. Forskningsetikk og min egen posisjon i dette prosjektet vil bli beskrevet i slutten av dette kapittelet.

4.1. Kvalitativ forskningsmetode

Kvalitativ metode er en forskningsmetode som brukes for å samle inn og analysere data med det formålet å «fremheve prosesser og meninger som ikke kan måles i kvantitet eller frekvenser» (Thagaard, 2018, s. 16). Det vil si at dataen som samles inn er i form av tekst, ord og praksiser, og ikke tall eller statistikk som i kvantitativ metode, og antall informanter er betydelig færre enn i kvantitativ forskning (Creswell & Guetterman, 2021; Jacobsen, 2022). Kvalitativ forskning har en mer fleksibel tilnærming til datainnsamling, og gir et mer detaljert bilde av det som undersøkes.

Kvalitativ forskning gir muligheten til, ifølge dette prosjektet å utforske og forstå kommunikasjon og samarbeid i en naturlig kontekst. Det å kombinere ulike metodiske

tilnærminger kan gi oss et helhetlig bilde av fenomenet. For eksempel intervjuene kan avdekke deltakernes subjektive syn og erfaringer, mens observasjonen vil hjelpe i å utforske deres naturlige praksis på stedet. Et eksempel på dette kan være at det gjennomføres et intervju hvor barnehageansatte får mulighet til å uttrykke sine perspektiv på hvordan de samhandler med minoritetsspråklige barn, dermed kan vi i observasjon se hvordan praksisen faktisk foregår (jf. Dalland, 2020).

4.1. Kvalitativt forskningsintervju, observasjon og posisjonalitet

Det kvalitative forskningsintervju har som formål å fange opp betydningen av informantens erfaringer og opplevelser av verden (Kvale & Brinkmann, 2015). Dette gir mulighet til å skaffe nødvendig informasjon som ikke nødvendigvis kan måles. Dette oppnås ved å stille åpne, avdekkende spørsmål som gir informanten rom til å dele sine egne erfaringer og refleksjoner rundt problemstillingen. Som Dag Ingvar Jacobsen beskriver er det viktig at kvalitative intervju bør være strukturerte, der man utarbeider en intervjuguide, slik at vi som forsker sikrer til å komme inn på de nødvendige temaene som vi ønsker å belyse (Jacobsen, 2022). I denne studien skal det derfor benyttes semistrukturert intervju.

Semistrukturert intervju er åpne, strukturert spørrende samtaler, der man kan utarbeide en intervjuguide, som går ut på at man har et sett med spørsmål som man stiller til informanter i undersøkelsen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 22). Samtidig kan samtalen ta flere retninger hvor man kan stille spørsmålet som ikke står i intervjuguiden. Det gjør det mulig å få et dypere innblikk i informantens tanker og erfaringer (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 22 & Thagaard, 2018, s.18).

Dalland har beskrevet 12 aspekt i kvalitativ forskning og det blir i dette prosjektet valgt ut aspektene «følsomhet» og «mellommenneskelig situasjon» da disse to aspektene kan brukes for å beskrive min posisjonalitet i prosjektet.

Aspektet «følsomhet» innebærer at ulike intervjuere kan motta ulike svar om det samme temaet, avhengig av sin følsomhet overfor kunnskap om intervjuemnet. Dette aspektet tar opp den nære sammenhengen mellom intervjuerens tilnærming og resultatet av intervjuet. Det er her viktig å tenke over hvordan ulike intervjuere kan påvirke deltakerens svar.

Aspektet «mellommenneskelig situasjon» dreier seg om at kunnskap som innhentes gjennom intervju, produseres gjennom samspillet mellom intervjueren og intervjupersonen (Dalland, 2020).

Som Dalland påpeker gir det kvalitative intervju mulighet til at to individer møtes sammen om noe begge er opptatt av (Dalland, 2020, s. 78). Gjennom spørsmål og svar samhandler disse to individene med hverandre og påvirker hverandres perspektiver. Interaksjonen mellom intervjupersonen og intervjueren under intervjuet er en naturlig og viktig del av forskningsprosessen. Det bør derfor ifølge Dalland ikke betraktes som en feilkilde, men man bør være bevisst på denne interaksjonen og utnytte den for å oppnå dypere innsikt i emnet som studeres (Dalland, 2020).

Som en med minoritetsbakgrunn og erfaring fra barnehagemiljøet, har jeg en forståelse av kulturelle normer og verdier som kan være relevante for minoritetsforeldre. Forståelsen jeg har kan også påvirke de spørsmålene som stilles under intervjuet. Min innsikt i kulturelle dynamikker og de ulike forholdene mellom barnehagelærere og minoritetsforeldre kan hjelpe meg med å formulere intervju spørsmål som er relevante og som kan ta hensyn til kompleksiteten og mangfoldet i barnehagemiljøet. I tillegg kan min bakgrunn gjøre det lettere for meg å etablere tillit og forståelse med minoritetsforeldre, som kanskje er skeptiske til å delta i forskningsprosessen. Min bakgrunn kan gjøre det mulig for minoritetsforeldre til å være mer åpne og ærlige i å dele sine erfaringer. Min bakgrunn kan dermed fungere som en bro mellom minoritetsforeldre og forskningsverden.

Kvalitativ observasjon

Observasjon innenfor forskning referer til systematisk innsamling av informasjon ved å observere fenomener, individer eller hendelser, uten å ha til hensikt å påvirke dem (Dalland 2020, s.101). Når vi benytter oss av observasjon som en del av vår forskningsprosess, er det ifølge Dalland viktig at vi er oppmerksomme på og aktivt bruker alle våre sanser, og ikke bare synssansen. Det kreves at vi nøye registrerer og forstår det som skjer i en gitt kontekst. Observasjon gir oss mulighet til å se direkte hvordan mennesker handler og samhandler med hverandre, og hvordan de tilpasser seg til sitt fysiske miljø. Det kan avdekke

faktiske handlinger, som noen ganger kan avvike fra det folk sier «de gjør», i handling og samhandling (Dalland, 2020).

Ved observasjon iakttar vi et annet menneske, men ikke slik vi gjerne gjør i det daglige, der ute av syne ofte er ute av sinn. Kravet til observasjon som metode er nettopp å ta være på inntrykkene. Det handler ikke bare om øyeblikkets observasjon, men om å sette flere observasjoner sammen for å lære noe om et annet menneske (Dalland, 2020, s.103). Før vi bestemmer oss for å observere mennesker er det ifølge Dalland (2020) viktig å begrunne hvorfor vi velger denne forskningsmetoden. Da krever det å gå tilbake til sitt forskningsspørsmål og reflektere over hvorfor observasjonsdata er nødvendig for å besvare våre spørsmål? Som nevnt tidligere vektlegges det i min problemstilling hvordan samhandling mellom barnehagen og barn foregår i barnehagen. Dermed kan observasjon være den beste metoden for å fange opp de nødvendige praksisene som skal til for å beskrive samhandling mellom barnehageansatte og barn.

Dalland (2020) beskriver to ulike tilnærminger innenfor observasjon. Når vi foretar observasjon er det viktig at vi definerer i hvor stor grad vår observasjon skal være strukturert. Den ustrukturerte tilnærmingen er nødvendig for å kunne bli kjent med miljøet vi skal observere i. I denne studien har det blitt brukt både ustrukturert og strukturert tilnærming. Når det kommer til den førstnevnte, har jeg i første uke valgt å observere barnehagen for å bli kjent med miljøet i den konkrete barnehagen, samtidig som jeg hadde noen spørsmål som jeg ønsket å utforske gjennom observasjon.

Den strukturerte tilnærmingen har blitt brukt når det gjelder innsamling av data, for da ble det valgt å være åpen for det som skjer rundt oss, samtidig som jeg har valgt å avgrense hva jeg skal se etter. Jeg har valgt å prøve å legge mine forutforståelser mest mulig til side, for å utforske hvordan kommunikasjon og samhandling foregår i barnehagen når det gjelder minoritetsspråklige barn. Det har blitt observert både hvordan barna leker med hverandre, hvilke språk de velger å snakke, hvordan barnehageansatte imøtekommer barnet og barnets behov og hvordan barnehageansatte generelt møter og ser minoritetsspråklige barn i barnehagen.

Dalland (2020, s. 110) beskriver at «gjennom en ustrukturert observasjon vil det kanskje dukke opp noe som fanger interessen: «hvorfor er det slik ...? «hva er det som gjør at ...?». Disse spørsmålene er noe jeg spurte meg selv gjennom observasjonen. Jeg hadde med meg en liten notatbok som jeg noterte både det jeg observerte og de spørsmålene som dukket opp under observasjonen. Et av spørsmålene som dukket opp var for eksempel «hvorfor gir pedagogisk leder tilsnakk til barn når han selv ikke var til stede?». Under observasjonen ble det notert handlinger og verbal kommunikasjon som foregikk i barnehagen, da dette vil bidra til å studere de naturlige handlingene og kommunikasjonen i barnehagen. Under observasjonen vil det også unngås tolkning, dette for å sikre objektiv innsamling av data. For å unngå dette ble det brukt feltnotat og loggskrivning for å reflektere over observasjonen som ble gjort. Tolking og analyse av observasjonen vil dermed skje senere i analyseprosessen.

4.1.1. Hvorfor og hvordan gir kombinasjonen av intervju og observasjon fordeler i studien?

Ved å benytte seg av kvalitative intervju og observasjon, kan vi få et mer omfattende datamateriale. Observasjon og intervju er en metode som henger tett sammen, man kan for eksempel ikke tenke seg å ha en samtale med noen uten å også kunne observere den man har samtalen med (Dalland, 2020, s. 101).

I observasjonsstudier retter vi oppmerksomheten mot handlingene og atferden i omgivelsen, mens i intervjuer fokuserer vi på det som blir sagt i disse omgivelsene (Dalland, 2020). Dermed vil intervju eksempelvis gi oss mulighet til å studere deltakerens personlige perspektiver og meninger. Videre kan observasjon gi oss muligheten til å bekrefte og styrke disse perspektivene med konkrete handlinger og oppførsel i praksis. Dette vil dermed gi meg anledning til å sammenligne hva deltakerne sier med hva praksisen faktisk viser, og deretter bidra det til å avdekke eventuelle ulikheter (Dalland, 2020).

Kvalitativt intervju og observasjon åpner også opp for muligheter til å oppdage uventede funn (Dalland, 2020). Eksempelvis i løpet av min observasjon har jeg oppdaget mye som jeg selv ikke forventet, så når man åpner for å observere og lytte til deltakerne kan man møte på

aspekter eller synspunkter som man ikke hadde forventet. Et konkret eksempel på dette kan være en ansatt som tok initiativ til en samtale med observatøren i løpet av observasjonen. I denne samtalen sa den ansatte «jeg skjønner ikke hvorfor minoritetspråklige barn ikke vil snakke sitt morsmål i barnehagen». Senere fortalte denne ansatte om hennes erfaring med minoritetsforeldre og da sa ansatte «det var barn vi ville henvise til PPT, men foreldrene ville ikke», og «Jeg har kontaktet barnevernet. Foreldrene ville ikke tenke på barnets beste». Dette er noe jeg ikke forventet, og jeg var her åpen for å lytte til denne ansatte. Mer om dette kommer i analysedelen.

Intervju og observasjon vil derfor bidra til at jeg får en dypere innsikt i mitt forskningstema og til nye forskningsspørsmål som kan utforskes videre. Grunnen for at jeg valgte kvalitativt forskningsintervju er at denne metoden lar informantene mine dele sine stemmer, erfaringer og perspektiver. Gjennom kvalitative intervju med både barnehagelærere og minoritetsforeldre får deltakerne en mulighet til å dele sine unike opplevelser og erfaringer. Dette gir en betydelig merverdi til forskningen ved å gi en dypere og mer detaljert forståelse av temaet mitt. I mitt prosjekt har jeg derfor valgt å stille lignende spørsmål til både foreldrene og barnehagelærere, og dette har til hensikt å belyse deres ulike perspektiv på samme tema. Ved å stille de samme spørsmålene til både foreldre og barnehagelærere, etablerer jeg en struktur som muliggjør en sammenligning og kontrast mellom hvordan disse to gruppene oppfatter og opplever kommunikasjon og samarbeid i barnehagemiljøet. Denne tilnærmingen gir en dyp innsikt i de mangfoldige perspektivene og utfordringene som begge parter kan møte, og hvordan de kan samhandle på tvers av ulike kulturelle og pedagogiske kontekster.

En annen fordel er at observasjon gir meg muligheten til å utforske hvordan barnehagepersonalet faktisk jobber i praksis. Dette inkluderer hvordan de samhandler med minoritetspråklige barn, og hvordan de tar hensyn til deres bakgrunn og språklige ferdigheter i barnehagen. Dette er noe som jeg kan dokumentere i løpet av observasjonene mine. Senere vil jeg intervju barnehagelærere for å få innsikt i deres tilnærming til å arbeide med minoritetspråklige barn. Dette gir en helhetlig forståelse av hvordan kommunikasjon og samarbeid fungerer i praksis og hvordan det oppleves fra ulike vinkler. Gjennom denne sammenligningen kan jeg identifisere eventuelle utfordringer, suksessfaktorer og områder for forbedring i samspeillet mellom barnehagen, minoritetsforeldre og barn.

4.2. Vitenskapsteoretisk forankring

Det kvalitative forskningsintervjuet mitt vil ha en fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming. Fenomenologi er en filosofisk tradisjon som har i sin opprinnelse i Edmund Husserls filosofi påvirket av Descartes (Netland, 2023). Deres filosofi understreker verdien av å tilegne seg kunnskap om et fenomen ved å studere menneskers subjektive erfaringer og oppfatninger (Netland, 2023). Det er ulike retninger og fortolkninger i det fenomenologiske grunnprinsippet, en viktig person innenfor fenomenologi er Martin Heidegger. Han legger vekt på forholdene mellom menneskers bevissthet og kulturelle, sosiale og historiske bakgrunn (Netland, 2023). En mulig forklaring på dette kan være at vår tidligere og nyere forståelse av fenomenet påvirker hverandre gjensidig. Fenomenologi kan forstås som en undersøkelse av fenomener og bevissthetsstrukturer, der målet er å få frem førstepersonsperspektivet. Nilsen (2017) påpeker at «målet med en fenomenologisk tilnærming er å gi en presis beskrivelse av personenes egne perspektiver, opplevelser og forståelser». Fenomenologisk forskning setter søkelyset på den subjektive opplevelsen av fenomenet, og hvordan det påvirker menneskers liv (Kvale & Brinkmann, 2015).

Hermeneutikk er læren om fortolkning av tekster, hvor målet er å oppnå en gyldig forståelse av meningen i teksten (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 73-74; Thagaard, 2013, s. 41). Tove Thagaard (2013) beskriver at tolkning av intervjuetekster kan sees på som en dialog mellom forsker og tekst, hvor forskeren utforsker meningen som teksten formidler. Videre påpeker Thagaard at å tolke handlinger som tekst innebærer å knytte en spesifikk mening til handlingen (Thagaard, 2013, s. 41). Handlingen kan forstås som et symbol som gir innsikt i en underliggende struktur.

I denne studien skal det undersøkes barnehagens og foreldrenes erfaring i møte med hverandre. En fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming er derfor relevant for denne studien da den baserer seg på fortolkning og analyse av informasjon jeg får fra informanter. Denne tilnærmingen innebærer en kvalitativ tilnærming hvor empiriske data som samles inn, blir analysert og kodet for å identifisere relevante temaer (Kvale & Brinkmann, 2015).

En viktig konsekvens av hermeneutikken er hvor viktig det er å være oppmerksom på hvordan menneskers bakgrunn påvirker deres oppfatning og forståelse av verden, spesielt når det gjelder kvalitativ forskning. For eksempel er det viktig ved gjennomføring av intervju at forskeren er klar over at deltakerne i intervjuet er preget av ulike kulturelle aspekt, verdier, holdninger og fordommer som påvirker forståelsen av fenomenet som ønskes undersøkt. Det samme gjelder for meg, der det er nødvendig at jeg er bevisst over hvordan disse faktorene påvirker min egen opplevelse, tolkning og forståelse av omgivelsen. Et eksempel kan være at det i denne studien intervjues norske barnehagelærere og minoritetsforeldre om deres møte med hverandre. Noe som vil si at deres erfaring kan være preget av deres ulike kultur, verdier og holdning som kan påvirke svarene de gir. I tillegg kan min tolkning av deres svar være preget av mine erfaringer som pedagog og som minoritet.

4.3. Utvalg og rekruttering av informanter

Aksel Tjora beskriver at hovedregelen for utvalg i kvalitative intervjustudier er å velge informanter som har evnen til å gi reflekterte perspektiver på temaet som skal studeres (Tjora, 2021, s. 146). De jeg ønsket å rekruttere i min studie er første og fremst minoritetsspråklige foreldre som har barn mellom to og fem år i barnehagen. I denne studiet er fokuset på barn med synlig minoritetsbakgrunn. I tillegg har jeg valgt å intervju barnehagelærere/pedagoger som har erfaring med å jobbe med minoritetsspråklige barn og deres foreldre. Når det kommer til observasjon, har jeg valgt å observere en barnehage med mange minoritetsspråklig barn, og her valgte jeg å observere en av barnehagene som hadde takket ja til intervju. Observasjonen ble da gjennomført før jeg intervjuet den ene barnehagelæreren.

Disse rekrutteringene ble gjort med forventning om at informantene besitter relevant erfaring og kompetanse knyttet til mitt forskningstema. Jeg valgte disse informantene for å sikre et passende utvalg av informanter som kan gi innsikt i mitt forskningsspørsmål.

Rekrutteringsprosessen var utfordrende, og det var vanskelig å rekruttere de informantene jeg helst ville intervju eller observere. For observasjonen valgte

jeg å starte mellom september til ut oktober. Intervjuene av barnehagelærere og foreldre foregikk i løpet av høsten 2023. Denne perioden var tilvenningsperioden (nytt barn) i barnehagen og i november/desember nærmer det seg juletid i barnehagen som gjorde det vanskelig for barnehagen å si ja til observasjon og intervju.

Å intervju foreldrene var også en vanskelig prosess, ettersom jeg fikk inntrykk av de fleste foreldrene at de ble skeptiske når man spør om å ta intervju. Jeg fikk blant annet svar fra noen av de der de sier «intervju, nei, nei, nei», selv om jeg hadde laget plakat/brev som var enkelt å forstå. Jeg har blant annet gjort informasjonen lett forståelig ved å dele A4 arket i to, som gjør at arket er liten, der har jeg skrevet som tittel «minoritetspråklige foreldres perspektiv». For å gjøre det enklere har jeg også brukt fem setninger på en presentasjon av meg selv, og formålet med intervjuet. Videre har jeg også skrevet at informasjonen de gir meg er anonymt, og at undersøkelsen ikke skal gi noen konsekvenser for deres samarbeid med barnehagen. Videre har jeg prøvd å formidle det som står på brevet muntlig, men det var fortsatt utfordrende å ufarliggjøre dette. For å ufarliggjøre har jeg også brukt mitt navn og bilde av meg selv i brevet, noe som jeg tenker kanskje kunne bidra til å ufarliggjøre deltakelsen i intervju.

Etter en lang prosess med mye spørring blant foreldrene, både ved å spørre foreldrene jeg møtte ved by biblioteket, på gata, legge brev på barnets plass i barnehagen, fant jeg ut at den beste måten er å spørre foreldrene til den barnehagen hvor jeg skulle observere. Før min observasjonsdag formulerte jeg et bedre forespørselsbrev til foreldrene og lagt på plassene til barna. Dette tenkte jeg var enkelt ettersom foreldrene kunne se meg i barnehagen og da hadde jeg mulighet til å spørre dem fysisk for å ufarliggjøre dette for foreldrene. Jeg har også snakket med mange foreldre i moskeen i byen, dette ga meg også en sjanse for å ufarliggjøre intervjuet. Selv om det var noen foreldre som fortsatt var skeptiske og sa «spør henne for hun kan systemet mer enn meg».

En annen episode som jeg opplevde da jeg skulle gjennomføre intervju med foreldrene, var en forelder som takket ja til intervju mens vi snakket om mitt prosjekt i moskeen. Etter hvert skulle vi finne en god plass å sitte for å gjennomføre det planlagte intervju, når vi da kom til plassen, forklarte jeg

muntlig på somalisk det som står på samtykkeskjemaet. For informanten var alt greit og hun hadde signert skjemaet. Selv om informanten visste at jeg skulle ta lydopptak og visste om formålet med lydopptaket, ble hun etter hvert mistenksom og bekymret over at jeg skulle ta lydopptak. Hun begynte å si «nei beklager, jeg kan ikke snakke så bra norsk, og jeg har to små unger, og du tar lydopptak og du har min signatur og da vet man hvem jeg er». Før dette skjedde har jeg også forklart at deltakende kan når som helst trekke seg og forklarte fint at det går helt greit og at jeg forstår hennes bekymringer. Her valgte jeg da å følge denne forelderen til moskeen der vi først var, og på vei dit sa denne forelderen «jeg mistenke at du kanskje jobber for barnevernet, jeg har to små unger» på somalisk (jf. Handulle & Vassenden, 2021). Her seg vi først og fremst hvor vanskelig det kan være å finne minoritetsspråklige foreldre som kan være med på intervju som handler om så nære personlige erfaringer.

4.4. Utforming av intervjuguide

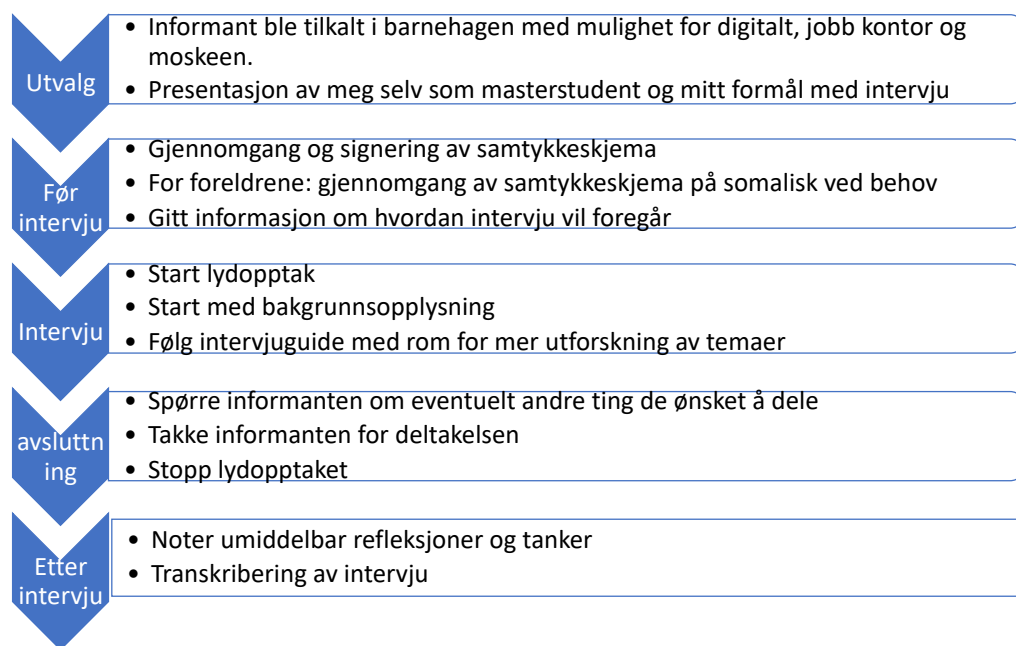
Som Dag Ingvar Jacobsen beskriver er det viktig at kvalitative intervju ikke bør være helt strukturert, men at man bør utarbeide en intervjuguide, slik at vi som forsker sikrer oss om å komme inn på de nødvendige temaene som vi ønsker å belyse (Jacobsen, 2022). Det ble i denne studien utarbeidet to intervjuguide, en for foreldre og en for barnehagelærere. Denne intervjuguiden skulle gi mulighet til å gjennomføre et intervju med utgangspunkt i spørsmålene som var blitt forberedt, samtidig som det tillot meg å stille tilleggsspørsmål som kunne dukke opp under intervjuet, noe som gir mulighet til å få en dypere forståelse av informantenes tanker og erfaringer. I noen tilfeller måtte jeg revidere intervjuguiden dersom det dukket opp noen gode tilleggsspørsmål under intervjuet som ikke sto på intervjuguiden. Dette gir muligheten til å kunne spørre de andre informantene dersom de selv ikke kun snakket om hovedspørsmålene.

Intervjuguiden for foreldrene ble utviklet med tanke på å innhente foreldrenes perspektiver og erfaringer knyttet til samarbeid med barnehagen. Intervjuguiden for barnehagelærere ble utformet med formål om å utforske barnehagens syn på samarbeid med minoritetsspråklige foreldre, her legges det vekt på barnehagens tilnærming til språkstimulering, kommunikasjon med barn og foreldre, samt deres perspektiver på utfordringer og muligheter knyttet til arbeid

med minoritetsspråklige barn. Begge intervjuguidene inneholdt også problemstilling, utvalgskriterier og litt bakgrunnsopplysninger.

4.5. Gjennomføring av intervju og observasjon

Det ble gjennomført 7 semistrukturerte intervju med barnehagelærere og foreldre i perioden mellom september – desember 2023. Intervjuene ble avtalt på e-post, telefon og fysisk. Intervjuene ble gjennomført på avtalte tidspunkt som passet for informantene. Ettersom det var utfordringer i rekrutteringsprosessen ble et av intervjuene gjennomført digitalt på Teams, og resten i barnehagen, på jobbkontor, og i moskeen. Det ble planlagt en varighet på intervjuene mellom 30 til 45 minutter, varigheten endte opp på 20-48 minutter. Det ble tatt lydopptak på diktafon som skulle hjelpe til å transkribere talte tekster til skrevne tekster.

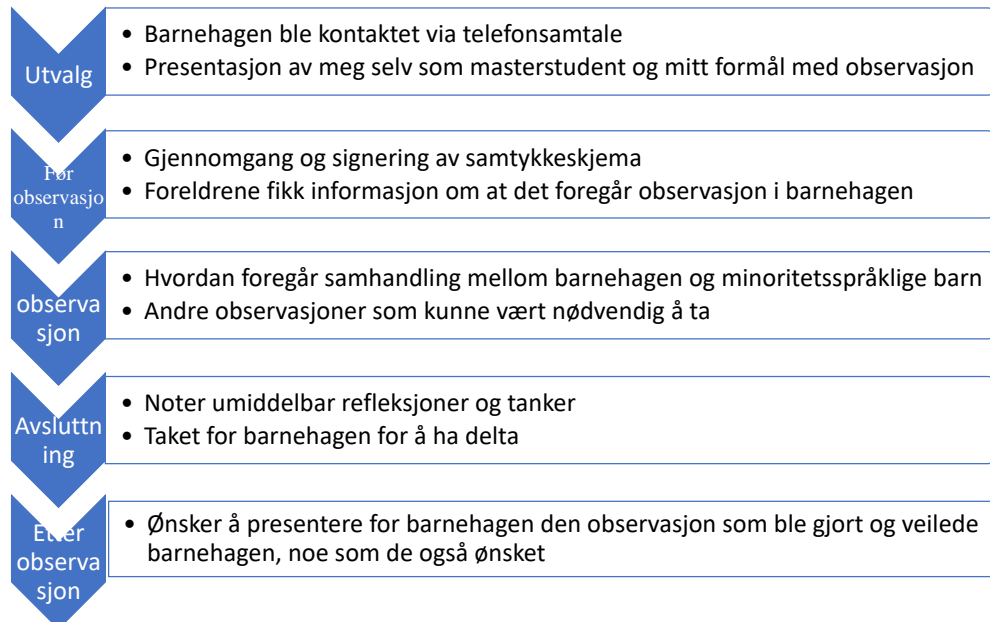

Figur 1 Fremgangsmåte for intervju

Når det gjelder observasjon, ble barnehagen kontaktet gjennom en telefonsamtale, hvor vi ble enige om at jeg skulle komme innom og presentere mitt prosjekt på ledermøte for barnehagelærerne. Til møtet har jeg tatt med meg samtykkeskjema og brev for foreldrene. Barnehagen valgte at jeg kunne komme og presentere prosjektet mitt, fordi styreren hadde ikke nok tid til å informere alle ansatte om det. Det at jeg kom og presenterte mitt prosjekt fungerte dermed bra ved at alle pedagogisk lederne i barnehagen var til stede, og her kunne de samtykke for avdelingen hvor observasjonen kunne gjennomføres. Først var tanken å

observere to avdelinger, en stor- og en småbarnsavdeling, men etter hvert ble det valgt kun en storbarneavdeling, dette fordi det skulle kun observeres to ganger i uken over en måned. Dermed var det på grunn av tidsmessige utfordringer viktig å kunne fokusere på kun én avdeling.

Ved gjennomføringen av observasjonen, hadde jeg som sagt tidligere med meg en liten notatbok hvor jeg dokumenterte observasjonene jeg gjorde i forhold til hvordan samhandlingen mellom barnehagelæreren og barn foregikk. Det ble også tatt notater i forhold til andre observasjoner som var grunnleggende for oppgaven, men som jeg oppdaget etter hvert, for eksempel hvordan samhandlingen mellom minoritetspråklige barn foregikk. Formålet med feltnotater var dermed å skrive ned uttalelsene og situasjonene som var nødvendige å notere ned med en gang. Etter hver gjennomført observasjonsdag ble det skrevet ned logg om alle tankene rundt det som ble observert gjennom hele dagen som handlet om det valgte temaet. Loggen ble dermed brukt for å reflektere over hvordan de ulike situasjonene var og for å reflektere rundt feltnotatene hvor det sto nedskrevet hva som hadde blitt sagt under observasjonene. Logg og feltnotat var dermed et godt verktøy for analysen.

Figur 2: Fremgangsmåte for observasjon

4.6. Analysemetode

Analyse er en prosess der informasjon bearbeides for å identifisere funn, det vil si forskningsinformasjon (Creswell & Guetterman, 2021, s. 674). Olav Dalland (2020, s. 94) beskriver at «analysen skal hjelpe oss til å finne ut av hva intervjuet har å fortelle. I tolkningen søker vi meningen i det vi har fått vite».

Tematisk analyse (TA) skal brukes som analysemetode i denne studien, hvor informasjon fra intervjuet analyseres i mer organiserte grupper. Dette innebærer at det skal identifiseres temaer og hovedpoeng som kommer frem, og så koble disse sammen for å gi et overordnet bilde av det som er blitt diskutert i intervjuet. Dette kan hjelpe oss å forstå hvordan informantenes holdninger og erfaringer former deres synspunkter.

Som Virginia Braun & Viktoria Clarke (2012) beskriver, er TA en metode som identifiserer det som er felles i måten et tema blir snakket om, og gi mening til disse fellestrekkene. Braun & Clarke skriver videre at det som er felles, er imidlertid ikke nødvendigvis i seg selv meningsfullt eller viktig.

Meningsmønstrene som TA lar forskeren identifisere, må være viktige i forhold til det aktuelle temaet og forskningsspørsmålet som utforskes (Braun & Clarke, 2012). TA gir oss muligheten til å identifisere underliggende mønstre som kan forklare hvorfor informanten har sine synspunkter, og hvordan disse synspunktene relaterer seg til andre informanter. Det støtter oss i å danne et mer helhetlig bilde av det som blir diskutert.

Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s. 216) er det viktig å ha en bestemt analysemetode før en starter med å gjennomføre intervju. Dette fordi metoden bidrar til å styrke hele prosessen. En analysemetode kan hjelpe oss med å holde fokus og unngå å bli for opptatt av små detaljer som ikke er relevante i forhold til prosjektets problemstilling og forskningsspørsmål. Å ha en analysemetode kan også bidra til at forskeren ikke blir forutinntatt. Selv om vi allerede har noen meninger og synspunkter før vi samtaler inn data, kan analysemetoden hjelpe oss i å ikke avvise andre synspunkter som kommer fram ved for eksempel observasjon og intervju. Analysemetoden kan dermed hjelpe oss å vurdere situasjonen mer objektivt.

4.7. Transkribering

Ifølge Braun og Clarke (2012) er det første steget i en tematisk analyse å bli kjent med datamaterialet. I dette tilfellet var transkripsjonen en måte å bli kjent med dataen fra intervju på. Her ble intervjuene transkribert til skriftlig form. For å transkribere ble lydopptaket lyttet til og alle talte ord og lyder, inkludert glensing (f.eks. mm,-hm, aha-ha), latter og lange pauser (angitt med) skrevet ned (Braun & Clarke, 2012). Videre ble navn angitt med xxxx og stedsnavn angitt med xxxx/sted. Under transkripsjonen ble det tatt notater samtidig som jeg transkriberte. Notatene ble skrevet i kommentarfeltet i Word-dokumentet. Braun og Clarke (2012) påpeker at notatene gjør det mulig å fremheve elementer som kan være interessante:

“Note-making helps you start to read the data as data. Reading data as data means not simply absorbing the surface meaning of the words on the page, as you might read a novel or magazine, but reading the words actively, analytically, and critically, and starting to think about what the data mean” (Braun & Clarke, 2012)

Med andre ord handler dette om å begynne å utforske dypere og lage meningsinnhold i dataene for å trekke ut verdifulle innsikter og forståelser. Her kan det å skrive notater under transkriberingen være en god løsning, da det bidrar til å reflektere over og utforske ideer som kan være relevante og interessante for analysen.

4.8. Koding og bearbeidelse av data

Generering av innledende koder er fase to i den tematiske analysen ifølge Braun og Clarke (2012). I denne studien ble det først brukt kommentarfeltet på Word for å kode informantens uttalelser og meninger. Selve kodingsprosessen var ikke så lett, spesielt når man koder for første gang. I kommentarfeltet i Word ble det eksempelvis først kodet med generelle beskrivende koder, som var grunnlaget for en mer fortolkende tilnærming senere. Det vil si at kodene som ble laget for første gang var mer beskrivende for hva informantene påpekte (se figur 3). Etter hvert ble det oppdaget at disse kodene ikke ga så mye oversikt og det fungerte ikke så bra å søke etter temaer. Som Tjora (2018) påpeker finnes det ulike strategier for koding innenfor kvalitative forskning. Etter bruk av forskjellige personlige strategier endte jeg opp med å bruke den induktive kodingsmetoden og brukte tekstnære koder, som Tjora (2018) kaller for empirinær koding. Ved å bruke denne typen koding begrenses risikoen for å påvirke

informantenes direkte utsagn med forskerens forventninger og eksisterende teorier som enhver forsker sitter med. Som Tjora (2018) påpeker er det ikke praktisk mulig å kode dataene med et helt «tomt-hode», men den empirinære kodingen kan bidra til en induktiv første fase i analysen.

Tjora (2018, s. 37) beskriver at et kjennetegn på induktiv empirinær koding er «at den skal ligge svært tett på empirien og gjerne bruke begreper som allerede finnes i datamaterialet, såkalte «innfødte begreper» i det som kalles «in-vivo koding». Kodingen av data i denne studien er dermed basert på empirinære koder, hvor målet er at kodingen skal henge tett sammen med informantenes utsagn. For observasjoner ble det også beskrevet konkrete detaljer for å bevare de vesentlige aspektene ved observasjonen, dette for å sikre at observasjonene er pålitelige og at det gir grunnlag for videre analyse og tolkning.

Her er et eksempel som viser konkret hvordan kodene ble formet i denne studien. I dette eksempelet vises kodingen fra intervju med barnehagen. Intervjuene ble kodet på samme måte. Bildet nedenfor viser både førstegangskodene og de empirinære kodene som ble brukt.

Fra informant	Intervju spørsmål	Informantens svar	Førstegangskoding	Empirinær koding
Informant 1 B	Hvilke muligheter gir det ved å ha barn med ulike språk i barnehagen?	Jeg tenker at dem, altså norske barna som går i denne barnehagen at dem får veldig mye god med seg, som er viktig for fremtiden, ikke sant? Norge er et mangfoldige samfunn. Og at barna her, for dem er helt naturlig. Ja at dem får det, har jo med dannning å gjøre i barnehagen også at dem kan si at vi er forskjellige, og at man kan <u>tenk...</u> mennesker tenker forskjellige og... vi spiser forskjellige. Noen spiser svinekjøtt og noen spiser ikke svinekjøtt. At det er helt at det er naturlig.	Ulike kulturer og språk i Norge gir barna en Plattform for å snakke om likheter og forskjeller	[1 B] Norsk barn får veldig mye god med seg [1 B] Dem kan si vi er forskjellig, mennesker tenker forskjellige [1 B] Norge/er et mangfold, barna her, for dem er helt naturlig
Informant 2 B	Hvilke muligheter gir det ved å ha barn med ulike språk i barnehagen?	Som ansatte i barnehagen så lærer man veldig <u>mykje</u> om forskjellige <u>kultura</u> , man blir mer bevisst på <u>ken</u> man e, <u>korsen</u> identitet man har. Vi har mange <u>unga</u> som snakker om kor foreldre kjem i fra, og kor dem kjem i fra og såne ting. Du føler som at æ sjøl e mer obs på kor æ kjem i fra, <u>korsen</u> bakgrunn æ har, det er som, men det handler <u>mykje</u> mer om identiteten man har, man har mange land og sånt som e representert i barnehagen.	Muligheter til å lære om forskjellige kultur Kulturelle bevissthet	[2 B] Ansatte i barnehagen lærer veldig mye om forskjellige kultur, blir bevisst på hvem man er
Informant 3 B	Hvilke muligheter gir det ved å ha barn med ulike språk i barnehagen? Tilleggsspørsmål: Mulighetene som det har gitt dere i barnehagen, litt mer praktiske. Kan du dele en situasjon hvor du tenker at det her gir det på en måte?	jeg tenker jo at det e. Den ene muligheten er jo at man viser hvordan verden er, eller hvordan Norge er. det er jo veldig viktig at man representerer hele landet. Ikke bare minoriteter eller majoriteter av det, men alle er sammen. Det er viktig. Også blir man jo beriket med språk, ulike kulturer. Både av barn og foreldre om hvordan det er i andre land eller andre <u>kulturer...</u> og litt språk da. Vi har foreldre samtaler. jeg pleier å stille spørsmål til foreldrene om oppvekst, bakgrunn, <u>kultur</u> , språk. jeg syns det er veldig interessant å høre hvordan foreldre er vokst opp [ler] i forhold til her i Norge hvor neste alle i barnehage så er det jo veldig mange som ikke har gått i barnehage. Så det er å få et innblikk i hvordan de er vokst opp, litt hvordan de tenker i forhold til barneoppdragelse, utdanning, hele det løpet der. ja.	Muligheter Barnehagelærere ser innblikk i foreldrenes oppdragelse og oppvekst for å kunne forstå barnets oppførsel – kan være utfordring for foreldrene/barn	[3 B] Muligheten er at man viser hvordan verden er [3 B] Det er viktig. Også blir man beriket med språk, ulike kulturer [3 B] pleier å stille spørsmål til foreldrene om oppvekst, bakgrunn, kultur og språk [3 B] å få et innblikk i hvordan de er vokst opp, hvordan de tenker barneoppdragelse

Figur 3: Førstegangskoding og empirinære koding

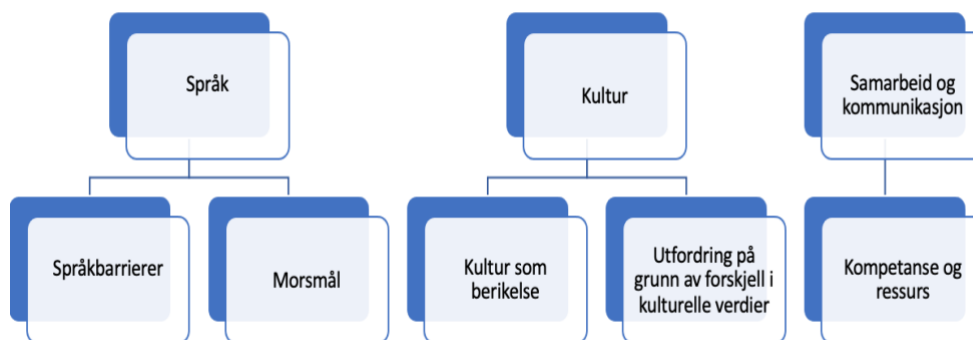
Fasen etter kodingen er å søke etter tema. Braun og Clarke (2012) beskriver at søking etter temaer er en aktiv prosess hvor vi genererer eller danner temaer istedenfor å oppdage dem. Dette vil si å sette sammen de overlappende kodene og sette de i grupper og lage tema. Som

Braun og Clarke (2012) påpeker, fanger et tema noe viktig om datamaterialet i forhold til forskningsspørsmålet. Temaene viser dermed en slags struktur eller bilde i hvordan informasjonen er organisert eller forstått i datamaterialet (Braun & Clarke, 2012).

Her er et eksempel på hvordan datamaterialet ble kategorisert og de endelige temaene for analysen:

Koding: B for barnehagelærer		
Empirinære koding	Kategori:	Tema:
[1 B] Norsk barn får veldig mye god med seg.	Kulturelle berikelse og bevissthet	Kultur
[2 B] Ansatte i barnehagen lærer veldig mye om forskjellige kultur, blir bevisst på hvem man er		
[2 B] Spennende som ansatt til å se daglig forskjellige kultur og språk represententer		
[3 B] Det er viktig. Også blir man beriket med språk, ulike kulturer		

Figur 4: kategorisering av kodene

Figur 5: De endelige temaene og undertemaene

4.9. Forskningsetikk

Forskningsetikk legger vekt på spørsmålet rundt etiske dilemmaer som kan oppstå i forskningsprosessen og hvordan disse problemene kan løses på en etisk riktig måte (De nasjonale forskningsetiske komiteene [NESH], 2021). For å sikre

meg for forskningsetisk utfordringer, er det viktig å reflektere over etiske aspekter som gjelder både for foreldre og barnehagelærere som skal intervjues og for barna som skal observeres.

(NESH, 2021) beskriver at «formålet med forskningsetikken er å fremme fri, god og forsvarlig forskning. Forskningsetikken bidrar til å konstituere og sikre god vitenskapelig praksis». Dette vil dermed gjelde for gjennomføringen av denne studien, hvor det blir tatt hensyn til informert og fritt samtykke. Dette innebærer at informantene ikke skal presses for å delta, og nekting skal ikke forårsake negative sanksjoner (Ringdal, 2018, s. 61). Videre innebærer det at deltakerne i denne studie skal få nok informasjon om formålet med studien, hva informasjonen skal brukes til, hvordan den skal brukes og hvem som får tilgang til informasjonen. Som Ringdal skriver skal informasjonen «gis på en nøytral måte, i en form som er forståelig for deltakerne, og det skal opplyses at det er frivillig å delta» (Ringdal, 2018, s.61). Dette prosjektet er også meldt til, og godkjent av Sikt, samtykkeskjemaet ligger under vedlegg.

For å sikre informantene nok informasjon før de samtykker, har jeg valgt å gå gjennom samtykkeskjemaet sammen med foreldrene som skal delta i studien. Det blir dermed mulighet for å kunne forklare samtykkeskjemaet på en mer forståelig måte for foreldrene. En annen mulighet er også å forklare dette på somalisk for de som har behov for det. De sentrale utgangspunktene innenfor forskningsetikk handler om at forskerne skal jobbe ut fra en grunnleggende respekt for menneskeverdet (Ringdal, 2018, s.60). Det innebærer at forskeren skal sikre at deltakerne i forskningen gir informert samtykke før de deltar, og det er viktig at informantenes rettigheter og personvern blir ivaretatt (Ringdal, 2018, s.60-65).

Begrepet «sårbare grupper» er synonymt med begrepet «utsatte grupper» (Solbakk, 2014). Dette vil si at de som regnes som sårbar, mistenkes å ha særskilte utfordringer til å gi fritt samtykke til å delta i forskning eller at forskning utføres på dem (Solbakk, 2014). Barn kan i dette tilfellet betegnes som «sårbar gruppe». Gjennom denne studien blir det utført observasjon på barn i barnehagen, noe som vil si at barna har særskilte utfordringer til å gi samtykke til at forskning blir utført på dem. For å beskytte barnas personvern og opplysninger ble det dermed valgt å gi kallenavn til de enkelte barna som blir representert i

denne studien. Som tidligere nevnt ble alle foreldrene også informert om at det skal pågå en observasjon i barnehagen, og at de står fritt til å gi beskjed om de ikke ønsker at observasjon blir utført på deres barn. De kunne gi beskjed enten direkte til meg eller til barnehagen. I brevet med informasjon til foreldrene står det hvem jeg er, hva jeg studerer og hvilken type datainnsamling jeg ønsker å foreta. Videre står det også at alt skulle være anonymt, samt kontaktinformasjonen min.

Et annet grunnleggende aspekt innenfor forskningsetikk er at forskere må sørge for at deltakerne er beskyttet mot fysiske, psykiske og sosiale skader (Ringdal, 2018, s.64, NESH, 2021). Dette inkluderer også konfidensialitet og anonymisering for å beskytte personvernet til deltakerne.

Ringdal (2018, s. 65) beskriver at «et hovedprinsipp er at alle opplysninger som samles inn i et forskningsprosjekt, skal behandles konfidensielt». Dette innebærer at for eksempel opplysninger fra intervju skal presenteres på en måte som sikrer at informantene ikke kan identifiseres. For å sikre konfidensialiteten ble intervju med foreldrene gjennomført i et grupperom på biblioteket eller en plass som sikrer konfidensialiteten. Det ble som sagt tidligere delt ut informasjonsskjema til alle foreldrene med minoritetsspråklige barn, deretter hadde de aktuelle foreldrene anledning til å sende SMS, ringe eller sende e-post til meg dersom de ønsker å delta i forskningsintervju. På denne måten vil barnehagelærere ikke få kjennskap til hvilke foreldre som deltar i studien.

4.10. Kvalitetskriterier

Kvalitetskriterier i forskning er tanken som anvendes for å bestemme om forskningsstudiene er av god kvalitet. Disse kriteriene kan omfatte kriterier som god forskningsdesign, nøyaktige data, grundig analyse, objektivitet og troverdighet. Kvalitetskriterier er nødvendige for å sikre at forskning er konsistent og pålitelig, og at resultatene som kommer frem, er relevante og gyldige.

Reliabilitet og validitet er to sentrale begreper som må vurderes når det kommer til å sikre kvaliteten på vitenskapelige studier. Reliabilitet og validitet er to begreper som ofte blir benyttet sammen, selv om de har forskjellig betydning.

Reliabilitet måler hvor pålitelig dataene er, mens validitet vurderer spørsmålet om forskningens gyldighet (Thagaard, 2013). Videre vil generalisering (overførbarhet) bety «vurderingen av spørsmålet om tolkninger som er basert på en enkelt undersøkelse, også kan den gjelde i andre sammenheng» (Thagaard (2013, s. 23). Forskningens reliabilitet (pålitelighet) handler om å vurdere troverdigheten av studien og til selve metoden bak datainnsamlingen (Leseth & Tellmann, 2018, s. 16). Jacobsen (2022, s.17) påpeker at pålitelighet sier noe om det vi har undersøkt er til å stole på.

Validitet innebærer som sagt, hvor gyldig datamaterialet er og at det gir svar på det fremstilte forskningsspørsmålene. Det skilles mellom intern og ekstern gyldighet (Jacobsen, 2022, s. 17). Intern gyldighet knytter seg til de empiriske bevis vi har som grunnlag for våre konklusjoner. Det handler om hvorvidt datamaterialet samsvarer med forskerens intensjoner med undersøkelsen (Leseth & Tellmann, 2018). Ekstern validitet handler om hvorvidt vår konklusjon fra forskningen er overførbar i andre sammenhenger.

En viktig faktor er å ta hensyn til forskerens posisjon til intervjuobjektet, da dette kan ha en innvirkning og resultere i data som ikke er fullstendige. For å øke gyldigheten av forskningen, er det også en fordel å ha kjennskap til miljøet som forskes på. Kvalitativ forskning er vanligvis basert på fenomenologiske og hermeneutiske perspektiver, og forskerne bør derfor være reflekterende over sin egen rolle i forskningen og hvordan hen tolker funnene (Cresswell & Gutterman, 2021, s.297). En systematisk og grundig analyse og gode innsamlingsmetoder kan være med på å sikre at resultatene fra kvalitativ forskning er pålitelige. Systematisk litteraturgjennomgang kan også brukes for å identifisere og rapportere resultatene fra kvalitative forskning. Eksempelvis kan empirien i datamaterialet kobles til tidligere forskning for å identifisere resultatene med diskusjonene som finnes i forskning.

Transparensriteriet er også grunnleggende for forskningens troverdighet, slik at leseren skal kunne få et bilde av hva som har skjedd i en undersøkelse (Moravcsik, 2019). Dette skal beskrives uten å undergrave de etiske beskyttelsene. Én kan for eksempel beskrive hvor intervjuet har foregått. For eksempel om intervjuet har foregått i en kafé eller i et grupperom i barnehagen.

Det handler om gjennomsiktighet, der det ikke skal være rom for utyeligheter (Moravcsik, 2019). Å beskrive hvor intervjuene har foregått bidrar til å skape troverdighet i forskningen. Det viser at forskeren gir et klart bilde av rammene for datainnsamlingen. Den tematiske analysen fungerer også som en ramme for denne studien - ifølge Braun og Clarke (2012) bidrar en god tematisk analyse til å gjøre studien transparent.

5. Presentasjon og analyse av datamaterialet fra barnehagen og minoritetsforeldre

Det ble gjennomført til sammen 7 intervju, fordelt på 3 barnehagelærere og 4 minoritetsspråklige foreldre i perioden september – desember 2023. De fleste av informantene i intervjuene var kvinner, to var menn.

Oversikt over informant i intervju med barnehagelærere

Informant	Kjønn	Jobbet i barnehagen	Utdanning
B 1	Kvinne	30 år	Pedagogisk leder
B 2	Mann	25 år	Førskolelærer – pedagogisk ledere
B 3	Kvinne	29 år	Barn - og ungdomsarbeider – pedagogisk leder (Disp)

Oversikt over informanter i intervju med foreldre

Informant: foreldre	Kjønn	Alder	Utdanning	Hvor mange barn	Fra
F 1	Mann	32 år	Ferdig utdannet i Jemen/kom ikke helt frem hva	Har tre barn, ett i barnehagen	Somalia

F 2	Kvinne	29 år	Barn og ungdomsarbeid – jobber i barnehage	Har to barn, ett i barnehagen	Somalia
F 3	Kvinne	Kom ikke frem	Helsefagarbeid	Har to barn, begge i barnehagen	Eritrea
F 4	Kvinne	37 år	Jordmor	Gravid og to barn, et i barnehagen	Somalia

Oversikt over temaer og undertema

Oversikt over kategorier	Undertema 1	Undertema 2
Kategori 1: Språk	Språkbarrierer	Morsmål
Kategori 2: Kultur	Kultur som berikelse	Utfordringer på grunn av forskjell i kulturelle verdier
Kategori 3 Kommunikasjon og samhandling	Mangel på kompetanse og ressurser	

5.1.Språk

Denne kategorien omhandler språk og dets betydning for kommunikasjonen mellom foreldre, barnehagen og barn. Denne kategorien inkluderer to undertemaer hvor det ene handler om språkbarrierer som hindrer effektiv kommunikasjon. Undertema 2 handler om bruk av morsmål og morsmålets betydning. Innenfor dette temaet ble barnehagelærere spurt om sine

erfaringer med å jobbe med ulike språk i barnehagen, og påvirkningen morsmål har på andrespråklæring. Når det gjelder foreldrene, var spørsmålet utfordringene de møter i forbindelse med å bli kjent med det norske barnehagesystemet, samt hvilke språk barna snakker hjemme og i barnehagen. Den største utfordringen som alle nevner er språkbarrierer. Vi skal nå se hva barnehagelærerne og foreldrene sier om dette temaet, i tillegg vises det til observasjonsdata relatert til språkbarrierer.

5.1.1. Språkbarrierer

Frustrasjon, fra barna. Og det da, vi ser jo barn som ikke klarer å kommunisere, at dem blir veldig frustrerte. Og kan bli utagerende og vandre mye rundt og kanskje slår i frustrasjon, eller biter nå snakker jeg om små barn, men det kan jo være på store barn også. At vi ser at dem blir veldig frustrert, veldig påvirket ... (B 1)

Jeg synes jo det er veldig vanskelig, hvis barnet ik. har litt dårlig med mitt mimikk i ansiktet da og ikke har noe verbalspråk. Da synes jeg det er komplisert å sånn forstå hva de egentlig ønsker. Det kan være veldig vanskelig. (B 3)

Det e jo enklest hvis man har litt i norsk faktisk. Eller har andre språk som noen av de andre ansatte eller noen av ansatte kan ellers så e det litt det samme som det e. Ungan [foreldrene] som ikke kan snakke masse norsk, vise at for eksempel det e lurt å ta med ullgenser i barnehagen sånn at man vier det [fysisk]. Vi har hatt noen som kanskje i basen, kor for eksempel korsen det e lurt å kle på seg vinteren. Æ vore og oversatte forskjellig språk (B 2)

[...] samme æ sa til deg før at når innvandrere kommer helt ny her i Norge, det er stort problem og dem trenger stor hjelp også, samme æ sa deg også, en dag eksempel, så æ fikk et papir fra barnevern, så æ hentet den papiret, så æ kan ikkje å lese, så æ kast. Også neste gang dem sender meg også, men neste gang også. Æ tror barn, barnehage og barn, barnevern, æ tror det er samme. Så og det var den dato, det var fri i barnehagen. Dem hadde fagdag, så æ gikk, banke døra, [og sa] «hallo ja», æ har den papir så, æ har møte [barnehagen]». [barnehagen sier] «nei, vi har ikke møte i dag. vi har dagtid» [planleggingsdag] sånn sånn ja [...] Så æ lurer på at æ skal si innvandrere, når dem kommer Norge så æ vil ha at dem må få stort hjelp ja, egentlig med språk. Fordi vi har uttrykk på

arabisk uttrykk, så æ bruker noen gang også uttrykket «Fahm elsual, hua nisf al eijaba». Hvis du forstår spørsmål, du har halvpart av spørsmål, også svar, ja, hvis du ikke kva du lur her så du kan ikke svar noka ja. (F 1)

Observasjon: Omar sier «klarte ikke»

Per, Ola, Mona, pedagogisk leder og andre barn leker «ulven tar oss»

Forsker så at Omar står ved klatrestativet alene, forskeren går bort til Omar, og sier «de leker ulven tar oss»,

Omar: smilte og gikk bort der de lekte, han så på pedagogisk leder og sa «æ vil å», etterhvert ser forskeren Omar går tilbake til der han sto. I denne situasjonen ser jeg at pedagogisk leder snakker til Per, der etter tar den pedagogiske lederen Per og satt han ved benken, og Per smågråter.

Jeg spurte Omar ville du ikke være med, han sier «klarte ikke»

Observasjon: Per sier «ikke meg»

To jenter er oppe på sklien, og roper «nei slutt». Ola, kaster noe i lufta mot de jentene på sklie.

Jentene roper på forsker og sier «han plager oss». Forsker sier til Ola «dere må være grei med hverandre», Ola smiler og går under sklien ved siden av Per som sitter der og leker med sand.

Ped-leder kommer bort til jentene. Jentene sier «xxxx (Ped-leder) de plager oss». Ped-leder går bort til Ola og Per som er under sklien. forsker hører ikke alt, men ser at Ped-leder ser på Per og sier: «hva sa jeg til deg?» Per sier «ikke meg» og peker på seg selv. Ped-leder sier igjen «hva sa jeg til deg nå!». Per ser i sanden (virker lei seg).

Gjennom intervju og observasjoner viste språk seg å være den største utfordringen som kom frem i min studie. Både barnehagelærerne og foreldrene snakket om språkbarrierer og det kom også tydelig frem i observasjonene. Både for barnehagen, minoritetsforeldre og barn er språk viktig i deres hverdag. I det første sitatet av informant 1 B påpekes det at når barn ikke kan uttrykke seg eller bli forstått på grunn av det språklige, kan det føre til frustrasjon og følelsesmessige utfordringer. Hvis frustrasjonen gjentar seg, kan det videre føre til utfordringer både for barnehagen og for barnet. Utfordringen for barnehagen kan være at de ikke klarer å få barnet til å slutte å slå eller bite når det oppstår konflikt mellom barn. Utfordringen barna møter er at de hele tiden får tilsnakk ved at ansatte hele tiden sier «nei» til

dem eller «nei det får du ikke lov å gjøre, ikke slå» og lignende kommentarer. Dersom barn har behov for oppmerksomhet og får oppmerksomhet når de gjør noe galt, vil det føre til at de søker etter oppmerksomhet ved å gjenta det de ikke får lov å gjøre. Å forstå og kunne uttrykke seg språklig er grunnleggende for barnets trivsel og mestring i hverdagen. Det bidrar til at barnet har mulighet til å kunne uttrykke sine følelser og meninger. Det bidrar også til å utvikle evnen til å kunne samhandle med andre mennesker rundt seg, spesielt i lek med andre barn (Nygård & Korsvold, 2009). Noen barn kan blant annet stå utenfor lek i barnehagen på grunn av mangel på kompetanse i fellesspråket i barnehagen som i dette tilfelle er norsk (Nygård & Korsvold, 2009).

Når det gjelder observasjonen «Omar sier «klarte ikke»», ble det i flere tilfeller observert at Omar var et av barna med minoritetsbakgrunn som virket å kjede seg i barnehagen, spesielt i utetiden. Uteområdet er stort, og barn fra flere avdelinger samles der i løpet av utetiden. Det ble observert at han flere ganger gikk rundt alene, noen ganger hang han alene i klatrestativet. Hvis vi tar for oss den ene observasjonen ovenfor, viser det en felles leke aktivitet, denne leken ble blant annet arrangert av pedagogisk lederer, noe som er bra for barnets lek (Sandvik et al., 2014). Omar skiller seg ut ved å være for seg selv i løpet av utetiden i barnehagen. Det at Omar er mest alene, kan tolkes på to ulike måter. Den første kan være at Omar føler seg usikker på hvordan han kan delta i lek med andre barn. Han kan for eksempel være bekymret for å ikke forstå eller bli forstått av andre. Samtidig kan det også tolkes slik at han føler seg mer komfortable når han utforsker og leker alene. Derimot indikerer det at han sier «klarte ikke» at han faktisk ønsket å være en del av leken med de andre barna. I denne observasjonen ser vi også at den pedagogiske lederen er opptatt med å gi tilsnakk til Per, som gjorde at han ikke kunne gi riktig oppmerksomhet til Omar. Dermed kan det at Omar ikke fikk oppmerksomhet ha bidratt til at han gikk tilbake til stedet der han opprinnelig hadde oppholdt seg. I dette tilfelle kan vi si at det er grunnleggende med oppmerksomhet fra voksne i barnehagen til å kunne aktivere barn i lek, spesielt de som har lite norskferdigheter (Sandvik et al., 2014). Ifølge det informant 1 B nevner kan noen barn reagere med å slå eller bite dersom de ikke får uttrykt sine følelser. Andre barn kan reagere med sosial tilbaketrekking, som Omar gjør. Som nevnt tidligere, viser forskning at barn kan møte utfordringer dersom de ikke mestrer lekespråket godt (Nygård & Korsvold, 2009). Videre anbefaler forskningen at ansatte i barnehagen deltar aktivt i leken sammen med barna, hjelper barna som har behov for å integrere seg i leken, og sørger for at ingen blir utelatt eller ekskludert (Sandvik et al., 2014).

Informant B 3 fremhever at utfordringer med å ordlegge seg ikke bare påvirker barnets evne til å uttrykke seg, men også ansattes evne til å forstå barnets behov. Det kan i noen tilfeller være at det ikke nødvendigvis er barnet som har utfordringer med å uttrykke seg, men at barnehageansatte har utfordringer med å forstå barnets uttrykk. Det kan som informant B 3 nevner, være komplisert å forstå barn når de ikke har verbalspråk, eller å forstå kroppsspråk, men dette skal ikke være til hinder for at barn blir forstått på deres behov. Barn kan uttrykke seg, både verbalt ved å si korte ord, eller gjennom kroppsspråk der de tar deg i hånda og gir tegn ved å bruke kroppen sin og andre metoder. Det handler om å lytte og anerkjenne barnets behov og innspill, og til å oppfordre barna til å være språklig aktive (Sandvik et al., 2014; Schibbye & Løvlie, 2017). Dermed er det barnehagens ansvar å lytte og gi oppmerksomhet til barnas ulike uttrykk.

Som barnehageansatt kan det oppleves som for komplisert og man kan føle seg hjelpeløs når man tenker at barn ikke forstår de ansatte, som B 3 påpekte tidligere. Det er tvert imot viktig å snu denne tanken, til at det er barnehageansatte som ikke forstår barnets uttrykk. Barn kan som sagt uttrykke seg på sine måter, og det er ansattes ansvar å kunne knekke koden for å forstå barnets uttrykk og behov. I løpet av et intervju med en forelder påpekte F 3 at barnehagen har en tanke om at «*hun forstår ikke uansett*». I tillegg har jeg som observatør i barnehagen lagt merke til den samme tendensen, at noen barn ikke blir hørt når de prøver å si noe til barnehageansatte. Dette fikk meg som observatør til å tenke den samme tanken som F 3 påpekte, at barnehagen går ut fra at «*hun forstår ikke uansett*». I barnehagen er det ulike barn, og også norske barn kan ha vansker med å gjøre seg forstått. Det at det virker å eksistere et slikt tankemønster i barnehagen, er noe som det må gjøres noe med. Blant annet trengs det at barnehageansatte er oppmerksomme på barna, og ikke tenker «*de vil ikke forstå uansett*».

Ifølge forskriften om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver skal barnehagen:

«være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017).

Hvis barnehagen derimot engasjerer seg mindre i, eller begrenser samhandling med minoritetsspråklige barn fordi ansatte tenker at barna uansett ikke forstår, vil barna ikke få støtten til å utvikle seg språklig som rammeplanen spesifiserer. Dermed vil ikke deres behov for anerkjennelse bli dekt. Dette fordi i det som kan defineres som den rettslige sfæren (jf. Skoglund & Åmot, 2019), gir rammeplanen rettigheter til at barn blant annet skal få mulighet til å bli lyttet til og medvirke. Som del av den solidariske sfæren skal barnehagen gi mulighet til at barn anerkjennes for deres bidrag og skal bli støttet til å være aktivt deltakende i sin utvikling (jf. Skoglund & Åmot, 2019; Schibbye & Løvlie, 2017). Dermed ser vi at barnehagens praksis ikke helt stemmer overens med det som står i rammeplanen.

I observasjonen «Per sier «ikke meg»», vises Per som leker i sandkassen under en sklie, og jentene som leker i sklien. Både jentene, Per og Ola er barn med minoritetsbakgrunn. I denne observasjonen så observatøren at det var Ola som forstyrret jentene. Han hadde etter hvert som observatøren snakket med dem, gått under sklien der Per satt og lekte. Dette gjorde at Per også fikk skylden for å ha forstyrret jentene, fordi den pedagogiske lederen gikk rett til Per uten å spørre jentene hva som hadde skjedd. I denne observasjonen kan vi se viktigheten av å bli forstått altså at barnehagen forstår barnets uttrykk og ikke bare handler ut fra hva man tror har skjedd. For dersom man handler ut fra hva man tror har skjedd, kan det i dette tilfellet stette spor på barna. Det å ikke forstå når barn sier «ikke meg» og handle ut fra en feilaktig antagelse, kan føre til krenkelse, mistriivsel og urettferdighet for Per. Dette er i tråd med Skoglund og Åmot (2019), som påpeker at når voksne blir dominerende, får barnet begrenset muligheten til å kunne uttrykke seg. En slik situasjon krever anerkjennelse av barnets stemme og respekt for deres integritet. Ansatte må være lydhøre overfor barnas uttrykk og ta deres respons på alvor for å sikre at barna føler seg anerkjent og respektert (Skoglund & Åmot, 2019).

En mer anerkjennende tilnærming ville være å spørre Per, Ola eller eventuelt jentene om hva som har skjedd, slik at alle som var tilstede blir hørt og forstått før det tas en avgjørelse. Når Per sier «ikke meg» og peker på seg selv, ser vi hvor viktig det er for barnet å oppleve at alle dets følelser og uttrykk blir forstått heller enn dømt eller avvist. Barn som ikke mestrer norsk på lik linje som andre barn i barnehagen, kan dermed møte på utfordringer ved at barnehageansatte ikke er villige til å høre på deres stemme. Dette kan være krenkende fordi de ikke får muligheten til å forklare sine følelser. På denne måten kan vi si at barnehagen ikke

verdsetter og anerkjenner barns ulike kommunikasjonsuttrykk slik den burde ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Observasjonen: Omar sier «Per, han ødela den (huset)»

En ansatt sitter ved vinduet, og er på telefon. Det er 13 barn i rommet. De fleste jentene hører musikk og danser mens de ser på skjerm. Noen andre barn bygger et hus av puter med ulike former. Per henter en liten basketballkurv og kaster ball inn der sammen med Ola. De prøver å sette ballen inn i basketballkurven.

Omar, Per, Ola og et til barn kaster en ball til meg. (de vil at jeg skal ta imot og kaste den til dem). Noen av barna spiller fotball.

Etter hvert ødelegger et barn huset som Omar bygde, (dette barnet har gjort det flere ganger). Omar går til Per. Omar sier: «Per han ødela den (huset)». Per går med Omar i hånda bort til det barnet og Per spør: «ødela den?». Omar går og sier: «jeg fikser den». Her prøver Omar å bygge huset opp igjen og Per prøver hjelper til. Omar sier, mens han bygger: «han ødela den». Barnet som ødelagt huset, begynte også å hjelpe Omar etter hvert. Omar sier: «den oppe ikke» til barnet som hadde ødelagt huset, (her mener han ikke ta potet der oppe, for da faller den og blir ødelagt). Etter hvert spiller et barn ball på samme sted som huset er bygd, og ballen kommer bort og Omar sin side av huset falt. Omar sier: «nei!», det virker at han blir lei seg. Det siste barnet som ødela arbeidet til Omar, begynte å lage prompelyder. Per reagerte på dette som noe negativt ved at han gikk bort til den ansatte som satt i vinduet. Per roper den ansattes navn og sa: «xxx, gjorde sånn», (han lagde lyd med munnen etter at han ødela huset). Den ansatte svarer «xxx spiller ball». Per går bort fra den ansatte og fortsetter å leke.

Dette minner meg om det Steen (2023) skrev i en debatt: «voksne som ikke er med i leken i barnehagen, går glipp av mye». Hvis voksne går i inn i en passiv rolle når de er i barnehagen og dermed ikke følger med på barna, får de hverken med seg det som er positivt eller det som er negativt i barnas relasjon med hverandre og deres utvikling i lek. I sitatet ovenfor ser vi at den voksne ikke anerkjenner barnets opplevelser, med konsekvensen at barnet trekker seg tilbake og leker. Som Skoglund og Åmot (2019) beskriver er det viktig at voksne møter barn med romslige samspillsmønstre, der de lytter velvillig.

I observasjonen «Per, han ødela den (huset)», sitter den ene barnehageansatte ved vinduet og bruker telefon over lengre tid, mens noen av barna ser på skjerm og danser, og de fleste av guttene leker hus ved å bygge opp puter. Som observatør la jeg merke til at barn seg imellom hjelper og støtter hverandre dersom det oppstår en konflikt i stedet for å gå til de voksne. Det at Omar henvendte seg til Per for å få støtte, kan vise oss at barna velger å støtte hverandre heller enn å gå til voksne, fordi voksne ikke er tilgjengelig i leken, noe som gjør at de ikke ser det som skjer. Det kan også indikere at barna ikke har nok norskferdigheter til å gjøre seg forstått, selv om de snakker norsk med hverandre. Ut fra argumentene presentert ovenfor, kan det være at barna forventer at ansatte vil tro at de ikke forstår dem. Dette på grunn av at hvis barn klarer fint å kommunisere seg imellom på norsk, burde voksne også klare å få med seg hva barnet prøver å formidle.

I tillegg kan en av grunnene for at Omar velger å spørre Per om hjelp, være at han gjentatte ganger ble avvist av voksne når han prøvde å forklare noe, som vi ser i observasjonen ved at den voksne sier til Per «xxxx (barnet) leker ball» uten å ha skjønnet hva Per prøvde å si og hva Omar opplevde i denne situasjonen. Språkbarrierer kan dermed være en utfordring barnet møter i barnehagen, spesielt når de voksne ikke forstår de ulike måtene barnet uttrykker seg på. Det at barn trekker seg tilbake fra å spørre ansatte om noe, kan indikere deres følelse av å ikke blir anerkjent. I tillegg er det mulig at den voksne i observasjonen ovenfor holder seg unna fordi hun tenker «barnet forstår meg uansett ikke/jeg forstår dem ikke». I tråd med Schibbye og Løvlie (2017) er anerkjennelse som tidligere nevnt å gi oppmerksomhet til individets eksistens, bekrefte viktigheten av deres følelser og opplevelser og verdsette individet for hvem de er. Dermed er det viktig at barnehageansatte er lydhøre og aktive i barnets lek (Kunnskapsdepartementet, 2017; Schibbye & Løvlie, 2017).

Språkbarrierer er også et tema som dukker opp når det kommer til minoritetsforeldre og deres møte med barnehagen. Foreldrene i min studie nevnte selv at den største utfordringen da de kom til Norge, var språket.

Jah. Nå de som ikke kan snakke norsk, kan du bare gjerne finne noen som kan fortsette [oversette] o u turjumaayo waxe dhahayan om dagen [som kan oversette det de sier om dagen]. Fordi noen de sier til dem, og noen de sier ah hun forstår ikke uansett. Men walid kasto waa isku mid, kuli foreldre ba nahay [alle foreldrene er like].

Foreldre kasto cunuga viktig bu u yahay [barnet er viktig for alle foreldrene]. At de vet ka barna gjør, ka de spiser, ka de liker (F 3)

Informant F 3 nevner blant annet hvor viktig det er for foreldrene å forstå det som foregår i barnehagen. Informanten mener at barna er viktige for foreldrene og dermed er også informasjonen foreldrene får fra barnehagen om sine barn viktig. Videre påpeker informanten at det er viktig at barnehagen ikke har den tanken om «hun forstår ikke uansett» og at de heller kan finne noen som kan formidle informasjonen mellom dem i den daglige kontakten. Dersom barnehagen har tanken «hun forstår ikke uansett» kan det føre til at foreldrene får i mindre grad mulighet til å være involvert i barnets hverdag og det som foregår i barnehagen. Barnehageansatte kan føle seg slitne for å formidle informasjon til minoritetsforeldre nettopp fordi disse foreldrene ikke forstår det barnehagen formidler. Som vist i forskning forklarer Lund (2021, s. 159) at «etniske minoriteters foreldreskap ses av de pedagogiske lederne som utfordringer, og behovet for ekstra tilrettelegging som økt arbeidsbelastning. Målet for foreldresamarbeidet er derfor å «gjøre dem norske». Når foreldrene opplever at barnehageansatte holder seg unna dem fordi de tenker «hun forstår ikke uansett», handler det om at personalet ser samarbeidet med dem som en økt arbeidsbelastning som de derfor ønsker å unngå. Dermed kan dette føre til at minoritetene føler seg utenfor felleskapet fram til de er «norsk nok» (Lund, 2021).

Det å se på samarbeid med minoritetsforeldre som en økt arbeidsbelastning kan også føre til at barnehagen ikke orker å formidle informasjon på en forståelig måte ved at de for eksempel sender en fellesmelding om at man skal gå på tur og da må alle ha med seg ulltøy og så videre. I samme avsnitt snakker informant B 2 om hvordan barnehageansatte fysisk viser foreldrene en ullgenser, forklarer viktigheten av det, og oversetter det i tillegg på ulike språk. I praksis kan barnehageansatte tro at minoritetsforeldre ikke forstår viktigheten av at barna har på seg ulltøy i barnehagen selv om barnehagen gjentatte ganger har prøvd å forklare hvordan ulltøy ser ut. Mye ulltøy for barn er håndstrikket av foreldre eller besteforeldre, og hvis man skulle kjøpe det på butikk, er det veldig dyrt, noe som vil gjøre det utfordrende for foreldre å skaffe slikt ulltøy. Videre vet ikke alle foreldrene forskjellen mellom ulltøy og bomull og lignende informasjon selv om barnehagen forklarer dette. Flere av mine informanter nevnte at det ikke var så lett å bli kjent med det norske samfunnet og også systemet i den norske barnehagen, både med tanke på klima, språk, kultur og livet. Informant F 1 nevner det slik:

Jaa, egentlig så har vi stor forskjellige kultur, tradisjon og språk. Og ja også det ta tid også å forstå kunnskap i Norge. Også selv om æ gikk på skole her i Norge, men det ikke lett, å forstå reglene, livet, språk, kultur, klima også, fordi vi kommer fra en varm land og her e veldig kaldt, så men det trenger også tid, å forstå for foreldrene at korsen, for eksempel, de som Nordman så dem skjønner alle ja, hvis det høst ja, hvis det er vinter tia, hvis det er sommer tia, så vi innvandrere vi trenger å få mer informasjon hele tia. Også få informasjon fra barnehagen, fra skolen. Også egentlig noen ganger det er litt vanskelig at ikke meg, men andre familier, så dem ikke leser og ikke skriver, så dem trenger hele tia å skrive ark ja [for eksempel] Så «i morra vi skal ha», også igjen [si det på] muntlig informasjon. (F 1)

Her påpeker informanten at det er viktig å få informasjon fra barnehagen for å bli kjent med kulturen, klima, og språk i det norske samfunnet og barnehagen. F 1 nevner blant annet for at det er viktig for dem å få støtte og hjelp med spesielt språket. Som F 1 nevner i denne sammenhengen det arabiske uttrykket

فهم السؤال نصف الإجابة, som betyr hvis du forstår spørsmålet, så har du svar på halvparten av spørsmålet. Det å forstå språk er dermed det mest grunnleggende også for foreldrene. Dette gir dem mulighet til å både bli kjent med barnehagesystemet og forstå innholdet i den norske barnehagen. Hvis barnehagen derimot følger tankegangen om at de opplever ekstra utfordringer ved å forklare ting til disse foreldrene, kan foreldrene oppleve lignende problemer som barn når ansatte unngår å samhandle med dem fordi de tror de uansett ikke vil forstå. Samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene er en del av det pedagogiske arbeidet, der foreldrene har rett til å bli involvert for å avgjøre det som er best for barnet (Eidsvåg, 2022). Informant B 2 nevnte ovenfor at det enkleste er dersom foreldrene kan litt norsk, eller andre språk som er representert blant ansatte i barnehagen. Som Tveitereid (2018) påpeker, det å «tilegne seg kunnskap i norsk språk vektlegges som det mest vesentlig for nyankomme i offentlig dokumenter». Med dette ser vi at språktilegnelse er noe som er nyttig for ansatte og institusjonen, fordi hvis man kan si at foreldrene må lære seg norsk så fort som mulig, da slipper de ansatte i barnehagen å tilrettelegge. For foreldrene er det dermed kun nødvendig å lære seg norsk så fort som mulig, fordi det finnes så lite tilrettelegging for deres utgangspunkt. I tråd med anerkjennelsesteori ser vi da at foreldrenes språksituasjon ikke anerkjennes. For å anerkjenne foreldrene burde barnehagen dermed tilrettelegge bedre for

deres språklige situasjon, noe som også er i tråd med rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017; Skoglund & Åmot, 2019).

5.1.2. Morsmål

ja ja, vi oppfordrer jo foreldrene å snakke morsmål. Også hvis vi hører foreldre som sier «men vi prøver å snakke litt norsk hjemme», sier «nei! var så snill snakk [morsmål]» ... hvis dem får det på morsmålet, så kan dem bare legge mors. norsken opp på. ja, så da oppfordrer vi hele tiden. Og tidligere var det sånn, til og med her, at hvis vi hadde voksne som jobba her som ikke snakket norsk, at det bli bedt om å snakke norsk i barnehagen, men nå ber vi jo alle bare bruke morsmål, både voksne og foreldre til barna. Men ... det er mange foreldre som ikke vil snakke morsmål, i som i gangen. Da går dem ofte til norsk, og vi sier bare snakke morsmål her også ja ja [med rolig stemme]. ... nei ... det har vi tenkt litt. Altså vi liksom vet nå at det er forskning og alt viser at det er det beste ikke sant? Tidligere var det sånn nei ... morsmål lærer dere hjemme, og norsken i barnehagen. [1 B]

Ja, altså har man et godt morsmål i det første språket da, så er det lettere å lære norsk. [2 B]

Jeg tenker at barn som har et godt morsmål lærer fortare andre språk. Det ser man. [3 B]

Vi har ganske mange språk på avdelingen.. Vi prøver gjerne å få inn, gjerne spørre de som, ungene som da kanskje kan litt norsk fra før, men har samme morsmål da. Få de også til å være med og hjelpe oss å lære noen ord ... Og de blir veldig stolte når de har samme språk. han og jeg snakker somalisk begge to. (ler og sier) ikke sant. Også bruker de kanskje ikke det i lek så mye. Det gjør de ikke. Men. men de er veldig opptatt at vi kan samme språk, vi kan snakke det samme. Så vi prøver i hvert fall også få inn noen ting da. Og noen barn snakker jo sitt morsmål, men det er ikke så mange som gjør det i barnehagen, når alle andre snakker norsk (B 3)

Alle tre barnehagelærere uttrykte enighet da de ble spurt om bruk av førstespråk kunne påvirke utviklingen av andrespråk. De ga alle uttrykk for betydningen av morsmålet som et

viktig utgangspunkt for å bygge opp andrespråket. Denne tilnærmingen støtter ideen om at morsmåls erfaring kan være en styrke i utviklingen av flere språk hos barn (Glaser, 2018; Grøver, 2018). I dette tilfelle ser vi også at B 1 nevner at tidligere var det en tankegang som understreket at morsmål skulle læres hjemme, men norsk skulle utvikles i barnehagen. Selv om det er blitt en bevisst oppfordring til å oppmuntre til morsmålsbruk både blant barn, foresatte og tospråklige ansatte, eksisterer det fortsatt usikkerhet hos både barn og foresatte.

B 3 forteller at barna «*når de begynner i barnehagen så slutter de ganske rask med å snakke morsmål sitt ... jeg tenker jo det er fordi at vi ikke forstår ... Så jeg tror at man er i settingen barnehage, og der snakker man norsk med hverandre, for at alle skal kunne forstå til slutt*». I dette tilfelle kan det tenkes at grunnen til at barna slutter raskt å snakke sitt morsmål er at deres morsmål ikke er anerkjent i barnehagen. Altså at det ikke snakkes høyt om de ulike språkene blant barna og vises lite til at det er anledning å snakke andre morsmål enn norsk i barnehagen. Barn har behov for pedagoger som sier 'jeg anerkjenner at du har et annet språk enn norsk, at du er god til å snakke ditt morsmål'. Det kan være at nordmenn tenker at man ikke skal vise eller si til barn med minoritetsbakgrunn at de har den bakgrunnen. Man tenker at det fører til stigmatisering eller skiller barnet fra de andre barna. Dette gjør at barnets bakgrunn blir oversett eller tilsidesatt, fordi man skal passe på å ikke skille dem fra andre barn. Dette er i tråd med det Bonilla- Silva påpeker om «fargeblind» rasisme, hvor majoriteten tar i «bruk strategier for å slippe ubehaget ved å «se» rase» (Eriksen, 2021). Når ansatte i tillegg, som nevnt tidligere, ikke vil forstå barnets uttrykk når barnet prøver å gjøre seg forstått, kan det bidra til en situasjon hvor barnehagen verdsetter kun det norske språket og at man må kunne det godt.

Dersom barnets morsmål ikke blir synliggjort i barnehagen er det viktig å stille spørsmålet om hvor det blir av barnets identitet? Det er viktig å ha en tankegang om at anerkjennelse for barnets bakgrunn ikke handler om å stigmatisere eller skille barn fra andre barn, fordi som Schibbye og Løvlie (2017, s. 57) påpeker, kan barn lett overta voksnes syn på seg selv og på andre. Noe som eksempelvis vil si at dersom barn opplever at deres språk og kultur blir oversett kan det påvirke barnets oppfatning av seg selv og dets evne til å delta aktivt i barnehagemiljøet (Schibbye & Løvlie, 2017).

Som Marit Gjervan påpeker er det viktig at personalet i barnehagen ser «det språklige, kulturelle og religiøse mangfoldet blant barn, foreldre og personalet som en normalt tilstand og

bidra[r] til at mangfold er en naturlig del av barnehagen» (Gjervan, 2006, s. 7). Dette bidrar til at barnets språklige bakgrunn blir en naturlig del av barnehagens praksis.

Dette i tillegg til informant B 3s utsagn om at de prøver å lære barna små ord på deres morsmål, bekrefter viktigheten av å anerkjenne barnets språklige bakgrunn. Det bidrar til at barna er klar over sin identitet, og tør å viser stolthet over den. Derfor er det grunnleggende viktig at pedagoger og barnehageansatte viser anerkjennelse for barnets bakgrunn (jf. (Eriksen, 2021; Schibbye & Løvlie, 2017). I tråd med anerkjennelsesteori handler det om å skape broer mellom kulturelle grupper og fremme forståelse og et felleskap der mangfoldig blir verdsatt (Skoglund & Åmot, 2019).

I denne sammenhengen er det relevant å vise til følgende observasjon:

Ola svarer «ingen forstår»

Forsker sitter ved siden av spisebordet. Ola snur seg til forsker og sier «han pappa ringte storesøster, de snakket arabisk i bussen. Æ kan arabisk». Forsker spør: «kan du snakke arabisk?» Ola sier «nå», han trodde at forskeren sa «kan du snakke arabisk nå». Forsker sier allikevel ja. Ola svarer «nei, de e ikke lov i barnehagen». Forskeren tenker hvorfor er det ikke lov? Og spurte Ola: «hvem sa det til deg?». Forskeren fikk ikke svar fra Ola. Etter flere observasjonsdager svarte Ola slik: «ingen forstår». Forsker sa: «men Sofia og de andre to jentene snakker arabisk, Ola svarer» men hun vil ikke snakke på arabisk».

Sofia sier «vi snakker ingen språk, vi snakker norsk»

Jeg (observatør) går bort til Sofia som leker med en liten gutt, (det virker som det er hennes lillebror), forsker hører de snakker et annet språk (kanskje morsmål). Forsker prøvde å prate litt, Sofia sier: «han er min lillebror», deretter spurte forskeren: «hvilke språk snakker dere», Sofia sier: «vi snakker ingen språk, vi snakker norsk». Forskeren sa: «oki».

I den første observasjonen vises det at Ola har en bevissthet om sitt eget språk og identitet ved å dele at han kan snakke arabisk. Her prøvde jeg som forsker å forstå hvorfor det ikke er lov å snakke arabisk/ morsmål i barnehagen. Ola's tro på at det ikke er lov å snakke arabisk i barnehagen kan antyde at det er regler eller forventninger knyttet til språkbruk i barnehagen. I den andre observasjonen om Sofia, vises det Sofia og lillebror som kommuniserer med hverandre på et annet språk som muligens er deres morsmål. Sofias svar «vi snakker ingen

språk, vi snakker norsk» kan tolkes som bekymring Sofia har for å innrømme at hun snakker et annet språk enn norsk i barnehagen. Det at Sofia svarer slik kan indikere at andre språk enn norsk sees som «ingen språk», noe som viser mangelen på anerkjennelse for språklig mangfold. Denne observasjon kan peke på bekymringen for å avvike fra majoritetsspråket i barnehagen. Det kan også fortelle oss at Sofia ikke føler seg trygg på å dele sitt morsmål, eller at hun ønsker å tilpasse seg fellesspråket i barnehagemiljøet, selv om hun velger å snakke sitt morsmål med lillebror i skjul. Analytisk sett kan dette vise viktigheten av å skape et anerkjennende miljø der barn føler seg frie til å uttrykke seg på sitt morsmål eller språk som de kan uten frykt for stigmatisering. Dette kan også peke på behovet for forståelse og respekt for forskjellige språklige bakgrunner blant barna i barnehagen (Skoglund & Åmot, 2019).

I intervju med foreldre fra den samme barnehagen som Ola går i, kom det frem av F 1 at «*vi har foreldremøte i barnehage så dem sa det er plikt og krav at barna må snakke fellesspråk ja, og det er norsk ja*». Dette indikerer at selv om noen barnehager oppfordrer foreldrene, barnet og tospråklige ansatte til å bruke morsmål, er det samtidig fortsatt noen barnehager som ikke tillater bruk av morsmål, eller viser krav om å snakke fellesspråket. Da blir spørsmålet hva kan dette føre til? Som påpekt i Handulle og Vassenden (2021), kan minoritetsforeldre oppleve seg i søkelyset for å bli meldt til barnevernet, noe som gjør at de planlegger deres møter med barnehagen nøye. De prøver blant annet å imponere personalet for å unngå bekymringsmeldinger til barnevernet (Handulle & Vassenden, 2021). Det at noen har fått en bekymringsmelding mot seg er nok for å skape frykt. På samme måte er det ikke nok at noen barnehager sier at alle gjerne må bruke morsmål, når det samtidig er situasjoner hvor det blir eksplisitt sagt at norsk er fellesspråket eller at norsk blir vektlagt mer, som eksemplene ovenfor viser.

Informant B 2 nevner utfordringer han møter i arbeidet med språk med minoritetsspråklige barn. Her påpeker informanten at det er vanskelig å anerkjenne alle barnas språk dersom mange språk er representert i samme avdeling. Han forklarer:

Utfordringer e jo at det kan være mange språk som e representert på samme base på en gang. Og utfordringene kan jo da være «får vi jobba nok med alle språkene» for eksempel, «vil alle unga føle at dem e like, like mye sett egentlig [B 2]

Barnehagen er en av de nærmeste og ikke minst viktigste omgivelsene barna befinner seg i. Dermed kan barnehagens språkpraksis påvirke minoritetsspråklige barns identitetsutvikling. I barnehagen kan det for eksempel være barn som mestrer morsmålet eller andre språk bedre enn fellesspråket. Hvis de i dette tilfelle ikke får støtte til å bruke morsmålet, verdsettes ikke barnets morsmål, og det kan påvirke barnets oppfatning av egen identitet. Som nevnt tidligere, kan det å ikke kunne få lov til å snakke morsmålet påvirke hvordan barnet velger å kommunisere med andre barn og voksne i barnehagen, for eksempel, ved at de trekker seg tilbake fra sosiale situasjoner og samhandling. Noe jeg ifølge observasjonen i noen tilfeller tenker at Omar gjør. Som Eknes (2014) påpeker, kan tilbaketrekning skyldes at barn opplever at de ikke mestrer det norske språket godt nok for å kunne delta i lek med andre. Dermed kan denne dynamikken vise viktigheten av at barnets morsmål blir anerkjent. Fordi mangel på anerkjennelse av morsmål kan føre til sosiale tilbaketrekning for de barna som ikke mestrer det norske språket helt.

Det finnes barn og unge som identifiserer seg mindre med sitt morsmål. Jeg tenker at en av grunnene kan være presset man får til å kun bruke fellesspråket norsk allerede i barnehagealder. Barnets nærmeste omgivelse, det vil si familien, venner, naboer og barnehagen samsvarer med mikronivået i Bronfenbrenners (1979) utviklingsøkologiske modell. For å beholde morsmålet er disse omgivelsene de viktigste arenaene hvor barnet kan utvikle sitt morsmål. Noen familier har bodd kun noen få år i Norge, og har dermed ikke så mange venner eller befinner seg i andre sosiale felleskap enn deres nære familie. Dermed, hvis barnehagen setter krav til bruk av fellesspråk, og familien ikke har andre sosiale nærmiljø, blir det bare kjernefamilien igjen hvor barna kan utvikle sitt morsmål. Som påpekt i Hofslundsengen et al. (2020) er barnets førstespråk grunnleggende for andrespråklæring og barn som får hjelp og støtte med førstespråket, klarer seg bedre enn de som ikke får det.

I intervju med foreldrene ble det stilt følgende spørsmål: Hvilke språk foretrekker barnet ditt å snakke når de er utenfor barnehagen? Alle informantene nevnte at barnet brukte mest norsk, ettersom barnet er i barnehagen for det meste. F 1 nevner for eksempel:

De snakker norsk. Fordi hvis vi ikke, eksempel når dem leker ute så de tre barna så, dem ikke prater somalisk, ja dem prater bare norsk. Fordi det er fem dager fra åtte til tre tia, så dem e på skolen, dem prate bare norsk, kun norsk ja. Så når dem kom, kom hjemma så vi har bare litt tid ja. Vi har ikke god tid, fordi vi komme fra jobb, så dem

kom fra skole, de er sliten, vi lager mat, etter ferdig vi serverer mat spise. Dem har å gjøre hjemmeleksa. Og dem e sliten så dem må sove. Så vi har ikke så jaa ... (F 1)

Her nevner informanten at hans barn bruker kun norsk både i barnehagen, skolen, og også i lek med hverandre utenfor barnehagen og skolen. Det at denne faren forteller at de ikke har god tid, kan fortelle oss at foreldrene og barnet ikke har så mye tid til praksiser som bidrar til morsmållæring hjemme. Denne situasjonen kan bidra til at barn mister sitt morsmål etter hvert som de vokser. Det er derfor viktig å anerkjenne og verdsette det språklige mangfoldet blant barn i barnehagen, slik at de kan utvikle seg til å bli tryggere og mer selvsikre i sin språklige identitet (Schibbye & Løvlie, 2017; Skoglund & Åmot, 2019).

En av foreldrene som deltok i studien, nevnte betydningen av morsmållærer i barnehagen. På slutten av intervjuet med foreldrene ble det følgende spørsmålet stilt: Er det noe annet du ønsker å dele eller diskutere når det gjelder samarbeidet mellom foreldre og barnehagen, spesielt med tanke på minoritetsspråklige familier?

Der påpekte informant F 4:

Æ tror egentlig æ fikk sagt [...] sku gjerne hatt at man hadde en morsmållærer kanskje. Der man kunne styrke det her språket som man har som morsmål da. Det tenker æ er mer ressurs for samfunnet. Og egentlig ja. (F 4)

Her uttrykker informanten et ønske om å ha en morsmållærer i barnehagen for å styrke barnets morsmål, noe som hun også mener kan være en ressurs for samfunnet. Det at barna bruker sitt morsmål i barnehagen burde sees som ressurs for barnehagen, for eksempel, hvis det er ett eller flere barn i barnehagen som mestrer morsmålet eller andre språk kan det bidra til at de andre barna som ikke kan fellesspråket, får muligheten til å kunne snakke med én som kan deres morsmål. Videre kan dette øke sjansen for at barnehagelæreren får kommunisert bedre med barnet som ikke helt mestrer norsk. Et eksempel på dette kan være hvis barna leker i uteområdene som er så stort at barnehageansatte ikke klarer å fange opp hva som faktisk skjer. Hvis det skjer noe med det ene barnet som eksempelvis ikke helt klarer å uttrykke seg på fellesspråket, kan ansatte få hjelp av barnet som kan snakke samme språk som det andre barnet. Dette blir dermed en suksess hvis barnet fra tidlig av får hjelp og støtte til bruk av morsmål i barnehagen. Hvis ikke, kan det bli for fremmed for begge barna

Statped (2024) nevner at dersom det er flere barn med samme morsmål i samme barnehage, «kan det være en god ressurs for utviklingen av kommunikasjon, språk og sosiale ferdigheter at de får snakke sitt språk sammen, støtte av en voksen». Som nevnt tidligere av informant B 3 kan barn bli stolte og si «han og jeg snakker samme språk» dersom det er en voksen som støtter morsmålsbruk, og anerkjenner dette som en viktig del av barnets identitet. Det vil ikke være til hjelp å bare tenke eller si at det er viktig, men det må også være en del av barnehagens daglige praksis.

I intervju med barnehagelærere ble det spurt om de bruker barnets førstespråk til å stimulere barnets språkferdighet i norsk og hvordan de gjør det. Alle barnehagelærerne nevnte i denne forbindelsen at de ikke har nok ressurser til dette, og at de har behov for tospråklige ansatte for å gjøre det. Selv om minoritetsspråklige barn er i en majoritetsstyrt barnehage, er det lover og reformer som peker på at disse barna har krav til at deres morsmål blir anerkjent i barnehagen, og at de skal få støtte til å bruke sitt morsmål i opplæringen.

Ifølge Kunnskapsdepartementet (2017) står det at personalet skal:

«bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk-/samiskspråklige kompetanse».

Ifølge observasjon og intervju med barnehagelærere samt foreldrene, er det fortsatt utfordringer med å anerkjenne og gjøre dette i praksis. Dette forteller oss at praksisen ikke stemmer helt overens med det som er spesifisert i lovteksten. En mulig forklaring kan være at det krever en pedagog som har kunnskap og er ivrig til å finne løsninger som bidrar til å bevare barnets identitet. Som Schibbye og Løvlie (2017, s. 14) påpeker, handler det om hvordan vi jobber med mellommenneskelige prosesser for å kunne bidra til at barnets språklige bakgrunn blir en naturlig del av deres hverdag i barnehagen.

Informant B 3 kommer i dette tilfellet med følgende uttalelse om bruk av morsmål til å stimulere språkferdigheten i norsk.

Det kommer jo litt an på da. Fordi vi har jo dessverre ikke alle språk blant de ansatte. Det har vi jo ikke. Men at vi har en app, polylingo, [spør om jeg hørt om det]. Det er en språkapp som har masse forskjellige bøker på ... nesten alle språk i verden. Så kan

man lese den samme boka. [...] da trykker du på en bok, også velger du hvilke språk den skal lese på. så da pleier jeg å ta barnets morsmål, så leser appen opp på barnets morsmål. Også leser jeg det på norsk etter på. (B 3)

Her nevner informant B 3 at de bruker språkappen som ressurs selv om de ikke har alle språkene representert blant ansatte. Denne appen gir barna en mulighet til å første høre boka på deres morsmål før barnehageansatte leser det på norsk, noe som bidrar til språkstimulering i begge språkene. Ifølge informant B 3 nevner både her og ovenfor kan det tolkes som at morsmålsbruk er anerkjent i denne barnehagen. Noe som bidrar til at barn med stolthet kan si som sagt tidligere av informant B 3 «han og jeg snakker somalisk, begge to». Det som blir avgjørende for at bruk av morsmål i barnehagen blir anerkjent er dermed pedagogenes kompetanse til flerspråklighet og deres personlige kompetanse.

5.2. Kultur

Denne kategorien handler om kultur og dens påvirkning på samhandling mellom foreldrene og barnehagen. De to undertemaene i denne kategorien inkluderer en diskusjon om hvordan kulturelle forskjeller beriker barnehagemiljøet og samfunnet generelt, og utfordringer knyttet til forskjeller i kulturelle perspektiver og syn på barneoppdragelser.

5.2.1. Kultur som berikelse

Jeg tenker at dem, altså norske barna som går i denne barnehagen at dem får veldig mye god med seg, som er viktig for fremtiden, ikke sant? Norge er et mangfoldige samfunn. Og at barna her, for dem er helt naturlig. Ja at dem får det, har jo med danning å gjøre i barnehagen også at dem kan si at vi er forskjellige, og at man kan tenk ... mennesker tenker forskjellige og ... vi spiser forskjellige. Noen spiser svinekjøtt og noen spiser ikke svinekjøtt. At det er helt at det er naturlig. [B 1]

Som ansatte i barnehagen så lærer man veldig mykje om forskjellige kultura, man blir mer bevisst på kem man e, korsen identitet man har. Vi har mange unga som snakker om kor foreldre kjem i fra, og kor dem kjem i fra og sånne ting. Du føler som at æ sjøl e mer obs på kor æ kjem i fra, korsen bakgrunn æ har, det er som, men det handler

mykje mer om identiteten man har, man har mange land og sånt som e representert i barnehagen. [2 B]

Jeg tenker jo at det e. Den ene muligheten er jo at man viser hvordan verden er, eller hvordan Norge er. det er jo veldig viktig at man representerer hele landet. Ikke bare minoriteter eller majoriteter av det, men alle er sammen. Det er viktig. Også blir man jo beriket med språk, ulike kulturer. Både av barn og foreldre om hvordan det er i andre land eller andre kulturer ... og litt språk da. [3 B]

Når det gjelder kulturell berikelse beskriver B 1 at norske barn i barnehagen blir eksponert for mangfold i samfunnet, noe som forbereder dem til fremtiden. Med tanke på Norge som et mangfoldig samfunn, nevner B 1 at ulikhet blir naturlig for norske barn i barnehagen. I barnehagen kan alle barna møte ulike kulturer og språk, noe som gir barna en plattform for å snakke om ulikheter og forskjeller.

Sand (2020, s. 113) beskriver at det å «være en del av flere språklige og kulturelle miljøer krever fleksibilitet som gjør det mulig å ta i bruk ulike sider ved seg selv i ulike miljøer og situasjoner. Det vil skape et interessefelleskap mellom hjemmet og barnehagen dersom det er enighet om at et flerkulturelt og flerspråklig innhold i barnehagen bidrar til nyttig læring for barn som vokser opp i et pluralistisk samfunn».

Det Sand påpeker, vil si at minoritetsspråklige barn skal få mulighet til å utvikle to eller flere kulturelle identiteter som de er en del av. Ut fra egen erfaring blir det forventet av minoritetsspråklige barn og også foreldrene at de skal lære seg eller bli integrerte i det norske. Spørsmålet her er hva som skal til for å integrere seg? Eller hva skal til for at norske barnehager skal si at disse foreldrene og barn er integrerte i det norske samfunnet?

Basert på Sand (2020, s. 114) kan man argumentere at, for minoritetsspråklige barn vil integrering være at de skal få hjelp til å få tilhørighet og en kulturell identitet som er knyttet til både minoritets- og majoritetskultur, og at det ikke betyr at den ene gruppen skal utelukke tilhørighet til den andre. Her forventes det også at foreldrene skal godta at barnet skal på denne måten bli «litt norsk» i tillegg til ha sin egen identitet hjemmefra. Spørsmålet blir da om minoritetens tilhørighet til egen kultur bekreftes kun hvis de blir «litt norsk», og hvordan blir de det? Hva forventes det at de skal gjøre for å bli «litt norsk»? Hvordan skal foreldre

som fra et helt annet land enn Norge, og som er uvitende om disse spørsmålene, forstå det å bli «litt norsk»? Dette er spørsmål som både forskere, politikere og offentlige talsmenn bør stille seg, fordi de er fortsatt vanskelige å besvare med tanke på de ulike perspektivene om integreringsbegrepet (Gullestad, 2002; Kristensen et al., 2021).

I dag finnes det en forventning i samfunnet om at minoriteter skal bli lik majoriteten for å bli akseptert som norsk. Hvis vi da ser på situasjonen til minoritetsspråklige barn i barnehagen, som kommer til barnehagen tidlig på morgen, og er der fram til ettermiddagen: barna var da i barnehagen omtrent 7 timer, og ut fra det som har vært diskutert så langt, hva er sannsynligheten for at disse barna har lært seg noe fra sin egen kultur i løpet av disse 7 timene? Muligens ingenting, og hvis vi da som pedagoger tenker og forventer av minoritetsforeldre skal la barna sine bli «litt norsk» og integrere seg, hva må foreldrene da gjøre når de allerede tenker at «mitt barn lærer ingenting om sin egen identitet og tilhørighet i barnehagen». Det blir dermed et veldig stort ansvar for foreldre å jobbe for at barnet skal få beholde sin identitet fra foreldresiden. Ut fra observasjonene som er beskrevet ovenfor, er det bortsatt fra lesningen ved hjelp av språkapp lite som tyder på at barn får brukt sine morsmål eller lære om aspekter av sin kulturelle tilhørighet. Dette viser at integreringsaspektet, og særlig krav om integrering i større grad er et politisk krav heller en noe som gjenspeiler barnas og foreldrenes levde virkelighet. I sistnevnte perspektiv kan barn risikere å miste sitt morsmål og ikke få ha stolthet over egen kulturell bakgrunn fordi de beveger seg i konteksten av en barnehage styrt av majoritetens normer, praksiser og språk. Dette er i tråd med det som ble beskrevet tidligere, at i barnehagemiljøet har majoritetskulturen definisjonsmakten med tanke på hva som ansees som riktig identitet og væremåte (Lund, 2021).

I intervju med foreldrene ble det stilt spørsmål rundt utfordringer disse foreldrene møter med tanke på oppdragelse av barn i en annen kultur. Dette diskuteres også i det neste kapittelet.

Informant F 4 nevner eksempelvis dette:

Det her med, som nå i desember så e det veldig vanskelig å ha unger som går i barnehagen, og som vil gjerne ha, som vil gjøre akkurat det samme som etniske norske barn gjør, med alt fra julekalender, jule ... altså alt som har med jul. Det syns jeg er utrolig vanskelig. Så det eneste æ opplever e egentlig det som har vært, ja altså helligdager, som vi ikke egentlig feier sjøl. Det syns æ e vanskelig å forholde meg til
(F 4)

Så utfordringen ligger mellom deg og barna dine?

Nei, det vil æ ikke si. Det e jo samfunnet vi lever i som ja, altså dem e jo liten, og dem vil gjøre som alle andre gjør. Og det forstår æ jo, det e jo ikke noka, men æ syns jo det å leve i et annet land kan være utfordrende med tanke på at man må liksom feire andres [feiring], og æ har ikke noka i mot, æ har ikke noka i mot å vite kristendom eller jul, alt sånn her, det tenker æ e en god, egentlig god kunnskap om å kunne det, fordi det hjelper deg bare å vite, det e jo ressurs å vite alle religionen, men utfordringen kommer når ungan vil gjerne gjøre det samme som. Det som, ja. (F 4)

Utfordringen som F 4 nevner viser presset som minoritetsforeldre opplever for å tilpasse seg majoritetskulturen på bekostning av sin egen kultur (Lund, 2021). Informanten nevner bekymringer for at hennes barn ønsker å delta i norske tradisjoner og feiringer som jul på samme måte som etnisk norske barn. Det kan tolkes på ulike måter, og avhenger dermed av den tolkendes tankegang. Min tolkning er at informanten nevner bekymringer rundt at hennes barn vil ta med seg norsk kultur hjem og praktisere det hjemme på lik måte som etnisk norske barn ville ha gjort i hjemmet sitt. Barn er barn og lever med samme normene og verdiene som menneskene rundt dem, altså på mikronivå (Bronfenbrenner, 1979). Selv etnisk norske barn lever i forhold til det som er betydningsfull for deres foreldre når de er små, og kan velge hva de ønsker å bli når de blir eldre. Dette bør dermed gjelde for alle foreldrene, fordi for foreldrene er barnets beste det viktigste (Bakken & Solbue, 2016). Det er derfor viktig å tenke at kanskje det som én forelder syns er best for sitt barn ikke nødvendigvis er best for en annen foreldres barn. Med tanke på det F 4 nevner betyr det heller ikke at foreldrene har noe imot å lære om kristendom eller jul, og ser på slik kunnskap som en ressurs. Likevel oppstår det utfordringer når barn ønsker å praktisere og delta i disse tradisjonene, noe som kan stå i kontrast til foreldrenes egne kulturelle tradisjoner og verdier. Dermed blir det lite tid å praktisere hjemme kulturen, når barnehagen er majoritetsstyrt og barnet i tillegg vil gjøre som majoritetsbarn også når de er hjemme.

Den samme informanten nevner også hva de gjør for å løse denne utfordringen:

Da e det egentlig å ta frem og fortelle liksom det som e sannheten. Kva vi gjør, at vi feier en annen tid av en altså annen helligdager. Og det bruker jo å gå, men æ føler ikke at det e nok svar alltid for dem. Når æ sier «nei men vi kan ikke ha julekalender fordi at vi skal ha ramadankalender». Og det er om. ja så så mange måneder, så opplever jeg det e vanskelige. (F 4)

Som informanten nevner, vil barn alltid være barn, og noen ganger vil det holde for barn å bare få en forklaring på de ulike situasjonene og det de spør etter. Spørsmålet blir dermed, vil utfordringen være mindre dersom barnets egne høytider blir markert i barnehagen nøye? Og at barnehagen og foreldrene deler ansvaret for at barna får forståelse for de ulike kulturene? Det bør ikke kun være foreldrenes ansvar å gi svar om dette til barna, men barnehagen bør også ha en rolle i dette, fordi ellers ser barna sine kulturelle verdier kun hjemme og med en gang de går ut av huset, er denne kulturen helt borte, og de er automatisk inne i en annen kultur. I så fall er deres kultur ikke anerkjent i barnehagen (Skoglund & Åmot, 2019). Da er den naturlige konsekvensen at barna vil gjøre som sine jevnaldrende fordi i barnehagen ser de at mange på samme alder gjør de samme tingene. Wolf (2019) beskriver en lignende situasjon, hvor Richard som forteller at han ønsker å være lik som andre og delta i diskusjoner, men føler seg hindret på grunn av språkbarrierer. Dette fører til at han følte at «andre som snakker» for han. Dette er i tråd med det som er diskutert ovenfor, at utfordringene som informanten F 4 nevner, skyldes forventninger fra samfunnet, og det at majoritetssamfunnet som definerer hva som regnes som verdifullt å belyse eller anerkjenne (Kristensen et al., 2021; Lund, 2021).

Ifølge rammeplanen for barnehagen er det barnehagens ansvar å lære barna noe fra ulike kulturer, spesielt de som er representert i barnehagen, noe som er i seg selv en berikelse for alle (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dermed er tanken ikke å kaste bort ens egen identitet, eller å ikke snakke høyt om barnets egen kulturelle identitet i barnehagen. Det er viktig å arbeide mot det som står i rammeplanen ved å synliggjøre barnets kulturelle tilhørighet slik at barn kan møte sin egen kulturelle tilhørighet i barnehagen.

Barnehagen er en arena for utvikling av ulike perspektiv ved kulturelle forskjeller. B 2 beskriver ovenfor, at det å ha barn med ulike kulturelle bakgrunner i barnehagen, gir ansatte mulighet til å lære om forskjellige kulturer. Det handler om kulturell bevissthet, det vil si hvordan mangfold i barnehagen gir ansatte mulighet til å utvikle kulturell bevissthet. Ifølge rammeplanen skal «barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det at personalet i barnehagen er bevisst på kulturelle forskjeller bidrar til berikende kulturelle opplevelser for barnet. Dette er en

mulighet som bør være til stede i møter mellom barnehagen og minoriteter. I tillegg bidrar det til opplevelsen av et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldre.

Det barnehagen kan gjøre for å oppnå dette, er å anerkjenne barnets kulturelle verdier, og gi rom for at barn får tilhørighet til sin egen identitet i barnehagen (Skoglund & Åmot, 2019). B 3 nevner i dette tilfelle at det å ha barn med ulik kulturell bakgrunn gir mulighet til å vise hvordan verden er. B 3 påpeker videre at det ikke handler om å representere bare minoritet eller majoritet, men at alle er sammen og at det handler om å representere hele landet. Videre nevner B 3 at man blir beriket av språk og ulike kulturer både av foreldre og barn, at man får vite noe om hvordan det er i andre kulturer. Her kan det tolkes som at barnehagen får kjennskap til opplevelsen av hvordan det er å komme fra andre land med annen kultur, og at det gir barnehagen mulighet til å vite om ulike kulturer og språk. Spørsmålet blir hvem som blir beriket av ulike språk og kulturer? Er det barnehagen eller foreldrene og barna?

Praktisk sett ser vi at man i Norge forventer at barn, foreldre eller andre individer med minoritetsbakgrunn skal lære seg norsk, og bli kjent med det norske samfunn (Tveitereid, 2018). Videre, som Sand (2020) påpeker, er det forventet av minoriteter å integrere seg inn i det norske samfunnet, for eksempel ved at foreldrene bør godta at deres barn blir «litt norsk». Når integreringsperspektiver blir definert slik, er det dermed ikke lenger snakk om at representasjon av ulike kulturer og språk gir en berikelse for barnehagen, ettersom det kun er forventet av minoriteter å tilpasse seg majoritetens normer og verdier for å bli akseptert (Kristensen et al., 2021).

Som Gullestad (2002); Kristensen et al. (2021) påpeker blir det forventet av «de» å sette seg inne i det «våre» tradisjoner og «våre» verdier, men at «vi» ikke er ansvarlig til å sette oss inn i «deres» særlig mye. Gullestad (2002) poengter at dette handler om «et hierarkisk forhold mellom de sosiale kategoriene [hvor] «nordmenn» står for rasjonaliteten og modernitet, mens «innvandrerne» står for irrasjonelle og «tradisjonelle» tenkemåter». Dette skaper en dobbel standard der det forventes at minoriteter tilpasser seg majoritetens verdier og perspektiver uten tilsvarende forpliktelse til å forstå eller respektere minoritetsperspektiver. Dette reflekterer og opprettholder sosiale ulikheter og maktforhold basert på kulturelle oppfatninger (Gullestad, 2002; Kristensen et al., 2021; Lund, 2021). Et eksempel kan være som nevnt ovenfor at minoritetsspråklige barn lærer mye om den norske kulturen, det å gå i kirken og rundt juletreet, mens de kun i få sammenhenger kan lære om sin egen kulturelle tilhørighet.

Dette kan bidra til at de ønsker å gjøre som alle andre fordi deres kultur ikke er synlig i barnehagen og samfunnet generelt

5.2.2. utfordringer på grunn av forskjeller i kulturelle verdier

I dette kapittelet skal det belyses utfordringer i møte mellom barnehagen og minoritetsforeldre på grunn av forskjell i kulturelle verdier. Når det ble spurt om utfordringer som kan oppstå på grunn av kulturelle forskjeller, svarte barnehagen og foreldrene med ulike utgangspunkt. Eksempelvis nevnte foreldrene utfordringer da de ble spurt hvordan det er å oppdra barn i et annet samfunn, mens barnehageansatte uttrykte utfordringer da de ble spurt om hensyn til kulturelle verdier.

En av barnehagelærere nevner følgende:

Vi altså, jeg har blitt flinkere på det med årene og når vi har foreldre samtaler. For at vi har jo forskjellige synspunkter, kanskje for eksempel på grensesetting. Det er sånn typisk tema. At vi ser det er mange barn, men det som vi tenker at de trenger mer i grenser. Og at det kan være sånt tema som kan være vanskelig å ta opp, men hvis man da snakket helt åpent og sier at jeg vet at vi forskjellige ... [smiler litt]. Altså be foreldrene forklare litt, «hvordan ser du på barneoppdragelse. Hva er viktig for deg?» også være enig om man kanskje ikke er helt enig. Men at vi har, vi har forskjellige synspunkter og prøver å møtes litt. Men det er vanskelig noen ganger det er det. [1 B]

Intervjuer: *Hva er det som går mest bra eller ikke går bra når dere tar opp slik?*

B 1: *Kanskje det er at vi synes for eksempel i barnehagen at det er veldig, lurt at barna sitter ved bordet og spiser. Enn at dem går rundt. For vi også sikkerhet at hvis barna går rundt og spiser så kan dem sett i halsen. Og vi ser måltidet som en veldig pedagogisk setting. Der sitter vi og trener masse på språk og jobber mye med det. Og da det er sånt område man kan få foreldrene å tenke om; «joo men det er lurt». Og da ser dem, når vi forklarer den hvordan vi tenker, så forklarer dem [foreldre] at hjemme så får dem [barnet] lov å gå rundt. Men i barnehagen så må vi ... vi har mange barn å passe på, så da må vi ha det sånn.*

Informant B 1 påpeker at grensesetting og barneoppdragelse er et typisk tema i foreldresamtaler som kan være vanskelig å ta opp med foreldre. Barnehagelæreren har i dette tilfelle observert at noen foreldre fra noen kulturer tillater barna å gå rundt når de spiser hjemme, og tar denne vanen med seg til barnehagen. Her har barnehagen forsøkt å formidle til foreldrene hvorfor de har et annet syn i barnehagen om måltider. Informanten nevner at måltidsituasjonen er en viktig pedagogisk arena der pedagogene og de ansatte i barnehagen kan trene og jobbe med barnets språkferdigheter. Noe som også Helsedirektoratet (2023) påpeker, at «[i] barnehagehverdagen er måltidet som sosial arena viktig for møtet mellom barn og mellom barn og voksne». Under måltider har man blant annet en ramme for samspill, deltakelse og kommunikasjon.

Dialogen under måltidene er dermed, som Helsedirektoratet (2023) påpeker, grunnleggende for fellesskapet og for å skape trivsel blant barn og også ansatte. Dermed er ansatte i barnehagen viktige rollemodeller hvor barna lærer hvordan man skal oppføre seg rundt bordet (Helsedirektoratet, 2023). Her er det viktig å se nærmere på hva barnehagen opplever som utfordrende for å ivareta fellesskapet, og ikke minst hva barnehagen legger til grunn for at barnet oppfører seg slik. Siden det ble nevnt kulturelle forskjeller og at vi som mennesker har ulike tanker om ulike ting, kan det informant B 1 nevnte, tolkes som at informanten forklarer situasjonen ut fra kulturelle forskjeller. Informanten nevner blant annet at når de prøver å forklare foreldrene hvordan de ønsker å ha det i barnehagen så får de svar som «hjemme så får dem lov å gå rundt». Dette må ikke ha noe med kulturforskjeller å gjøre, og det indikerer ikke heller at foreldrene ønsker at barnehagen skal tilrettelegge for denne vanen på bakgrunn av kulturelle forskjeller. «Å bruke kultur som forklaring tar derimot ikke hensyn til barn og foreldrenes individuelle forskjeller og erfaringer» (Krogstad, 2019). Dermed er det viktig å tenke seg om i slike tilfeller: er dette noe barn ønsker å gjøre på bakgrunn av sin alder eller er det på grunn av deres kultur, som er representert hjemme? Det er også viktig å stille seg spørsmålet hvorfor skal alt handle om kultur når det én gjør avviker fra felleskulturen som vi har i vårt samfunn?

Tidligere forskning av Bregnbæk (2021) viser en språkpedagogs tolkning av atferd som arabisk foreldrepraksis i konteksten av å kritisere foreldrenes praksis av å tillate barnet å gå rundt mens de spiser istedenfor å gi beskjed om å sitte og spise ved bordet. Videre kritiserte pedagogen foreldrenes grensesetting og at disse foreldrene trenger å strukturere livet på en mer ryddig måte. Bregnbæk (2021) er i dette tilfelle kritisk mot pedagogens tilnærming.

Rugkåsa et al. (2015, s. 3) definerer dette som «kulturalisering», noe som vil si at «problemer eller annerledeshet fortolkes, og påvirker handlingen på grunn av generaliserte kulturelle fortolkninger framfor komplekse individuelle, sosiale eller politiske forhold».

Hvis vi derimot ser hva en av foreldrene i min studie påpeker som utfordring med tanke på kulturelle forskjeller og grensesetting, kan det bidra til å se situasjonen med et annet syn.

Det er forskjellig fra foreldre til foreldre. jeg syns før jeg jobbet æ var bekymret, eller vi er forskjellig. Jeg syns det e ikke lov å være streng her. Man kan være streng som foreldre, du må lære barna om grense, at dem får ramme, om tryggheten og alt det her, men vi som kom i Norge vi kjenner ikke at dem har ramme også her i Norge. Vi sier «nei hvis du blir streng, ungen dine blir tatt», eller de her, men æ skjønt nå som jeg jobbet som for fagarbeider, du må ha ramme at de blir trygg for barnet din og til deg sjøl. Barna din, du sier «nei det er ikke lov, du får den, du skal ikke få den». Før æ lærte ikke, æ syns det VELDIG vanskelig å si nei til ungene. Men æ var heldig jeg fått lært [utdannet] før ungene mine var veldig små, at dem får ramme og grense. [tanken om] De, skal få, du skal ikke få den, du skal sove nå, ja du skal gjøre det. og de får tryggheten. Du skal få ungene dine å lære masse om det og du og barnehagen det blir godt samarbeid mellom dere. At du skal kjenne kva dem reglene deres er i barnehagen. og kva du har regler her hjemme [F 3]

Denne forelderen påpeker at det kommer an på hvem man er som foreldre, og nevner videre hennes bekymringer før hun selv hadde jobbet. Denne forelderen jobber i en barnehage selv, og har i en annen setning fortalt at hennes jobb i barnehagen fikk henne til å lære mye om systemet til barnehagen før hennes barn kom i barnehagealder. I avsnittet ovenfor forteller denne forelderen om sine bekymringer rundt det å sette grenser og å være streng. Først og fremst vil jeg nevne at det er en forskjell mellom å være streng og å sette grenser. Ut fra min tolkning til det F 3 nevner, snakker informantene mest om det å sette grenser og ha en ramme. Her nevner informantene at det er veldig utfordrende for henne å si nei til barnet. Generelt sett kan det være vanskelig å si nei til barn og i barnehagen prøver man også å unngå å si så mye nei til barn. Med tanke på det informant F 3 nevner kommer det i tillegg til at det er vanskelig å si nei, en bekymring om konsekvensen det kan få. Her nevner informantene at å sette grenser kan føre til negative konsekvenser for foreldrene ved at de tenker «ungene dine blir tatt»

(Handulle & Vassenden, 2021). Informanten opplever derfor at det ikke er lov å sette grenser her i Norge.

På grunn av forskjellige perspektiver mellom barnehagen og minoriteter, kan bekymringer fra foreldre med minoritetsbakgrunn føre til at de blir ansett som ettergivende foreldre.

Forskningen til Hukkelberg og Ogden (2021) viser blant annet at foreldre som betegnes som ettergivende foreldre er personer som ofte unngår konfrontasjoner og stiller få krav. Kort sagt blir ettergivende foreldre ifølge Hukkelberg og Ogden (2021) beskrevet som foreldrene som er høy på involvering og tilsyn, men som er mer tilbøyelige til å gi etter når barna presser på for å få viljen sin. Frykten for å bli sett som dårlig forelder og meldt til barnevernet kan føre til at foreldre med minoritetsbakgrunn velger å prøve å være ettergivende foreldre for å unngå å bli kritisert av barnehagen som en streng forelder dersom de setter grenser. Som tidligere nevnt i forskningen til Lund (2022) er det vanskelig for minoritetsforeldrene å kritisere barnehagens praksis, fordi dette fører til at de blir satt i et dårlig lys. De kan som tidligere nevnt bli ansett som «dårlige» innvandrere av barnehagen og samfunnet for øvrig (Lund, 2022). Dette er et mønster vi kan gjenkjenne i utsagnet til B 1 som nevner at hun tenker at disse foreldrene trenger i større grad å sette grenser for sine barn, noe også forskningen til Hukkelberg og Ogden (2021) viser til.

Det som avviker fra det forskningen viser og det informant B 1 nevner er dermed foreldrenes perspektiv om grensesetting. Min oppgave prøver å gi rom til refleksjoner rundt dette problemet som kan oppstå mellom barnehagen og foreldrene. Når samfunnet vi lever i, stiller ulike krav og at man i tillegg kommer fra et helt annet samfunn, kan det oppstå ulike utfordringer. En av utfordringene er blant annet ulike perspektiver på barnehagens og foreldrenes syn på grensesetting. Jeg ønsker å diskutere bekymringen minoritetsforeldre har og deres oppfatning av å stå i fare for å bli fratatt barnet sitt, som fører til at de blir ettergivende foreldre, noe som igjen fører til at barnehagen møter på utfordringer som konsekvens av dette. Et eksempel på en konsekvens av den beskrevne dynamikken er at man i barnehagen ser barn som går rundt under måltidene istedenfor å sitte. Dette viser at barnehagen har en fortolkingsforestilling (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019), som kan være kjennetegnet av stereotype oppfatninger (Krogstad, 2019). Sand, A.-B. (2012, referert i Krogstad (2019) påpeker at det er viktig å skille mellom «islamisk» barneoppdragelse basert på religiøse retningslinjer fra koranen og hadither og «muslimsk» barneoppdragelse som kan variere kulturelt blant muslimer. Dette vil si at man ikke skal fortolke det en gjør basert på

kulturelle og religiøse perspektiv. Det er derfor viktig at personalet i barnehagen hever sin kompetanse innenfor kulturforskjeller og mangfold.

Informant F 3 nevner viktigheten av å sette grenser og å ha rammer, og påpeker at dette fører til trygghet mellom foreldrene og barnet med at de har grenser og rammer. Videre kan denne tryggheten føre til forutsigbarhet noe som tidligere forskning viser viktigheten av (Hukkelberg & Ogden, 2021).

Hukkelberg og Ogden (2021) påpeker at positivt foreldreskap «preget av grensesetting, moderate nivåer av kontroll, klare forventninger og varme fremmer sunnere og veltilpassede barn». Dermed bør ifølge dette ikke minoritetsforeldre som setter grenser og har klare forventninger til deres barn, settes i et dårlig lys. Minoritetsforeldre bør derfor ikke være skeptiske eller redde for å vise klare grenser og forventninger til deres barn, fordi dette er noe som gjør det lettere for å kunne samarbeide med barnehagen. Barnehagen trenger blant annet at foreldrene har de samme kravene og grensene hjemme som det er i barnehagen, noe som B 1 også gir uttrykk for. Det er viktig å anerkjenne ulike synspunkter på barneoppdragelse og søke forståelse for foreldrenes perspektiv på disse temaene, noe noen barnehagelærere allerede gjør.

En annen utfordring som kan oppstå på grunn av forskjeller i kulturelle verdier, som både informant B 3 og B 2 nevner, er kirkebesøk og svømming. Informantene forteller:

Og så kirkebesøk for eksempel, vi bli jo inviter til julegudstjeneste hver desember og da pleier jeg å så sende et skriv i forhånd, hvor barna da eller foreldrene kan velge om barna skal være med eller ikke. Med også en forklaring på «hva dette er for noe?», og at vi oppfordrer til at de skal få være med for at de skal se hva det er og det... de fleste årene så får alle være med å se hva det er noe [B 3]

Altså det kan jo være noka sånn enkelt at for eksempel når man skal på et kirkebesøk før jul for eksempel, at ikke alle kan være med på det på grunn av dem har anna religion. Det kan potensielt være noen aktiviteter at noen ikkje kan være med på. for eksempel hvis det e på svømming og noen ikkje får lov til å se andre personer naken på grunn av religion og sånt også [B 2]

Intervjuer: Skjer det også her i barnehagen? at noen foreldre sier at de ikke ønsker det?

Informant: æ har opplevd at dem ikke vil at unga skal gå i kirke men vi har vore på svømming og det har vi fått tel med alle uansett korsen religion dem har hatt [B 2]

Både informant B 2 og B 3 nevner at tanken om kirkebesøk er en av utfordringene som kan oppstå ved forskjell i kulturelle/religiøse verdier. Her nevnes det at noen foreldre ikke ønsker at deres barn skal til kirken når barnehagen har blitt invitert til kirkebesøk. I praksis blir foreldrene informert om at barnehagen skal til kirken, og alle foreldrene i barnehagen får vanligvis et brev som de må signere som informant B 3 også nevner. Dermed er tanken at foreldrene kan velge om barnet skal være med. Det er påfallende at barnehagen opplever det som en utfordring dersom noen foreldre velger at barnet deres ikke skal være med i kirken når de til å begynne med blir spurt om dette. Videre ser det ut til at barnehagen har tatt på seg ansvaret å informere om kirkebesøket og gir foreldrene mulighet til å velge på grunn av mangfoldighet blant barn. Ifølge anerkjennelsesteori er det i den solidariske sfæren viktig at individet er aktivt deltagende i de sosiale omgivelsene, noe som også vil si at man etterspør hverandres støtte og setter pris på hverandres bidrag (Skoglund & Åmot, 2019). Med dette utgangspunktet er det viktig at barnehagen setter pris på foreldrenes responser og ønske når det kommer til for eksempel kirkebesøk som nevnt ovenfor.

Erfaringsmessig sett kan det være muslimer og Jehovas vitner som ikke ønsker at barnet deres skal på kirkebesøk når barnehagen har den dagen. Dersom foreldrene i dette tilfelle velger å ikke ha barnet sitt i kirken på grunn av deres syn på kirkebesøk og deres andre hellige steder bør barnehagen vise respekt og anerkjennelse for valget foreldrene tar. For å gi et eksempel, det kan være at etnisk norske foreldre ønsker at deres barn skal lære om kristne verdier og hvordan de kan leve et mer troende liv basert på kristne verdier. I dette tilfellet er det viktig at man som pedagog i barnehagen skal kunne respektere og vise hensyn til disse forventningene som norske foreldrene har. Dette behovet er tilfredsstillende i den majoritetsstyrte norske barnehagen. Tilsvarende burde det gis en tilfredsstillende mulighet for foreldre som eksempelvis velger at deres barn ikke skal i kirken, fordi de vil at deres barn skal lære at de pleier å gå i moské mens andre velger å gå i kirken. Som pedagog kan det også påpekes at barnet er mest i barnehagen og det er der læring skjer, og foreldrene ønsker kanskje ikke at barnet deres skal lære om akkurat dette med kirkebesøk. Vi har tidligere vært inne på det informant F 4 nevnte om utfordringene hun møter når barna hennes ønsker å gjøre det samme som majoritetsbarn. Dette kan kobles til eksempelet med kirkebesøket. Som også nevnt i

rammeplanen, skal barnehagen legge til rette for mangfold, det er barnehagens ansvar å anerkjenne det kulturelle mangfoldet blant barn i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Eksempelet med svømming som informant B 2 nevner ovenfor, skiller seg ut. Her nevner B 2 sin oppfatning om at barn ikke får lov å være med på svømming fordi de ikke kan se andre naken. Gjennom pedagogiske briller og min bakgrunn som minoritet ønsker jeg å forstå hva denne barnehagen mente med at noen barn ikke får lov til å være med på svømming fordi de ikke kan se andre naken. Derfor ble det stilt det ovennevnte oppfølgingsspørsmålet: «Skjer det også her i barnehagen? at noen foreldre sier at de ikke ønsker det?». Dermed svarte informanten at det ikke har skjedd, ved at han nevner at alle barn uansett religion har vært med på svømming. Derfor kan man spørre hvorfor denne informanten nevner at noen barn ikke får lov til å være med på svømming og ikke se andre naken, når han ikke selv har erfart det i barnehagen, og når foreldrene i dette tilfellet ikke har sagt noe om det heller? Dermed kan tolkningen være basert på en kulturaliserende forforståelse denne informanten har med tanke på ulike kulturer og religioner (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019; Rugkåsa et al., 2015).

Erfaringsmessig sett er det for eksempel slik at muslimer ikke kan svømme sammen med menn etter puberteten. Dermed kan det være at noen foreldre i oppdragelstiden lærer barnet deres både å ikke gå naken og at de ikke skal se andre naken. Dette er en måte å veilede barn under oppdragelsen og det burde dermed ikke være noe problem i tillegg til at informanten B 2 selv ikke har erfart dette i barnehagen. Når barnehagen generaliserer og har stereotypiske oppfatninger kan det føre til at de i flere tilfeller ser foreldrene med et annet perspektiv enn hva foreldrene selv opplever som relevant (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019; Rugkåsa et al., 2015). Eksempler på dette er å se foreldrene som ettergivende eller tenke at alle barn med minoritetsbakgrunn ikke får lov til å være med på svømming. Hva slags forforståelse man har som ansatt i barnehagen er dermed viktig og det påvirker også hvordan samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene blir (Bakken & Solbue, 2016).

En annen utfordring som én av barnehagelærerne opplever med tanke på forskjell i kulturelle verdier er bleieskift utført av menn i barnehagen. Informanten nevner:

Det som kanskje har vært en utfordring, det har jo vært når det kommer foreldre som sier at en mann ikke får lovt til å skifte bleie eller tørke barnet deres på do. Ja. Det er sånn veldig praktisk utfordring [ler og smiler] som dukker opp i og ned. Men det har alltid løst seg. Ved at man bare forklarer «men vi er på jobb, og hvis det ikke er så langt sånn at vi kan, det lær seg gjøre så kan en dame hjelpe barnet ditt. men i en barnehage så er det ikke alle på jobb samtidig. Så hvis han er alene på jobb, så må han kunne hjelpe barnet ditt». For barnet kan jo ikke sitte på do en time for eksempel alene og vente [smiler og ler]. Eller ikke få skiftet bleie på en time. Om bare ved å snakke om det så har det løst seg. Men ja. Det er kanskje den største sånn praktiske og litt vanskelige utfordringen som vi har hatt da [B 3]

Her påpeker informanten utfordringer som er knyttet til foreldrenes forventninger om hvem som skal skifte bleie på barnet. Ifølge dette sitatet påpekes det at foreldrene ønsker at menn ikke skal skifte bleie på deres barn. Her ser vi også barnehagens forståelse ved at de legger til rette for det dersom det lar seg gjøre, samtidig som de de forklarer at det ikke alltid vil gå. Informanten nevner også at det alltid vil løses bare ved å forklare til foreldrene om hva de tenker i forhold til deres ønske. Her prøver B 3 å balansere mellom anerkjennelse av disse forventningene og det å sikre at barnets behov blir møtt på en hensiktsmessig måte (Schibbye & Løvlie, 2017).

Før syv år siden var det snakk om tilfeller av seksuelle overgrep hvor det mot barn i barnehagen. I dette tilfelle påpeker Nordfjell og Friis (2016) «at menn ikke skal få skifte bleie på barn i barnehagen, er et uttrykk på manglende tillit». Når det i media snakkes om overgrep, i tillegg til at man har en annen kulturell bakgrunn og kanskje lite erfaring rundt hva som foregår i barnehagen er det ikke tvil om at disse foreldrene ønsker at menn ikke skal skifte bleie på barnet deres. Det vil i dette tilfellet ikke anses som noe kulturelt, men at det analytisk sett kan forklares som en bekymring foreldrene har overfor deres barn (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019; Rugkåsa et al., 2015).

Ifølge det informant B 3 nevner, løses utfordringen ved å kommunisere tydelig med foreldrene og forklare situasjonen for å få frem viktigheten av at alle ansatte uavhengig av kjønn må kunne hjelpe barnet når det er nødvendig (Bekkevold, 2016). Bekkevold (2016) påpeker at «å bli mistenkeliggjort på bakgrunn av andre menneskers syke sinn må treffe hardt i magen». Dette forteller oss noe om at man ikke kan sette alle under en kam, og at det er

dermed i dette tilfelle er barnehagens ansvar å ufarliggjøre det at menn skifter bleie. Det er viktig å ikke generalisere eller ha stereotype holdninger spesielt når det gjelder kulturell bakgrunn og oppdragelsesstil. Det at foreldre ikke ønsker at menn skal skifte bleie på deres barn, handler ikke nødvendigvis om deres kulturelle bakgrunn, men heller om deres bekymringer overfor sine barn med tanke på for eksempel risiko for voldtekt, på akkurat samme måte som majoritetsforeldre kan bekymre seg (jf. Nordfjell & Friis, 2016). Dermed handler dette om uttrykk av mangel på tillit, som Nordfjell og Friis (2016) beskriver. Det er barnehagens ansvar å håndtere dette, anerkjenne foreldrenes bekymringer, og arbeide for å eksempelvis normalisere, eller få unna stigmaer eller misforståelser som kan knyttes til slike situasjoner (Kunnskapsdepartementet, 2017; Schibbye & Løvlie, 2017).

5.3. Kommunikasjon og samhandling

Denne kategorien fokuserer på hvordan kommunikasjon og samhandling foregår mellom foreldre, barnehageansatte og barn. Ettersom det allerede er blitt forsket mye på samarbeidet mellom minoritetsspråklige foreldre og barnehagen, vil min diskusjon være rettet mot utfordringene som ikke får tilstrekkelig oppmerksomhet eller som ikke har blitt godt nok belyst i tidligere studier. Kategori 3 vil være et sentralt fokus, ettersom den tar for seg kommunikasjon og samhandlingen mellom de nevnte aktørene. Dermed vil kategori 1 og 2 danne grunnlaget og bakgrunnen for analysen, da den presenterer språkbarrierer, kulturelle aspekter og andre relevante temaer som kan påvirke samhandlingen mellom aktørene.

I kategori 3 skal jeg presentere nye empiriske eksempler, og i tillegg løfte diskusjonen av kategori 1 og 2. Gjennom å studere utfordringene som er belyst i kategori 1 og 2, vil analysen i kategori 3 gå dypere inn i dynamikken i kommunikasjon og samhandling i barnehagemiljøet.

I de tidligere kategoriene har jeg forsøkt å belyse flere viktige aspekter ved kommunikasjon og samhandling mellom barnehagen, minoritetsforeldre og barn. Det ble dermed fokusert på språkbarrierer, morsmål, kulturell berikelse og utfordringer på grunn av forskjell i kulturelle verdier. Analysen av disse aspektene har avdekket funn som er vesentlige for å forstå dynamikken i samhandlingen mellom disse aktørene. Som vi tidligere har sett kan språkbarrierer føre til hindringer for effektiv kommunikasjon og samhandling mellom barnehagen, minoritetsforeldre og barn. Når både foreldrene og minoritetsspråklige barn har

begrensede norskferdigheter og barnehagen ikke har kompetanse i de ulike språkene som er representert i barnehagen, kan det føre til utfordringer for foreldrene med tanke på å skulle engasjere seg på lik linje som majoriteten i barnehagemiljøet og samfunnet for øvrig. Dette er noe som kan føre til misforståelser mellom barnehagen og minoriteter. For å forstå denne dynamikken er det viktig å se det med et minoritetsblikk. For eksempel kan det være at flere av minoritetsforeldrene har lite kompetanse i hvordan barnehagen fungerer og hva som skal til for at samarbeidet mellom dem og barnehagen bidrar til å utvikle barnet for en bedre fremtid.

Her er noen eksempler som foreldrene i studien påpeker med tanke på det som er nevnt ovenfor:

Æ husker at da jeg kom Norge så det var ja litt morsom så. Da jeg kom i Norge så jeg ikke kjenne at kultur og sånn ja. Når jeg levere mitt barn ja, så æ skal levere i foran dør ja, jeg ikke kler av klar, og ikke hilse. Vi fikk beskjed at vi [komme] inne og samtale, så dem forklar oss «når du lever ditt barn så du må kle av og du må klemme og du må gjør sånn» ja. Vi har ikke sånn kultur. [F 1]

[...] det blir bekymring hele tiden, kva skal æ gjøre for unge. Er det, er det riktig som æ har gjort, eller ikke? istedenfor bekymring sånn [barnehagen forteller] Dokker gjør sånn, sånn klær, sånn, sånn mat. Kanskje mandag dokker har sånn. Ikke sant, forstår du? Hvis det e sånn det blir god for, både barnehagen og foreldre. Også barnehagen ikke blir sliten og tenker «åja du har ikke tatt sånn», hele tiden, hverdag å informere og minne, istedenfor den, det tar ikke så mye tid, bare sitte og forklare. det e bare viktig å gi informasjon. bare fortsatte samarbeid, hele tia, hverdag få informasjon og kva det rutiner hjemme, det e bare hele tia samarbeid, ikke bare, man venter ikke samtalen (foreldresamtalen), det e jo hverdag samtale [F 2]

Det første sitatet viser en far som leverer sitt barn i barnehagen hvor han forteller sine opplevelser med barnehagen der han følte seg ukjent med de forventningene som barnehagen hadde ved levering av barn. Her forklarer informanten at de fikk beskjed om hva barnehagen forventer av dem som foreldre. Denne forelderen mener at det var noen morsomme opplevelser, noe som kan tolkes slik at han tenkte «var det faktisk det jeg gjorde?» fordi i etterkant opplever foreldrene at det var en selvfølge å gjøre det som barnehagen forklarte at de skulle gjøre. I det andre sitatet av informant F 2 forklarer forelderen at det kan oppstå en

bekymring i deres møte med barnehagen, fordi de ikke vet hva som er forventet av dem. Forelderen forklarer at man kan bli bekymret om det man gjør er riktig og om det er noe mer de kan gjøre for sitt barn. Dette er i tråd med studien om norsk- somaliske foreldre som er redd for å gjøre «feil» og at de derfor prøver å gjøre ekstra for å ikke bli stemplet eller kritisert (Handulle & Vassenden, 2021).

Videre viser forskning (Wolf, 2019) at foreldre ofte ønsker å få bekreftelse på hva barnehagen forventer av dem. Informant F 2 påpeker dette, hun beskriver at det er viktig for foreldrene at barnehagen bruker tid til å forklare foreldrene hva de forventer av dem. Dette for for å unngå bekymringene som kan oppstå i møtet mellom dem. Videre viser utsagnet av F 2 at noen ganger kan barnehagen tenke «åja du har ikke tatt sånn», dette forteller noe om at foreldrene ikke har gjort som barnehagen ba om. Informant F 2 sier derimot at istedenfor å ha denne tanken hele tiden kan det være viktig å bruke tid til å forklare informasjonen som er gitt. Som regel er det lett for barnehagen å sende en felles melding, selv om det noen ganger kan være noen av foreldrene som ikke forstår det. Som forskning (Wolf, 2019) viser, er noen foreldrene uvitende i deres møte med barnehagen.

Det er også påpekt i Wolf (2019) sin forskning at *«kattemødre som har fått barn for første gang vet ikke helt hva de skal gjøre med disse ungene, og jeg var litt sånn jeg. Så jeg visst jo ikke hvilke krav jeg kunne stille eller hva jeg kunne ... ja, så jeg syntes vel egentlig at alt bare var vanskelig»*. Hvis man i tillegg er forelder med minoritetsbakgrunn kan det være utfordrende å vite hvordan man skal møte barnehagen. Det krever dermed at disse foreldrene opplever å bli sett og imøtekommet, noe som er grunnleggende for et godt samarbeid (Wolf, 2019). Ifølge anerkjennelsesteorien er det grunnleggende å se og verdsette barn for å utvikle seg som individ, på samme måte bør foreldrene også anerkjennes som en ressurs i barnets utvikling, og samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene burde bygges av gjensidig anerkjennelse og forståelse (Schibbye & Løvlie, 2017). Flere av minoritetsforeldrene opplever derimot at ansatte i barnehagen forskjellsbehandler spesielt når det gjelder å få nok informasjon om deres barn.

Dette er et eksempel som kom fram i min undersøkelse. Først kommer sitatet på somalisk, slik informant F 3 har ytret seg, mens sitatet rett nedenfor er oversettelsen:

Waxa isleyyahay en ting. O isleyyahay aniga barnehagaha iyo anaga wan kala duwannahay. Barnehagaha ino ærlig nokqo, ino runta usheego walidka. Hado wadanka kudhashtay ama hado wadanka kudhashanin. Aniga waxan isleyyahay, dadka wadanka kudhashay runta e u sheegan. Cunugisa wuxo ka liito, kama cabsadan, Lakin anaga kuleyto mano sheegan. Positiv un ba maqalnay. Wax fiican, kan wa ficanyahay, cunugada manta wuficnay, nei, hade hade. Lakin waxa jeclahay ino ærlig noqdo. Cunuga hado wadan kale kudhashtayneh. Malin walbo cunuga waxbo kuliitay. Ja waxe dhahayan lacala kulturkiisa waaye, lacala walidka ba kultur kale kaso jeedo, lakin kultur maihin. Qofka usheek. Waxa dhahday san, san cunugada waaye. Sidas adiga mau, sobisay, wu usheega marka qofka walidka, wey u jawabi kartay, may cunuga sas mau sobinin, cunuga asiga sidas jecel, ja waxa arkeysa, cunuga xafayad lagama jaraayo, ilmaha wadankan xafayad waxa laga jaray sidax sano. Marka waxa arkeysa, ilmaha afar sano xafayad watan, waxey dhahayan nei kultur waaye. Nei ikke alt om kultur. Ina u forklareysid sawabta, ushektid, walidka xita wu usheegi karay. Wuxu dhihikaray, cunuga wudiday, musqosha inu galo [F 3]

Øversettelse: *Du tenker en ting. Du tenker barnehagen og jeg vi er forskjell. Barnehagen må være ærlig, må fortelle sannheten til foreldrene, hvis de er født her eller ikke født her. Jeg tenker, de forteller sannheten til de som er født her, de forteller barnets svakheter, men det forteller de ikke til oss. Vi hører kun det positive. Noe bra. Han var bra i dag, hade hade, nei, men jeg liker at de er ærlig. Barnet som er født i et annet land, hverdag så sliter han med noe. Ja de sier kanskje det er kulturen han, kanskje foreldrene har et annet kultur bakgrunn. men det er ikke kulturen. [barnehagen] fortelle til personen [foreldrene], si «slik og slik er barnet, er det det dere gjør for barnet». Da forteller foreldrene til de. De kan svare da, «nei jeg har ikke gjort for dem, barnet det liker han selv. Ja du ser, barn som ikke har sluttet med bleie. Barnet i dette landet, bleie sluttet 3 år. Du ser barn som bruker bleie i års alder, de [barnehagen] sier «nei det er kultur». Nei ikke alt om kultur, du må forklare grunnen, foreldrene kan også fortelle, de kan si «barnet nekter å gå på do». [F 3]*

Her beskriver F 3 at det er forskjell mellom hjemmet og barnehagen og uttrykker sitt ønske om at barnehagen skal være ærlig uansett hvilken bakgrunn man har. F 3 er en forelder som blant annet har delt sine opplevelser om samarbeid med den norske barnehagen, hvor hun blant annet fortalte at hennes barn fikk sen hjelp (det siste året i barnehagen) med språklige

ferdigheter. Dette er i tråd med funn i studiene til (Egeberg & Scheving, 2018; Morken & Karlsen, 2019). Hun forteller ovenfor at hun opplevde at barnehagen er ærlige med majoriteten, men ikke med minoriteten. Dermed forteller denne informanten at de pleier å kun høre det positive om barnet, noe som de fleste av foreldrene i studien nevnte. Informanten opplevde også at barnehagen har en tendens til å tenke at «kanskje det er kulturen hans, kanskje foreldrene har et annet kultur bakgrunn», noe som bekrefter viktigheten av å være bevisst på at ikke alt handler om kultur (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019; Rugkåsa et al., 2015). Informanten påpeker blant annet viktigheten av å samarbeide på en jevnbyrdig måte og å ikke ha fordomsfulle perspektiver. Et alternativ som informanten påpeker, er å spørre og fortelle foreldrene hvordan barnehagen opplever situasjonen og for eksempel hva de tenker om barnets oppførsel eller utvikling. På denne måten kan man samarbeide tett og finne ut av hvorfor det er som det er. Dette kan også kobles til det B 1 nevnte om grensesetting ovenfor.

På grunn av den dårlige erfaringen F 3 hadde i hennes tidligere møte med barnehagen forklarte informanten at hun valgte å ha datteren sin i en annen avdeling, og nedenfor forteller informanten om hennes opplevelser med den nåværende barnehagen som hennes datter går i:

Dem, min datter base, æ vet ikke, dem er veldig flink, erfaring dem er, dem jobber masse i barnehagen. dem veit kva, dem jobber med flerspråklig masse, dem har tror jeg flere. Fire lander, fire kulturer, de har flere kulturer i basen. Markas waxa isleyahay wax badan e fahan sanyihin. Wax badan aye ka ogyihin, maxe ubahanyihin walidka ajanibka. Sido walidka ajanibka u waxurabo wey ogyihin walidka ajanibka maxo ubahanyahay, cunuga mar walbo, kuligod isku mid be uso dhaweeyan isku midbe e yacni ilamaha ugu shaqeyan. Runta be shegan, muxu kuficanyahay, waxo ku ficnen. [F 3]

Oversettelse: De har flere kulturer i basen, så jeg tenker de forstår mye, de vet mye om det, hva trenger utenlandske foreldre, de vet hvordan disse vil ha ting, hva trenger utenlandske foreldre? de møter barnet likt, de jobber likt for barnet, de forteller sannheten, hva er barnets utfordring, hva er han god til.

Ovenfor forklarer informanten at basen til datteren hennes vet mye om flerspråklige barn på grunn av den mangfoldige kulturen de har i barnehagen. Noe som ifølge informanten bidrar til at de blir flinkere til å imøtekomme foreldrenes behov og at de har evnen til å imøtekomme alle barn likt. Dette er i tråd med rammeplanen og anerkjennelsesteorien, det vil si at

barnehagen har et ansvar å imøtekomme alle barn likt, og det er viktig at barnet opplever en følelse av å bli sett og hørt som et individ, slik at de aktivt kan delta i sin utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017; Schibbye & Løvlie, 2017). Dermed er den kompetansen barnehagen har i å jobbe og eller samarbeide med minoriteter grunnleggende for oppnåelsen at godt samarbeid.

Dersom man lever i et nytt samfunn tar det tid å bli kjent med det nye samfunnets regler, normer, verdier, vær og så videre. Som vi har vært innom før, nevner informant F 1 at det ikke er så lett å bli kjent med systemet i Norge, og dette sier han basert på sine opplevelser med å være ny i det norske samfunnet. Dette fører blant annet til at minoritetsforeldre involverer seg mindre enn majoritetsforeldre og de kan bli ansett som ikke involverte foreldre. Glaser (2018, s. 18) beskriver at *«foreldrene er ofte sårbare i møtet med profesjonelle fagpersoner. Skal vi få til et godt samarbeid, er det viktig å møte foreldrene som ressurspersoner og anerkjenne og inkludere deres ønsker så langt det lar seg gjøre»*. I denne artikkelen påpeker forfatteren at å se foreldrene som ressurspersoner og anerkjenne deres forventninger bidrar til et godt samarbeid. Da er det viktig å spørre hvordan man kan bruke foreldrene som ressurs? Dersom vi illustrerer eksempelet på tanken rundt det, kan vi først og fremst si at foreldrene er en av de viktigste ressurser man har i barnehagen, og involveringen av foreldrene til enhver tid er lovpålagt (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Et annet perspektiv som ønskes løftet fram i denne oppgaven er det å bruke foreldrene som ressurs under kartlegging av barnets morsmål. Dette aspektet kan være en av de største utfordringene som finnes i samarbeid og kommunikasjon mellom barnehagen og minoritetsforeldre dersom vi ser det med et minoritetsblikk. Grunnen til at dette perspektivet ønskes løftet frem, er at både forskning og rammeplanen påpeker viktigheten av å bruke foreldre som ressurs. Alle barnehagelærerne i denne studien påpeker at de bruker foreldrene som ressurs, og et av eksemplene på når de bruker foreldrene som ressurs, er under kartlegging av barnets morsmål. Selv om oppgaven ikke fokuserer på kartlegging generelt, ønskes det å diskutere tanken rundt det å bruke foreldrene som ressurs og på hvilke måter dette påvirker samarbeidet mellom foreldre og barnehagen. For eksempel påpeker B 3 dette etter spørsmål om de kartlegger barnets morsmål:

Nei, men vi har jo tett dialog med foreldrene, selv om vi ikke kartlegger morsmålet på samme måte. Så er det jo å snakke med foreldrene og spørre de grundig da «Hvordan

er dette på morsmål?, snakker barnet hjemme? snakker dem med morsmål? Forstår andre hva barnet ditt sier? Kan de fortelle en historie? Kan de benevne overbegreper og underbegreper?» Ikke sant. Litt sånne ting. Vi snakker jo rundt det med foreldrene, selv om ikke vi, fordi vi ikke kan, så kan vi ikke kartlegge det heller [ler og smiler]. [B 3]

Ifølge sitatet kartlegges ikke morsmål på samme måte som norsk, og foreldrene brukes her som ressurs. B 3 påpeker også begrensningene i kartlegging av morsmål, og foreldrene som ressurs er i dette tilfelle et alternativ. Her er det viktig å ta opp spørsmål som hvilke konsekvenser kan dette ha for barnet? Hva hvis foreldrene ikke kan norsk, hvordan skal de formidle informasjon om morsmål? Sett med et pedagogisk blikk og ifølge forskningen er foreldrene de som kjenner barnet best spesielt når det gjelder morsmål. Det viktigste spørsmålet som pedagoger burde stille, er om foreldrene er kompetente nok til å bli brukt i språkkartlegging?

Det er ofte slik at man som pedagog forventer av foreldrene å beskrive hvordan barnet bruker morsmålet hjemme. Erfaringsmessig vil de fleste foreldrene si at morsmålet er helt greit hjemme, selv om barnehagen kan tvile på dette. I tillegg vil pedagogen se barnet i en helt annen tilstand enn det foreldre ville ha gjort hjemme. Videre har pedagogen tilgang til ulike hjelpemidler for å kunne kartlegge barnets norsk, noe foreldre ikke har tilgang til når det gjelder andre morsmål enn norsk. Dermed kan barnehagen tvile på når foreldrene sier at barnets morsmål er forståelig, fordi foreldrene og barnehagen kan ha ulike forståelser av hva som regnes som godt språk/morsmål. Dermed kan det oppstå en utfordring dersom man bruker foreldrene som ressurs i dette tilfellet. Den første utfordringen som kan oppstå er at foreldrene ikke har kartleggingsverktøy på morsmålet, i tillegg har foreldrene ikke kartleggingskompetanse. Videre kan det føre til at barn får lite omsorgstid med foreldrene sine, eller at foreldrene og barnehageansatte får for lite tid til å snakke om barnets utvikling, ved at den tiden brukes til språkkartlegging, noe som egentlig burde skje i barnehagen.

Som vi tidligere var inne på, er det dermed viktig å synliggjøre barnets morsmål i barnehagen slik at man ser hvordan barnets morsmål er når de prater med hverandre. Med dette kan barnehagen få mulighet til å vurdere hvordan barn snakker med hverandre selv om de ansatte ikke forstår. Dersom barnet derimot ikke får mulighet til å snakke sitt morsmål i barnehagen kan barnehagen møte den utfordringen som B 1 nevner nedenfor:

Erfaring er at det er farlig å se på, altså hvis man tenker minoritetsspråklige barn som, eller flerspråklig da som når det tar tid før dem lærer seg norsk. Hvis man har barn som, det tar lang tid, at tidligere så hvilte vi mye på at ja, men, «dem er tospråklig, dem har to språk. Det kommer». At nå, nå er vi obs, mye tidligere på at det kan være andre grunner også til at dem lærere. Lærer norsk. At det kan være språkvansker også. Ikke at dem er to språklige. [B 1]

B 1 påpeker at det er risiko for feilvurderinger av språkferdigheten til barn med minoritetsspråklige bakgrunn på grunn av tanken om «ja, men de er tospråklige, dem har to språk. Det kommer». Som informantene nevner, er barnehagen mer oppmerksom på dette nå. I denne sammenhengen er det viktig å nevne at det å være oppmerksom på risikoen for feilvurderinger av språkferdigheten nettopp kan føre til at ansatte prøver å spørre foreldrene om hvordan språket er hjemme, noe som kan føre til utfordringen som er nevnt ovenfor.

Denne praksisen fra barnehagens side er mer ønskelige når det gjelder for eksempel det å forstå ulike synspunkter på barneoppdragelser. To av barnehagelærerne påpeker følgende i intervju:

Begge deler, jeg har jo lært meg mye, i starten syntes jeg det var vanskelig, for det var jo mye sånn kultur-crash. At det crash, altså vi hadde forskjellige synspunkter om barneoppdragelse, men det er jo nå, det har kommet veldig langt der altså, så det synes jeg ikke er så vanskelig [...] Jeg har egentlig ganske god erfaring, vi har jo stått på, altså man har jo utfordringen. Vi har blitt flinkere til å liksom være nysgjerrig og spørre, det å si at man, jeg er veldig over at vi er forskjellige, kan ha forskjellige barneoppdragelse, og hva som er barnets kanskje ... beste [B 1]

Vi har foreldresamtaler. Jeg pleier å stille spørsmål til foreldrene om oppvekst, bakgrunn, kultur, språk. jeg synes det er veldig interessant å høre hvordan foreldre er vokst opp [ler] i forhold til her i Norge hvor neste alle i barnehage så er det jo veldig mange som ikke har gått i barnehage. Så det er å få et innblikk i hvordan de er vokst opp, litt hvordan de tenker i forhold til barneoppdragelse, utdanning, hele det løpet der. ja. [B 3]

I henhold til det første sitatet av B 1 uttrykker barnehagelæreren at de har lært mye av å jobbe i den mangfoldige barnehagen. Samtidig mener barnehagelæreren at det i starten var vanskelig på grunn av det hun beskriver som kultur-crash. Selv om hun synes at de hadde forskjellige synspunkter om barneoppdragelsen, har de ansatte også blitt flinkere til å være nysgjerrige og spørre foreldrene om hva de vektlegger i oppdragelsen. Her viser informanten åpenhet og nysgjerrighet og aksepterer ulike synspunkter i barneoppdragelsen, noe som alle barnehagelærerne i denne studie nevner. B 3 påpeker at de bruker foreldresamtaler til å stille foreldrene spørsmål om oppvekst, bakgrunn, kultur og språk, noe B 3 synes er veldig interessant å høre om, hvordan foreldrene er vokst opp og det at ikke alle foreldrene har gått i barnehage. Det at barnehagen er åpen og nysgjerrig med tanke på foreldrenes syn på barneoppdragelse og hvordan foreldre er vokst opp kan tolkes som at barnehagen prøver å forstå foreldrenes tanker om barneoppdragelse. Det kan også tolkes som at spørsmål om barneoppdragelse blir først stilt dersom en ansatt tenker at barnehagen og foreldrene har ulike synspunkter. Som tidligere skrevet, påpekte Lund (2022) at syn på barn og oppdragelse kommer til uttrykk i møtet med barnehagen, noe vi også ser i det barnehagelærerne beskriver ovenfor. Lund (2022) påpeker blant annet at barnehagen er en arena for diskusjon om foreldreskap (Lund, 2022); Wolf (2019). Et eksempel fra dette prosjektet er barnehagens ønske om å få vite mer om foreldrenes barndom og syn på barneoppdragelse.

De fleste av foreldrene i min studie nevnte at de var fornøyd med samarbeidet de hadde med barnehagen. Dette handler blant annet om at barnehagen viste hensyn til kulturelle verdier som for eksempel det å servere kun halal mat til barnet. Forskning viser generelt sett at foreldrene er fornøyd med samarbeidet med barnehagen, men det som forskningen også viser er at foreldrene får lite kjennskap til barnets utvikling i de ulike arenaene, det vil si både hjemme og i barnehagen (Wolf, 2019). Å bruke foreldresamtaler til å snakke om oppdragelse istedenfor å få kjennskap til barnets utvikling i de ulike arenaene, kan dermed gi oss en forklaring på det forskningen viser. Ut fra det informant B 1 og B 3 nevner ovenfor vises det at barnehagelærerne ikke har kompetanse om ulike kulturelle bakgrunner og forståelser, og prøver dermed å være nysgjerrige og spørrende under foreldresamtaler. Her er det viktig å spørre hva dette kan føre til dersom man bruker foreldresamtaler på dette, siden man har foreldresamtaler kun to ganger i året? Hadde det vært etnisk norske foreldre hadde man brukt samtalen på det som står spesifisert i lovverket og rammeplanen, nemlig å diskutere barnets utvikling. Dette er et tegn på at praksisen i norske barnehager er majoritetsstyrt. Dette vises

i at barnehagen mangler kompetanse om ulike kulturelle verdier, og bruker derfor foreldresamtalene til å bli kjent med foreldres kulturelle verdier.

Glaser (2018, s. 17) påpeker at *«for å være en god samarbeidspartner kreves det at fagpersonen har faglig og personlig kompetanse og forholder seg til profesjonell i møtet med foreldre. Det innebærer blant annet å være tolerant, fordomsfri, sensitiv, fleksibel og anerkjennende slik at de kan respektere ulike måter å være en god forelder på»*.

Her påpekes det at det er grunnleggende at barnehagelæreren har både faglig og personlig kompetanse til å være profesjonell i møtet med foreldrene. Dette er fundamentalt for samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene. Videre viser Glaser (2018, s. 19) at tett samarbeid med foreldrene er grunnleggende og at barnehagen og hjemmet til sammen utgjør helheten av barnets liv. Det har også vist seg i forskning at foreldrenes tillit til barnehagen påvirker barnets utvikling (Glaser, 2018). Derfor er barnehagens forståelse for foreldrene også viktig for barnet videre utvikling.

Selv om det i lovverket, blant annet i rammeplanen, står at barnehagelærerne skal anerkjenne barnets kulturelle og språklige mangfold, i praksis blir dette derimot tolket annerledes, eller at det finnes for lite ressurser til det. Å anerkjenne betyr ikke å kun si «jeg ser deg», men det handler om å se, forstå og synliggjøre i praksis. Dette mangler i de majoritetsstyrte barnehagen. I forskningskontekst nevnes viktigheten av å synliggjøre barnets identitet i barnehagen (Lund, 2021; Schibbye & Løvlie, 2017; Skoglund & Åmot, 2019). Dette blir ikke anerkjent dersom barnehagen selv opplever det som en utfordring. Det har blitt påpekt at man ikke har ressurser til det, dermed ender synliggjøring av barns identitet i barnehagen opp med å være avhengig av personlig kompetansen og engasjement. Dette handler ikke om å vise engasjement i å spørre foreldrene hva de tenker er god barneoppdragelse, for så i etterkant å kritisere dette.

Som Bakken og Solbue (2016, s. 68) kan det være slik at *«det meste av det vi tar for gitt, kunne vært annerledes. Verdens kulturelle mangfold fortjener å utforskes på en fordomsfri måte. Og du står på ingen måte i fare for å miste dine egne verdier ved å interessere deg for andres»*. Det handler om å forstå foreldrenes perspektiv uten å fordømme, eller ha etnosentriske holdningene. Et eksempel på dette det er temaet rundt grensesetting som vi

tidligere har vært innom. Minoritetsforeldre kan bli kritisert for deres væremåte ut fra den kulturelle forståelsen barnehagen har. Med andre ord kan barnehagen ha en forforståelse for foreldrenes oppdragsstil, som gjør at ansatte tenker at alt foreldrene gjør er basert på deres kulturelle bakgrunn, noe som ikke nødvendigvis stemmer. Også etnisk norske foreldre kan ha ulike syn på barneoppdragelse og oppdragsstil.

Som Bakken og Solbue (2016, s. 68) beskrev ovenfor er det viktig å utforske verdens kulturelle mangfold på en fordomsfrie måte. Det kan dermed også være viktig å respektere, anerkjenne og verdsette foreldrenes perspektiv, særlig med tanke på at de fleste foreldrene ønsker det beste for barnet sitt (Bakken og Solbue (2016); (Schibbye & Løvlie, 2017). Som B 1 nevner nedenfor, er det viktig å tenke at alle bærer sin egen bagasje. Så dersom noen foreldre har synspunkt som for eksempel at de ikke ønsker at menn skifter bleie på deres barn, vil det på ingen måte si at dette er kulturelle verdier, men heller at det er foreldrenes ønsker og bekymringer (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019; Rugkåsa et al., 2015).

Her er et eksempel hvor B 1 forklarer på spørsmål fra intervjuer om hva som er viktig for henne når det gjelder samarbeid med minoritetsforeldre:

... det at de skal føle tillit til oss som jobber i barnehagen. At dem skal være trygge og at vi tar godt vare på barna deres ... vi vil jo at barnas beste. Selv om vi har noen ganger forskjellige ståsteder. Så. så ... man ikke skal være så redd for å ha forskjellige synspill. Det er om å jobbe litt med meg selv. [ler og sier] jaja man lærer seg. Ja ikke sant? [B 1]

Intervjuer: Hvordan har du jobbet med deg selv?

Nei ... for eksempel hvis man, som det med matpakke. Vi sier ta med matpakke. Også er ikke vi. Har vi ikke vært flink nok å forklare hva en matpakke er. hva tenker vi er matpakke? For meg som har jobbet lenge i barnehage, så tenker jeg at alle vet hva matpakke er også få man noen barn som kanskje har med seg en matpakke med litt noe kjeks og ... kanskje ... litt sånn ... hvit brød uten noe fiber og da tenker vi «nei det er ikke nyttig» og litt sånn der ... det må man bli flinkere til helt enkelt og ikke var så, var klar over at jeg har min bagasje ... Og være klar over at den jeg møter har også sin bagasje. Men det er ikke så lett, så man tror at man er flink, så man liksom gå litt i seg selv aha [aha-øyeblikk]. [B 1]

I det første sitatet ovenfor påpeker B 1 hvor viktig tillit og tryggheten til foreldrene er for barnehagen. Informanten forklarer at både foreldrene og barnehagen ønsker det som er best for barnet, selv om de har ulike ståsted. Sitatet ovenfor viser også at foreldrene kan være skeptiske eller redde for å ha et annet syn enn det barnehagen gir uttrykk for. Dermed påpeker B 1 at man ikke bør være redd for å ha forskjellig synspunkt. I det andre sitatet etter spørsmålet om «hvordan har du jobbet med deg selv?» påpeker informanten at de eksempelvis ikke vært flinke nok til å kommunisere tydelig med foreldrene om forventningene de har for eksempel med tanke på matpakke. Her viser barnehagelæreren en bevissthet om sin egen forforståelse og hvordan den kan påvirke hennes forståelse og kommunikasjon med foreldrene (Lund, 2022).

Foreldrene kan oppleve at deres foreldrestil blir knyttet til etnisitet eller religion som Handulle og Vassenden (2021) påpeker i sin forskning om norsk-somaliske foreldre. Forskningen til Handulle og Vassenden (2021) beskriver blant annet at disse foreldrene kan oppleve usikkerhet når barnehagen stiller spørsmål, fordi de tenker «hvordan stiller hun [barnehageansatte] meg det spørsmålet». En tolkning av dette kan være at denne usikkerheten kan komme av å tenke «spør hun meg, fordi jeg ser annerledes ut enn majoriteten». Dette er i tråd med kulturalisering, ved at foreldrestil knyttes til foreldrenes etnisitet eller religion (Bregnbæk, 2021; Krogstad, 2019; Rugkåsa et al., 2015).

Erfaringsmessig er det slik at når barnehagen prøver å forstå foreldrenes synspunkt med tanke på barndom og barneoppdragelse, kan en forelder ofte forklare hvordan hennes/hans foreldrestil er, dermed kan det hende at barnehagen overfører tanken til andre individer med samme bakgrunn som den første personen de spurte (Handulle & Vassenden, 2021; Rugkåsa et al., 2015). Dette kan bidra til utfordringer i møte mellom barnehagen og foreldre med minoritetsbakgrunn, fordi en slik tilnærming er bygd på en kulturaliserende forforståelse. Det er dermed, som B 1 beskriver, viktig å tenke at man er forskjellig og kan ha ulike synspunkter, og at det ikke er til hinder for å oppnå det som er best for barnet. Med dette viser informant B 1 åpenheten hun har for å ha lært av egne erfaringer og forbedret tilnærmingen sin for å imøtekomme behovene til barn og foreldrene.

Teoretisk sett er barnets beste et overordnet mål i samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene. Dermed kan vi si at foreldrenes opplevelser av tillit er grunnleggende for

oppnåelsen av det overordnede mål om barnets beste. Dette henger derfor sammen med barnehagens kompetanse til å bygge foreldrenes tillit til samarbeid, noe som i dette tilfelle innebærer at barnehagen må ha kompetanse i ulike barneoppdragelsesstiler, kulturelle verdier og ikke minst ha god forståelse for at alle er forskjellig og kan ha forskjellige syn på hva som er verdifullt. Når tillit, kompetanse og anerkjennelse er til stede, kan foreldrene og barnehagen jobbe tett sammen for å sikre det som er best for barnet. Dermed kreves det en åpenhet for ulike perspektiver og en velvilje til å lære av hverandre, noe som er tråd med anerkjennelsesteorien om at man skal sette pris på hverandres bidrag (Skoglund & Åmot, 2019).

Forskning viser at minoritetsforeldre ofte er skeptiske overfor barnehagen. De kan være redde for å bli ansett som dårlige foreldre, og som nevnt i innledningsvis, for å bli mistenkt for omsorgssvikt. Dette viser et uttrykk på mangel på tillit, som kan bidra til å hindre oppnåelsen av det overordnede målet om barnets beste. Det er som regel barnehagens ansvar å følge opp hvert enkelt barn, og dermed samarbeide godt med foreldrene for barnets beste. Samtidig kan disse foreldre bli sett i et dårlig lys på grunn av et stigma samfunnet har skapt (Handulle & Vassenden, 2021). Det er ofte slik at barnehagen kan være bekymret for hvorfor foreldrene blir så skeptiske, eksempelvis når de blir spurt om kultur og oppdragelse.

Bakken og Solbue (2016, s. 55) påpeker at hvis personalet i barnehagen har stereotype oppfatninger av kulturelle forskjeller, eksempelvis ved å sette likhetstegn mellom kulturell bakgrunn og individuelle egenskaper kan forståelsen av kultur fungere tilslørende. Oppfatningen vi har som pedagog overfor foreldre er dermed avgjørende for et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldrene.

Det ble i intervju med barnehagelærere spurt hvordan de samarbeider med foreldre for å styrke foreldrenes kompetanse og involvering i barnets språkutvikling, læring og trivsel.

Informant B 3 påpekte følgende:

Det er jo, der vi kan gi både veiledning, råd, enten at vi gjør det i barnehagen, eller at vi kan henvise de videre til helsestasjonen eller til PPT. Helst litt sånn lavterskeltilbud, som. Som helsestasjon. I xxxx [stedsnavn] har vi jo hjelperen som kan komme også gi foreldrene ... kanskje, noen andre råd enn det vi gjør da. [B 3]

Intervjuer: Det med helsestasjonen, eller med PP-tjenesten, når det kommer til foreldrenes kompetanse om det, for eksempel når du nevner det til dem, hvilken tilbakemelding får dere om det? Hvordan reagerer foreldrene på det?

B 3: [Smiler og ler mens hun sier]: kommer an på hvordan man legger frem. Fordi hvis man sier «Ta kontakt med helsestasjonen, eller snak med den og den», så, så blir de litt skeptiske, fordi de ikke vet hva det er for noe. Så for meg er det viktig at jeg først forteller de hva det er, og forteller de hva de [PPT og helsestasjonen] kan hjelpe til med, og hvordan de kan gjøre det. Så da pleier de å bli positive.

Her nevnes det at de ansatte gir foreldrene veiledning og råd enten direkte eller ved å henvise dem til lavterskeltilbud som helsestasjonen eller pedagogisk-psykologisk tjeneste. Foreldrene kan dermed bli skeptiske hvis de blir anbefalt å få tilbud fra andre ressursteam uten at de har tilstrekkelig informasjon om hva disse tjenestene innebærer.

Kritikken minoritetsforeldre får fra barnehagen eller samfunnet generelt, kan bidra til at de blir skeptiske til alle slags ting som de ikke har erfaring med, noe som vises i forskningsfunn (Handulle & Vassenden, 2021). Et eksempel på dette kan være det B 3 nevner ovenfor. Å være skeptisk til hjelpeinstanser kan begrense samarbeidet mellom barnehagen og minoritetsforeldre. Det kan føre til at foreldrene mister muligheten til å få veiledning og råd fra PPT eller helsestasjonen. I forskning har det som tidligere nevnt blitt vist at barnehageansatte opplever at de må forklare enten de samme tingene, eller forklare hva barnehagen forventer at disse foreldre skal gjøre, slik at normen for «norsk foreldreskap» blir vellykket (Lund, 2021). Som tidligere nevnt beskriver Lund (2021) også at ekstra tilrettelegging for minoritetsforeldrene ses av pedagogene som en arbeidsbelastning.

Ifølge det informant B 3 nevner, jobber de med å få disse foreldrene til å først, forstå hva PPT og helsestasjonen gjør, før de eventuelt anbefaler foreldrene å ta kontakt med dem. Som B 3 nevner sier ikke denne barnehagelæreren «kontakt den og den», men gir heller en forklaring på hva det går ut på. En mulig forklaring på at noen barnehager velger å si «kontakt den og den» uten å forklare hva dette innebærer, kan være at barnehagen har lite kompetanse i arbeide med flerkulturelle miljø og det kan også komme av mangel på ressurser. Et eksempel på mangel på ressurser kan være at barnehagen ønsker å veilede foreldrene gjennom den hverdagslige kontakten, men der kan det oppstå språkbarrierer eller utfordringer ved at

foreldre og ansatte ikke klarer å forstå hverandre fordi man har ulike synspunkt. Da blir spørsmålet hvordan kan man samarbeide på en best mulig måte som bevarer det overordnede målet som er å samarbeide for «barnets beste» (Kunnskapsdepartementet, 2017)? Et mulig svar på dette spørsmålet kan være at det bør finnes et ressursteam som kan veilede barnehageansatte på hvordan de kan jobbe med ulike foreldre med ulike perspektiver. Det snakkes mye om ressursteam som veileder foreldrene, men barnehagen trenger også veiledning i hvordan de kan jobbe i et flerkulturelt barnehagemiljø. Dette kan bidra til å redusere misforståelsene og barrierene som finnes mellom barnehagen og minoritetsforeldrene.

Stereotypiske holdninger i barnehagen, og forventningen om at foreldrene skal la barnet bli «litt norsk» som nevnt tidligere av Sand (2020), kan også bidra til å begrense samarbeidet med foreldrene, fordi foreldrene kan være ikke helt enige i det, som vi har sett nevnt av F 4 ovenfor. I dette eksempelet ønsket foreldrene at barna lærer om begge kulturene uten at de må enten kaste bort sin kultur, eller at de må gjøre som andre kulturer gjør. Når man lar barnet bli «litt norsk», når de er fra en annen bakgrunn, og deres kultur ikke blir synliggjort i barnehagen, risikerer man at barnet mister sin identitet gjennom årene, og det kan bidra til at når barnet vokser, blir det vanskelig å finne seg selv og sitt miljø, fordi man står midt mellom verdiene for «majoriteten» og «minoriteten» (Handulle & Vassenden, 2021).

6. Konklusjon

I denne oppgaven har jeg utforsket hva slags muligheter og utfordringer barnehagelærere og minoritetsspråklige foreldre og barn erfarer i møte med hverandre i konteksten av en majoritetsstyrt norsk barnehage. Metoden har vært å gjennomføre kvalitative forskningsintervju og observasjoner.

Formålet med denne studie var å få frem ulike perspektiver på kommunikasjon og samhandling mellom barnehagen, minoritetsforeldre og barn. Faktorene som språkbarrierer, betydning av barns morsmål og utfordringer som kan oppstå ved forskjell i kulturelle verdier påvirker alle kvaliteten på kommunikasjon og samhandling mellom barnehagen, foreldrene og barn, og i hvor stor grad foreldre og barn opplever seg anerkjent av personalet i barnehagen

Funnen i mitt prosjekt vises det at morsmål er betydningsfullt for barnets videre språkutvikling, samtidig som morsmål ikke er så synliggjort i barnehagen. Forklaringen på dette kan være at pedagogene i barnehagen har lite kompetanse til å synliggjøre morsmål mer i barnehagen. Samtidig prøver de å oppmuntre til at både foreldrene og barn bruker morsmål hjemme og i barnehagen. Men noen foreldre og barn viser usikkerhet ved å bruke morsmål, som tidligere nevnt blant B 1. Dette kan være på grunn av at noen barnehager krever at foreldrene og barn bruker norsk språket når de er i barnehagen, slik at alle skal forstå, noe som fører til at barnehagen ser andre morsmål enn norsk som lite aktuelt. Funnen i studien viser dermed at anerkjennelse av barns språk og identitet henger tett sammen med barnehagens kompetanse og i hvilken grad dette øker foreldrenes tillit til barnehagen. Dette fordi som nevnt kan foreldrene bli skeptiske eller usikre dersom noen barnehager viser at morsmålet er betydningsfullt mens andre barnehager viser til norsk som prioritert språk i barnehagen.

Funnen i denne oppgaven viser også at det oppstår mistillit fra foreldrene når barnehagen trekker seg unna både barn og foreldrene ved at de tenker «hun forstår ikke uansett». Dette viser at barnehagen ikke følger lovverket, fordi ifølge rammeplanen skal barnehagen anerkjenne og vise forståelser for kulturelle og språklige forskjeller. I tillegg skal barnehagen ha god dialog og samspill med barn, der de blir invitert til medvirkning, lyttet til og møtt på deres kommunikasjonsevne, noe som også må gjelde for foreldrene (jf. Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette vil si at barnehagen skal se foreldrene som et viktige samarbeidspartnere når det gjelder barnets utvikling. Dersom barnehagen ansatte tenker «hun forstår ikke uansett» kan det vise oss at det i barnehagen er et miljø der det eksisterer en felles norm for hva som anses som korrekt og normalt (Nygård og Korsvold, 2009). Det som avviker fra denne normen, blir ofte møtt med mangel på anerkjennelse. Med denne tilnærmingen risikerer man å overse verdifulle nyanser av språklig og kulturelle forskjell blant barna (Nygård og Korsvold, 2009).

oppgavens funn peker også på at utfordringene som kan oppstå på grunn av forskjell i kulturelle verdier, er den største utfordringen som bidrar til å redusere tilliten foreldrene har til barnehagen. Dette fordi barnehagelærerne kan ha en stereotypiske holdninger, der foreldrenes kulturelle bakgrunn ofte blir feilaktig blir sett som årsak til situasjoner som avviker fra det som sees som normen i den norske majoritetsstyrte barnehagen. Oppgaven konkluderer dermed med at det eksisterer en mangel på kompetanse fra barnehagens side når

det gjelder å forstå og håndtere ulike kulturelle bakgrunner og praksiser i barnehagen. Noe som igjen kan føre til misforståelser og bidrar til å redusere tillit fra foreldrenes side.

Minoritetsforeldre er for ofte skeptiske overfor alt når det gjelder deres møte med barnehagen. Mangel på tillit merket jeg som forsker ved at folk trodde jeg jobbet for barnevernet, uten at det i det hele tatt handler om at disse foreldrene hadde gjort noe galt (jf. Handulle og Vassenden (2021)). Disse foreldrene hadde konkludert at det å ta lydopptak og at jeg hadde fått deres signatur, ville gjøre at noen kunne spore deres navn ved bruk av lydopptaket. Da er det viktig å spørre seg hvorfor det har blitt slik. Vi trenger mer forskning på dette, i tillegg til innholdet i forskningen vil det også bidra til at tematikken blir normalisert i forskning og at man ufarliggjør dette for disse foreldrene. Å ufarliggjøre kan bidra til at de for eksempel viser vilje i å delta i forskning uten bekymringer om barnevernet. Foreløpig ser det ut som at noen foreldre står i fare for å miste helt tillitten til barnehagen, og for barnehagen blir det også vanskelig å fange opp de nødvendige observasjonene som barnet har behov for, for eksempel hvordan barn bruker sitt morsmål. Et annet tema som trenger mer forskning på, er hvor mange barn i barnehagen som ikke snakker på grunn av dårlige norskerferdigheter, og dermed blir stille, selv om de inni seg har mye å bidra med.

Jeg ønsker å avslutte med to sitater av henholdsvis Gullestad (2002), og Bakken og Solbue (2016):

Mange tror at det holder å være kulturelt og språklig integrert i et samfunn for å bli godtatt. Det er feil. I nitten år av mitt liv har jeg vært så norsk at jeg har glemt mitt eget jeg for å tilfredsstille andre. I nitten år har jeg gått rundt i et hvitt og homogent samfunn som den snille Hoa Hottentott. Det holder lenge for meg. I de resterende ni har jeg funnet frem til den jeg egentlig er: en stolt etiopisk-norsk kvinne med rett til å definere meg selv (Gullestad, 2002)

Det meste av det vi tar for gitt, kunne vært annerledes. Verdens kulturelle mangfold fortjener på en fordomsfrie måte. Og du står på ingen måte i fare for å miste dine egne verdier ved å interessere deg for andres (Bakken & Solbue, 2016, s. 68).

Eksempelvis vil dette si at barnehagen står på ingen måte i fare for å miste sine egne verdier ved å synliggjøre barnets kulturelle og språklige bakgrunn i største grad. Det handler om å

forstå, anerkjenne og verdsette mangfoldet av kulturelle og språklige bakgrunner i barnehagen og samfunnet generelt, for å unngå at minoriteter mister sin tilhørighet. Som Gullestad (2002) påpeker, tror mange at integrering handler om å kunne norsk språk og kulturen, men at dette ikke helt stemmer når det går på bekostning av deres egne kultur og språk. Dette ved at minoriteter opplever at de må se bort i fra deres egen tilhørighet for å bli godtatt i storsamfunnet.

7.0. Litteraturliste

- Bakken, Y. & Solbue, V. (2016). *Mangfold i barnehagen : fra politisk vilje til flerkulturell virkelighet?* Fagbokforl.
- Bekkevold, A. M. (2016). Å nekte menn å skifte bleier i barnehagen hindrer ikke overgrep - i barnehagen vår er det 11 menn som vil gjøre jobben sin. Hele jobben sin. *Debattinnlegg*. <https://www.tb.no/meninger/barn/barnehager/a-nekte-menn-a-skifte-bleier-i-barnehagen-hindrer-ikke-overgrep-i-barnehagen-var-er-det-11-menn-som-vil-gjore-jobben-sin-hele-jobben-sin/o/5-76-285861>
- Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic Analysis. I H. M. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf & K. J. Sher (Red.), *APA handbook of research methods in psychology. : quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological : Volume 2, : Research designs* (Bd. Volume 2, s. 57-71) (APA handbooks in psychology).
- Bregnbæk, S. (2021). Questioning care: ambiguous relational ethics between a refugee child, her parents and the Danish welfare state. *International journal of inclusive education*, 25(2), 196-209. <https://doi.org/10.1080/13603116.2019.1707303>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *ecology of human development: experiments by nature and design* (1. utg.). Cambridge, Mass: Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv26071r6>
- Creswell, J. W. & Guetterman, T. C. (2021). *Educational research : planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (Sixth edition. utg.). Pearson Education Limited.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave. utg.). Gyldendal.
- Egeberg, E. & Scheving, F. (2018). *Tidlig oppfølging av flerspråklige barn* Statped.
- Eidsvåg, G. M. (2022). Å høre til der du bor: om foreldres opplevelser av tilhørighet gjennom barnehagen. *Nordisk barnehageforskning*.
- Eknes, H. C. (2014). *Hvorfor urolig, frustrert eller sint? Språk og atferdsvansker sett i et minoritetsspråklig perspektiv*. Utdanningsforskning. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2014/hvorfor-uroelig-frustrert-eller-sint-sprakog-atferdsvansker-sett-i-et-minoritetsspraklig-perspektiv/>
- Eriksen, K. G. (2021). Mot utvidede forståelser av rasialisering og rasisme i skolen. *Towards broader understandings of racialization and racism in the Norwegian school*, 7, 104. <https://doi.org/10.23865/ntpk.v7.2445>

- Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2015). *Kulturforskjeller i praksis : perspektiver på det flerkulturelle Norge* (6. utg. utg.). Gyldendal akademisk.
- Gjervan, M. R. (2006). temahefte om språklig og kulturelt mangfold. *Regjeringen*.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddd/pdfv/290160-temahefte_om_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid : barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg. utg.). Universitetsforl.
- Grøver, V. (2018). *Å lære språk i barnehagen : kvaliteter ved barns samhandling med voksne og jevnaldrende som fremmer språklæring*. Cappelen Damm akademisk.
- Gullestad, M. (2002). Om å være både norsk og «farget». *Nytt norsk tidsskrift*, 19(2), 155-175.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3053-2002-02-03>
- Handulle, A. & Vassenden, A. (2021). 'The art of kindergarten drop off': how young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to Child Welfare Services. *European journal of social work*, 24(3), 469-480.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1713053>
- Helsedirektoratet. (2015). *Teoretiske perspektiver på hvordan trivsel kan fremmes i skolen*. utdanningsforskning. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/teoretiske-perspektiver-pa-trivsel/>
- Helsedirektoratet. (2023). Mat og måltider i barnehagen. *Nasjonal faglig retningslinje*.
<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen/anbefalinger-for-mat-og-maltider-i-barnehagen/spisemiljoet-i-barnehagen-skal-fremme-helse-mat-og-maltidsglede-og-personalet-bor-delta-aktivt-i-maltidet#c2ac0f2b-1889-4d28-8f56-c4520b4f4b94-begrunnelse>
- Hofslundsengen, H. C., Bøyum, S. & Haukedal, K. S. (2020). Betydningen av språkmiljøet hjemme for barnehagebarns andrespråklæring.
<https://doi.org/10.5324/barn.v38i1.3576>
- Hukkelberg, S. S. & Ogden, T. (2021). Parenting Practices and Child Conduct Problems in a Norwegian Subclinical Sample: Variable and Person-Centered Approaches. *Family relations*, 70(4), 1102-1116. <https://doi.org/10.1111/fare.12538>
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utgave. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Keles, S., Munthe, E. & Ruud, E. (2021). A systematic review of interventions promoting social inclusion of immigrant and ethnic minority preschool children.
<https://doi.org/10.1080/13603116.2021.1979670>

- Kristensen, G. K., Sætermo, T. F. & Gullikstad, B. (2021). *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn*. Universitetsforlaget.
- Krogstad, K. (2019). *Barnehagelæreres oppfatninger om muslimsk barneoppdragelse*. Utdanningsforskning. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2019/barnehagelareres-oppfatninger-om-muslimsk-barneoppdragelse/>
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (FOR-2021-03-19-801). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-04-24-487/KAPITTEL_3-3#KAPITTEL_3-3
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg. utg.). Gyldendal akademisk.
- Leseth, A. B. & Tellmann, S. M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* (2. utg. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Lund, H. H. (2021). 7. «De er jo alle barn» – Mangfoldskonstruksjoner i barnehagen. I *Hvordan forstå fordommer?* (s. 148-176) (Books). Universitetsforlaget. <https://doi.org/doi:10.18261/9788215041261-2021-07>
- Lund, H. H. (2022). Vi må gjøre som nordmenn, gå på tur og sånn, integrere oss»: Flyktningforeldres erfaringer med barnehagen. *Nordisk barnehageforskning*, 19(3). <https://doi.org/10.23865/nbf.v19.385>
- Moravcsik, A. (2019). *Transparency in Qualitative Research* SAGE Publications Ltd <https://www.princeton.edu/~amoravcs/library/TransparencyinQualitativeResearch.pdf>
- Morken, I. & Karlsen, J. (2019). Migrasjonsrelaterte lærervansker. I E. Befring, K.-A. B. Næss & R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (6. utgave. utg., s. 548-566). Cappelen Damm akademisk.
- NAFO. (2024). *Kartlegging i barnehagen*. Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring. <https://nafo.oslomet.no/kartlegging-og-utredning/kartlegging/>
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Netland, T. (2023). *Fenomenologi*. Snl. <https://snl.no/fenomenologi>
- Nilsen, S. N. (2017). *Fenomenologi*. Omhelse. <https://omhelse.no/fenomenologi/>
- Nordfjell, O. B. & Friis, P. (2016). Den mistenkte mannen. *Kronikk*.

- Nygård, M. & Korsvold, T. (2009). Barnehagen – en inkluderende fellesarena? Om minoritetspråklige barn i barnehagen. *Tidsskriftet FoU i Praksis*, 3, 25-43.
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4. utg. utg.). Fagbokforl.
- Rugkåsa, M., Eide, K. & Ylvisaker, S. (2015). Kulturalisering og symbolsk mening i barnevernsarbeid.
- Sand, S. (2020). *Ulikhet og fellesskap : flerkulturell pedagogikk i barnehagen* (4. utgave. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Sandvik, M., Garmann, N. G. & Tkachenko, E. (2014). Synteserapport om skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen i tidsrommet 2006–2014. <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/synteserapport-om-sprak-og-sprakmiljo.pdf>
- Schibbye, A.-L. L. & Løvlie, E. (2017). *Du og barnet : om å skape gode relasjoner med barn*. Universitetsforl.
- Schiefloe, P. M. (2019). *Mennesker og samfunn : innføring i sosiologisk forståelse* (3. utg. utg.). Fagbokforl.
- Skoglund, R. I. & Åmot, I. (2019). *Anerkjennelsens kompleksitet i barnehage og skole* (2. utgave. utg.). Universitetsforlaget.
- Solbakk, J. H. (2014). *Sårbare grupper*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/bestemte-grupper/sarbare-grupper/>
- Statped. (2024). *Flerspråklighet og tilrettelegging i barnehagen*. <https://www.statped.no/flerspraklighet/flerspraklighet-og-tilrettelegging-i-barnehagen/>
- Steen, E. (2023). Voksne som ikke er med i leken i barnehagen, går glipp av mye. <https://www.utdanningsnytt.no/barnehagelaererrollen-barnehagelaererstudent-barnehagelaererutdanning/voksne-som-ikke-er-med-i-leken-i-barnehagen-gar-glipp-av-mye/363344>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode* (4. utg. utg.). Fagbokforl.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. utg.). Fagbokforl.
- Tjora, A. H. (2018). *Viten skapt : kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm akademisk.
- Tjora, A. H. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utgave. utg.). Gyldendal.

Tveitereid, K. (2018). Inkludering i barnehagens fellesskap: Samarbeid mellom minoritetsfamilien og barnehagens personale - En systematisk litteraturgjennomgang 2012-2017. I. Utdanningsforskning.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2018/inkludering-i-barnehagens-fellesskap-samarbeid-mellom-minoritetsfamilien-og-barnehagens-personale---en-systematisk-litteraturgjennomgang-2012-2017/>

Utdanningsdirektoratet. (2023). *Fakta om barnehager 2022*. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/fakta-om-barnehager-2022/minoritetspraktlige-barn/#okning-i-antall-minoritetspraktlige-barn-de-siste-10-arene>

Wolf, K. D. (2019). Samarbeid i barnehagen – «Like barn leker best»? *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*

8.0. Vedlegg 1

Tilbakemelding og vurdering fra Sikt.

Referansenummer

Det innsendte meldeskjemaet med referansenummer 442755 er nå vurdert av Sikt

Vurderingstype

Standard

Dato

20.07.2023

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges Arktiske Universitet / Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning / Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Prosjektperiode

01.06.2023 - 31.05.2024

Kategorier personopplysninger

- Alminnelige
- Særlige

Lovlig grunnlag

- Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)
- Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.05.2024.

Endringer som er meldt og vurdering av sikt:

Innmelder ringer og forklarer at det skal gjøres en anonym observasjon av barnehagebarna som går i barnehagen til utvalg 2. Innmelder vil lage et informasjonsskriv som kan distribueres til foresatte som forklarer hva observasjonen innebærer og at de kan gi beskjed til

barnehagelæreren om at deres barn ikke blir gjenstand for observasjon, om de ikke ønsker det. Det er ikke nødvendig å endre meldeskjema og sende inn på nytt for denne endringen da det ikke skal hentes inn personopplysninger.

Kommentar

OM VURDERINGEN:

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

TYPE PERSONOPPLYSNINGER

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om helseforhold og etnisitet. De foresatte (utvalg 1) vil samtykke til behandlingen av personopplysninger om seg selv og sitt barn.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

9.0. Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan minoritetsspråklige barn blir sett og forstått i barnehagen når det gjelder deres språkutviklingsnivå, læring og trivsel. Det gis senere mer informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Studiens formål vil være å skape vitenskapelig kunnskap om den aktuelle tematikken, og som kan bidra til å belyse utfordringer rundt problemstillingen. **Problemstillingen** for denne studie er: **Hvordan foregår samhandlinger mellom barnehageansatte og minoritetsspråklig foreldre og barn i norske barnehager?**

Dette prosjektet har som mål å undersøke 3 hovedområder som vil bidra til:

1. Å belyse barnehagelærernes perspektiver på deres evne til å samhandle og jobbe med minoritetsspråklige barn og deres foreldre.
2. Å belyse foreldrenes syn på kommunikasjonen og samhandlingen med barnehagen i forhold til deres minoritetsspråklige barn.
3. Å observere og analysere praksisen i en barnehage for å få innsikt i hvordan barnehageansatte jobber i praksis.

Det første punktet har to formål, det vil handler om barnehagens perspektiv på samarbeid med minoritetsspråklig foreldre. Videre innebærer det hvordan barnehagen samhandler og stimulerer språket til minoritetsspråklig barn i norsk barnehage både når det kommer til morsmål og norsk. Dette punktet skal også henge tett sammen med punkt 3 hvor det observerer hvordan praksisen er. Dermed vektlegges det også foreldrenes perspektiv i punkt to, dette innebærer hva foreldrene erfarer i deres møte med barnehagen.

Hva innebærer deltakelse i mastergradsstudiet?

Dette er en mastergrads studie i faget pedagogikk ved Universitet i Tromsø — Norges arktiske universitet. For å oppnå dypere forståelse av barnehagemiljøet og pedagogiske praksis, ønsker jeg å gjennomføre kvalitative individuelle intervjuer med fire nøkkelinformanter, nemlig to foreldre med ulike minoritetsbakgrunn og to erfarte barnehagelærere/pedagoger. Videre skal det også observeres én av barnehagen der de utvalgte barnehagelærere er ansatt.

- **Observasjon:**

Det er ønske om å observere både barnehageansatt og minoritetsspråklig barn i barnehagen. Jeg ønsker å ta bilder av det praktiske miljøet inne og ute, for å bruke dette som hjelpemiddel i oppgaveskrivingen. Det skal ikke tas bilde av barnet, og bildene skal ikke bli publisert. Det skal også brukes observasjonsskjema og loggbok. Deltakere er anonymisert. Observasjon vil pågå over en periode på 1 måneder med 3 observasjonsganger i uke. Alle foreldrene i barnehagen skal dermed i forkant informeres om at det pågår observasjon i barnehagen.

- **Intervju:**

Deltakelsen i intervjuet vil innebærer at du deltar intervju som vil ta deg ca. 45 minutter. Dine svar fra intervju blir lagret som lydopptak, og lydopptaket skal transkriberes og anonymiseres senere.

Intervju med barnehagelærere skal kunne foregå i et møterom i barnehagen. Mens intervju med foreldrene skal foregå i grupperom på det nærmeste biblioteket eller i et annet sted uten forstyrrelser, men ikke i barnehagen på grunn av konfidensialiteten for ivaretagelse av anonymitet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Tromsø — Norges arktiske universitet

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i denne studien, fordi du er enten foreldre/foresatte eller barnehagelærer.

- **Foreldre:** Foreldrene som ønsker å delta i intervjuet må være foreldre som har minoritetsspråklige barn i barnehagen som er mellom 2-5 år. Det vil si at både

barnet og begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, svensk, dansk eller samisk. Det spiller heller ikke noe rolle for hvor mange år barnet har bodd i Norge. Men det er et ønske om at dere foreldrene kan snakke og forstår norsk slik at dere klarer å uttrykke deres erfaringer og opplevelser rundt samarbeidet med barnehagen. Det blir også mulighet for oversettelse av begreper, dersom jeg har samme morsmål som deg.

- **Barnehagelærere:** Du som barnehagelærer/pedagog, jobber du sannsynligvis med barnegruppe som både består av etniske norsk, flerspråklig og minoritetspråklige barn. Du får spørsmål om å delta på grunn av din utdanning, og din erfaring som barnehagelærer/pedagog i barnehage.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i dette prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Det vil ikke påvirke ditt forhold til arbeidsplassen/arbeidsgiver dersom du selv ønsker å være med i masterstudien eller ikke.

Ditt personvern — hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Dataen skal lagres og arkiveres i UiT-godkjente system. Det blir kun jeg og min veileder som vil ha tilgang til disse opplysningen under arbeid med prosjekt. Informasjon du gir skal kun brukes i mitt masterprosjekt og all opplysning vil være anonymisert. Ditt navn blir erstattet med pseudonym og sted blir anonymisert. Ingen av deltakerne vil kunne gjenkjennes hverken direkte eller indirekte.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes mai 2024. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger forbli anonymisert. Anonymiserte opplysninger vil slettes etter prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Tromsø — Norges arktiske universitet har Sikt (tidligere kalt (NSD) norsk senter for forskningsdata AS) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Ramlo Ahmed, Student: Rah007@uit.no, tlf: 4672****
- Anna-Maria Stenseth, Veileder; Anna-maria.h.stenseth@uit.no
- Sølvi Brendeford Anderssen, personvernombud; personvernombud@uit.no
- Sikt: personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Ramlo Ahmed:

Anna-Maria Stenseth:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «minoritetsspråklig barn i barnehagen», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

Å delta i intervju

Å bli observert

Jeg er informert om at jeg når som helst kan trekke meg fra prosjektet uten nærmere begrunnelse. Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker)

(Data)

10.0. Vedlegg 3

Intervjuguide for barnehagelærere og foreldrene:

Intervjuguide: For Barnehagelærere/pedagog

Forskningsspørsmål: Hvordan vurderer barnehagelærere sin evne til å kommunisere og samhandle med minoritetsspråklige barn og foreldre?

Utvalgskriterium: Deltakerne skal være pedagoger/barnehagelærere som jobber og har erfaring i arbeid med minoritetsspråklig barn i norsk barnehage.

Min bakgrunn:

- Presenterer meg selv og mitt prosjekt

Bakgrunnsopplysninger

Kan du fortelle litt om deg selv som barnehageansatt?

- Hvilken utdanning har du?
- Hvilken stilling har du? (barnehagelærer/pedagog?)
- Hvor lenge har du jobbet i barnehagen?
- Hvor lang erfaring har du i arbeid med minoritetsspråklig barn?

Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Hvordan gjør dere dette?

Ressurs og muligheter

- Hvilke muligheter gir det ved å ha barn med ulike språk i barnehagen?
 - Hva tenker du om denne påstand? Barnets erfaringer i det ene språket er med på å styrke utviklingen av det andre, altså at språkferdighetene i første- og andrespråket er gjensidig avhengig av hverandre.
 - Bruker dere barnets førstespråk for å stimulere språkferdigheten i norsk? Hvis ja hvordan
- Hva slags ressurs/metoder bruker dere i barnehagen for språkstimulering for minoritetsspråklige barn?

- Hvilke kommunikasjonsverktøy brukere dere for å kommunisere med barnet?

Utfordringer:

- Hvilke utfordringer møter dere når du ikke forstår barnets språk?

- Kan du dele en spesifikk situasjon hvor du har opplevd utfordringer med å forstå et barn
- Hvordan løste du disse utfordringene?

Arbeid med språkutvikling:

- Er det viktig å jobbe med ulike språk i barnehagen? hvis ja, kan du beskrive hvorfor det er viktig å arbeide med ulike språk i barnehagen?
- Hva er viktig for å kunne generelt legge til rette for språkutvikling i et pedagogisk tilbud? (hva er viktig for din del, hva må være tilgjengelig for deg for å jobbe med språk i det allmennpedagogiske tilbud)
- Hvilke erfaringer har du når det gjelder arbeid med språk hos minoritetsspråklige barn?
- Har dere språkarbeid i barnehagen? hvis ja hvordan gjennomfører dere det? er det kun på norsk eller barnets morsmål også?
- Er det noe spesielle tilpasninger dere gjør når det gjelder språkarbeid for minoritetsspråklig barn i det allmennpedagogiske tilbud? (alle barn skal ha utbytte av det pedagogiske tilbudet gjennom tilpasning for den enkelte)

Samarbeid med foreldrene:

- Hvilke erfaringer har du når det gjelder samarbeid med foreldre til minoritetsspråklige barn?
- Hvordan samarbeider dere generelt med foreldre til minoritetsspråklige barn?
 - Er det noe spesifikke utfordringer eller fordeler ved samarbeidet med minoritetsspråklige foreldre? Altså Hvilke utfordringer møter du? Hva synes du går bra?
 - Hvordan involverer eller deler dere informasjon om barnets språkutvikling, læring og trivsel med foreldrene?
- Hvordan samarbeider dere med foreldrene for å styrke foreldrenes kompetanse og involvering i barnets språkutvikling, læring og trivsel?
- Hva er viktig for deg når det gjelder samarbeidet med minoritetsspråklige foreldrene?
- Hvordan tar dere hensyn til og respekterer kulturelle bakgrunner og verdier?
- Hva er det meste utfordring eller spennende ved kultur og religion i barnehagen?

Kartlegging og kartleggingsverktøy

Hvordan kartlegger dere generelt barnets språkutvikling i norsk og sitt morsmål?

- Kan du fortelle om hvilke erfaringer du har med kartlegging av minoritetsspråklig barn sammenlignet med kartlegging av norskspråklige barn?

▪ Hvilke spesifikke kartleggingsverktøy benytter dere for å vurdere språket til minoritetsspråklige barn?

- Er det de samme verktøyene brukt for norskspråklig barn, eller er det noe tilpasninger?

- Blir både barnets morsmål og norsk, kartlagt? Hvis ja hvordan gjør dere dette? hvis ikke hva er det som gjør at dere ikke gjør det?

▪ Er det spesielle anledninger eller situasjoner som utløser kartlegging for minoritetsspråklig barn?

▪ Kan du forklare hvordan de kartleggingsverktøyene dere bruker hjelper dere med å finne ut om et barn bør henviser videre?

▪ Hvordan følge dere opp resultatene fra kartleggingsverktøyene?

▪ Hvordan kommuniserer dere resultatene av kartlegging til foreldre av minoritetsspråklige barn?

▪ Er dere fornøyde med måten dere kartlegger minoritetsspråklige barn i barnehagen?

- Hvis ja? Kan du forklar hva dere er fornøy med?

- Er det eventuelt andre forbedringsområder og hvordan kan det gjøres bedre?

- Har du noen ideer eller tiltak som kan hjelpe barnehagen i å imøtekomme behovene til minoritetsspråklig barn og deres foreldre?

Andre opplysninger:

- Er det noe mer informasjon du ønsker å tilføye som ikke har kommet frem?

Intervjuguide: For foreldrene

Forskningsspørsmål:

- **Hva slags erfaringer og opplevelser har foreldre med minoritetsbakgrunn når det gjelder samarbeid med barnehagen?**

Det er viktig at du vet at jeg ikke skal snakke med barnehagen om det du forteller meg i intervju. Ditt svar på min undersøkelse skal ikke ha konsekvenser for deres samarbeidet med barnehagen.

Utvalgsriterium: Deltakere skal være foreldre som har minoritetsspråklige barn i barnehagen som er mellom 2-5 år. Det vil si at både barnet og begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, svensk, dansk eller samisk. Det spiller heller ikke noe rolle for hvor mange

år barnet har bodd i Norge, men det er et ønske om at dere foreldrene kan snakke og forstå litt norsk.

Min bakgrunn:

- Presenterer meg selv og mitt prosjekt

Bakgrunn:

- **Kan du si litt om deg selv?**
- Hvordan er din livssituasjon?
- Hvor mange år har dere bod i Norge?
- Er du i utdanning? – hva studerer du?
- Jobber du? – hva jobber du som
- Hvor mange barn har du?
- Hvor gammel er de?

Kan du dele om deres erfaringer med prosessen om å bli kjent med det norske barnehagesystemet, hva var lett og hva var vanskelig?

Hvilke utfordringer har dere eventuelt møtt når det gjelder oppdragelse av barn i en annen kultur?

Språk:

- Hvilke språk snakker dere hjemme?
- Hvilke språk foretrekker barnet ditt til å snakke når de er utenfor barnehagen?
- Hvilke språk snakker barnet ditt i barnehagen?
- Leser dere høyt for barnet hjemme? For eksempel fortellertradisjoner, historie eller andre praktiske gjøremål? - Hvilket språk leser dere på?
- Ser barnet ditt på tv? - Hva ser de på tv?

Samarbeid med barnehagelærere:

- **Hva betyr samarbeidet mellom foreldre og barnehagen for deg?**
- Hva innebærer et slikt samarbeid?
- Når du hører foreldresamarbeid, eller foreldre samtaler, hva tenker du det er?

Utfordringer:

- Hvilke utfordringer møter du når det gjelder samarbeid med barnehagen?

- Kan du dele en spesifikk situasjon hvor du opplevd utfordring med å bli forstått av barnehagelærere, og hvordan ble dette løst? Hvordan var denne situasjonen for deg? Hvordan har det påvirket senere samarbeid med barnehageansatte?

Hva er viktig for deg når det gjelder samarbeidet med barnehagen?

- Hvilke forventinger har dere for barnehagen når det gjelder samarbeid
- Hva syns du går bra ved samarbeid?
- Hva er et vellykket samarbeid for deg?

Deg og ditt barn i barnehagen:

- Hvordan blir du og ditt barn møt i barnehagen?
- Er barnehageansatte imøtekomende? – hva er det som gjør at de er eller ikke er?
- Blir ditt barn forstått i barnehagen? følgende spørsmål- Forstår barnehageansatte ditt barn? – hvordan forstår de? Forstår de barnets behov, interesser og deres språkutviklingsnivå? Hvordan viser de disse forståelsene?
- Hvordan tar barnehagen hensyn til din barnets kulturelle bakgrunn? - Har det oppstått konflikter knyttet til verdier, for eksempel i forhold til mat, klær eller feiringer?
- **Hvilke tilbakemeldinger får dere av barnehageansatte ved henting og levering av barnet?**
 - Blir du involvert når ting skjer i barnehagen som gjelder barnet og hvordan blir dere involvert? Følgende spørsmål- hva er det, dere mest blir kontaktet om?
 - Fins det noe dere ikke blir informert om som du syns er viktig at barnehagen informerer dere? Følgende spørsmål: - hvordan har du fått med deg at de ikke informert deg? - kan du dele hva de ikke informert deg om?

Er det noe annet du ønsker å dele eller diskutere når det gjelder samarbeidet mellom foreldre og barnehagen, spesielt med tanke på minoritetspråklige familier?

11.0. Vedlegg 4

Informasjonsskriv for foreldrene/foresatte om observasjon i barnehagen

Kjære foresatte

Mitt navn er Ramlo Ahmed og studerer master i pedagogikk. Jeg skal skrive en masteroppgave og ønsker derfor å informere dere om at det skal foregå en anonymt observasjonsstudier i barnehagen.

Hva innebærer observasjon?

Observasjon er en systematisk prosess der vi kan se, høre, og registrere individets aktiviteter, samspill, og uttrykk. Dette kan omfatte alt fra lek og sosiale interaksjoner til for eksempel hvordan barna leker sammen og hvordan de uttrykker følelser.

Dere har rett til å gi beskjed om dere ikke ønsker at deres barn skal bli gjenstand for observasjon.

Vi forstår at noen foresatte kan ha bekymringer eller preferanser når det gjelder observasjon av deres barn. Derfor ønsker vi å forsikre dere om at dere har rett til å gi beskjed til barnehagelærerne om at dere ikke ønsker at deres barn skal bli observert. Jeg respekterer deres ønsker i denne saken.

Dere kan når som helst ta kontakt med meg eller barnehagen og stille spørsmål eller uttrykke deres preferanser. Jeg er her for å samarbeide med dere og sikre at barnehageopplevelsen for deres barn er trygg og positiv.

Til slutt vil jeg understreke at min primære målsetting er å støtte barnas utvikling og trivsel. Observasjon er bare ett av verktøyene jeg bruker for å oppnå dette målet, og det er alltid i tråd med retningslinjer for personvern og konfidensialitet.

Med vennlig hilsen: Ramlo

